

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI**

**ORGANİZE SUÇLARIN ÜLKE EKONOMİSİNE
ETKİLERİNİN İSTATİKSEL ANALİZİ VE KANTİTATİF
AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Mehti AKDOĞAN**

**Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAHVECİ**

İSTANBUL 2014

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Nelme Anabilim/Alan Bilim Dalı Nelme Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi Mehmet AKDOĞAN tarafından hazırlanan
"ORGANİK SÜCLERİN İLKE SUDAN'DA ETİLEME İSTATİSTİKEL
ANALİZİ VE KARİTATİF AKIŞIN DEĞERLENDİRİLMESİ"
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi: 19.11.2015

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu):

İmzası:

Jüri Üyesi: Y. Doç. Dr. Mehmet KANUĞA
Danışman: H.Ü. Univ. Nelme ASD/ABD Öğr. Üyesi

Nelme

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Mehmet Celal AKKA
Haliç Univ. Ch. Te. ASD/ABD Öğr. Üyesi

Ch. Te.

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Zehi ACIR
Haliç Univ. Ch. Te. ASD/ABD Öğr. Üyesi

Zehi ACIR

Jüri Üyesi:
..... Univ. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi:
..... Univ. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

KISALTMALAR LİSTESİ	VII
ÖZET	X
ABSTRACT	X
GİRİŞ	XI

BİRİNCİ BÖLÜM ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ

1.1. Suç Örgütlerinin Tanımı	13
1.1.2. Suç Örgütlerinin Yapısı	13
1.1.3. Suç Örgütlerinin Genel Özellikleri	14
1.1.4. Organize Suç Örgütlerinin Devlet Ve Yerel Yönetim İlişkileri	16
1.1.5. Organize Suç Örgütlerinin Oluşumunda “Hemşehrlik” İlişkileri	18
1.2. Organize Suç Örgütlerinin Kaynakları	18
1.2.1. Organize Suç Örgütlerinin İnsan Kaynakları	18
1.2.2. Organize Suç Örgütlerinin Mali Kaynakları	19

İKİNCİ BÖLÜM ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTÜ ÇEŞİTLERİ

2.1. Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri	20
2.1.1. Mafya kavramı	20
2.2. Mali Suçlar	22
2.2.1. Mali Suç Çeşitleri	22
2.3. Narkotik Suçlar	23
2.3.1. Narkotik Madde Çeşitleri	24
2.4. Siber Suçlar	25
2.4.1. Siber Suç Çeşitleri	25
2.5. Kaçakçılık Suçları	26

2.5.1. Kaçakçılık Çeşitleri	27
2.6. Organize Suç Örgütlerine Yönelik Yapılan Çalışmalar	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLARIN EKONOMİK ETKİ YOLLARI

3.1. Genel Tanım	32
3.2. Suç Gelirlerini Aklanması	32
3.3. Karapara	32
3.3.1. Kara Para İle Organize Suç Arasındaki İlişki	35
3.3.2. Kara Para Aklama	37
3.3.3. Kara Para Aklamanın Aşamaları	38
3.3.3.1. Yerleştirme Aşaması	39
3.3.3.2. Ayırıştırma Aşaması	39
3.3.3.3. Bütünleştirme Aşaması	40
3.3.4. Karaparanın Aklanmasının Nedenleri	41
3.3.5. Karaparanın Ekonomi Üzerindeki Etkileri	42
3.3.5.1. Para Talebinde İstikrarsızlık	46
3.3.5.2. Büyüme Oranlarında İstikrarsızlık	47
3.3.5.3. Gelir Dağılımında Bozukluk	47
3.3.5.4. Vergi Hasılatının Düşmesi	48
3.3.5.5. Mali Kurumlar Üzerindeki Etkileri	48
3.3.5.6. Sosyal Yapı Üzerinde Ortaya Çıkan Olumsuzluklar	49
3.4. Kayıtdışı Ekonomi	49
3.4.1. Yer Altı Ekonomisi	50
3.4.2. Kayıtdışı Ekonominin Suç Örgütlenmelerinin Oluşumuna Etkisi	51
3.5. Kara Para İle Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi	52

3.5.1.Karapara İle Kayıtdışı Ekonomi Arasındaki Farklar	54
3.6.Yolsuzluk.....	56
3.6.1.Yolsuzluk ve Organize Suç İlişkisi	59
3.6.2. Yolsuzluk Ekonomi İlişkisi	59
3.7.Ülkemizde Yakalanan Kaçak Ürünler Ve Vergi Üzerindeki Etkileri	62
3.7.1.Akaryakıt.....	65
3.7.2.Telefon.....	65
3.7.3.Sigara.....	66
3.7.4.Şeker.....	66
3.7.5.Çay.....	66

4.BÖLÜM

SUÇ ÖRGÜTLERİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALARIN KANTİTATİF DEĞERLENDİRMESİ

4.1. Uyuşturucu Maddeye Yönelik Çalışmalar	68
4.1.1.Afyon ve Türevleri	68
4.1.2. Eroin Yakalamaları	69
4.1.3. Esrar Yakalamaları	70
4.1.4. Kokain Yakalamaları.....	72
4.1.5. Ecstasy Yakalamaları	73
4.1.6. Bonzai Yakalamaları	75
4.1.7. Captagon Yakalamaları	76
4.1.8. Metamfetamin Yakalamaları.....	78
4.2. Kaçakçılığa Yönelik Çalışmalar.....	79
4.2.1.Akaryakıt Kaçakçılığı	79
4.2.2. Sigara Kaçakçılığı	80

4.2.3. Alkol Kaçakçılığı	81
4.2.4. Emtia Kaçakçılığı	82
4.3. Yolsuzluk Suçları	83
4.3.1. Parada Sahtecilik	84
4.5. Aklama Suçları	84
SONUÇ VE ÖNERİLER	90
KAYNAKÇA	92
İNTERNET KAYNAKLARI	97
ÖZGEÇMİŞ	98
TEŞEKKÜR	98

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AB:AbdMerkezi İstihbarat Teşkilatı

AGM:Adı Geçen Makale

ATO:Ankara Ticaret Odası

B.T. : Bilişim Teknolojisi

BDD: Bankacılık Ve Denetleme Kurulu

BTYK: Bilişim Teknolojisi Yüksek Kurulu

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

EMNİYET: Emniyet Genel Müdürlüğü

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

E- Devlet: Elektronik Devlet

GTB: Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı

GSYH: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

İTO: İstanbul ticaret odası

KOM: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele

PVSK: Polis Vazife Ve Salahiyet Kanunu

MİT: Milli İstihbarat Teşkilatı

MASAK: Mali Suçları Araştırma Kurulu

TBMM: Türkiye büyük millet meclisi

TCMB: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

TOBB:Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TPAO:Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı

TUBİM:Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Organize Suç Örgütlerinin Yapısı.....	16
Tablo 2.1.Organize Suç Çalışmaları ve Ele Geçen Malzemeler	21
Tablo 2.2.Silah Ve Mühimmat Kaçakçılığı Suçları Ve Ele Geçen Malzemeler	21
Tablo 2.3.Yıllara Göre Suç İstatistiği.....	22
Tablo 2.4. Yıllara Göre Uyuşturucu İstatistiği	24
Tablo 2.5. Yıllara Siber Suç İstatistiği	26
Tablo 2.6. Kaçak Ürün Oranları	28
Tablo 2.7. Yıllara Suç İstatistiği ve Oranları.....	30
Tablo 2.8.Yıllara Göre Uyuşturucu İstatistiği	31
Tablo 3.1. Aklama Aşamaları.....	41
Tablo 3.2. Kazançların Ekonomideki Alan Tercihini.....	52
Tablo 3.3.Yıllar İtibariyle En Çok Yakalanan Kaçak Türleri	62
Tablo 3.4. Kaçak Eşya Yakalamaları	63
Tablo 3.5. Ticari Eşya Ve Uyuşturucu Yakalamaları.....	64
Tablo 4.1. Afyon Sakızı Yakalama Grafiği	68
Tablo 4.2. Eroin Yakalama Grafiği.....	69
Tablo 4.3. Eroin Yakalamaları Şüpheli ve Olay Grafiği	70
Tablo 4.4. Esrar Yakalama Grafiği	71
Tablo 4.5. Esrar Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı	71
Tablo 4.6. Kokain Yakalama Grafiği(kg)	72
Tablo 4.7. Kokain Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı.....	73
Tablo 4.8. Ecstasy Yakalamaları Grafiği	74
Tablo 4.9. Ecstasy Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı Grafiği.....	75

Tablo 4.10. Bonzai Yakalamaları.....	76
Tablo 4.11. Captagon Yakalama Grafiği	77
Tablo 4.12. Captagon Yakalama Şüpheli ve Olay Sayısı.....	78
Tablo 4.13. Ele Geçirilen Kaçak Akaryakıt Grafiği.....	79
Tablo 4.14. Kaçak Sigara Yakalama Grafiği	80
Tablo 4.15. Alkollü İçki Yakalamaları Grafiği	81
Tablo 4.16. Tütün ve Alkol Kaçakçılığı Şüpheli ve Olay Sayısı	82
Tablo 4.17. Parada Sahtecilik Şüpheli ve Olay Sayısı	84
Tablo 4.18. Değerlendirme ve İnceleme Talepleri.....	85
Tablo 4.19. Aklama Suçu İnceleme Dosyaları.....	85
Tablo 4.20. Aklama Suçu İnceleme Grafiği.....	86
Tablo.4.21. Sonuçlandırılan Analiz ve Değerlendirme Dosyalarının Konularına Göre Dağılımı ve Dosya Kapsamında Tutulan Analize Tabi Kişi Sayısı.....	87
Tablo 4.22. Suç Gelirlerine El Koyma İşlemleri.....	89
Tablo 4.23. El Koyulan Araç Sayısı.....	89

ÖZET

Organize suçlar dünyanın her yerinde, hukuk devletine, demokratik kuruluşlara, özgürlüklere, toplum refahına, insanlığa, temel değerlere ve normlara karşı evrensel bir tehdittir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde demokrasilere, devlet düzenine ve topluma karşı çok yıkıcı etkileri olduğunu ileri sürebiliriz. Bu nedenle, bu problemi çözmek için güvenlik tedbirleri ve düzenlemeleri yanında, bu meselelerin sosyal sebepleri de, mücadelenin bir parçası olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Suç örgütleri gerçekte özellikle kar elde etmeyi amaç eden yapılanma içerisindedirler.

Organize suçların toplum ve bireye etki eden yönlerinin yanında ülke ekonomisine etki eden yönleri de vardır. Suç örgütleri yapısı itibariyle devlet gücünden saklı yasal olmayan yollarla kazanımlar sağlaması sebebiyle takibi ve vergi işlemleri oldukça güçtür. Devlet faaliyetlerini sürdürmek için her vatandaşın gücü nispetinde vergi toplamaktadır. Vergi gelirlerinin azalması devletin sunmuş olduğu kamu hizmetlerinin niteliğinde bir azalış meydana getirecektir. Kamusal hizmetlerdeki bu azalış neticesinde toplum – devlet ilişkilerine de yansımacaktır.

Bu çalışma, literatürde konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taramadan geçirilmiş (taranmış) , ilgili internet sayfaları ve kamu kuruluşlarının raporları incelenerek hazırlanmıştır.

ABSTRACT

Organized crime anywhere in the world , the rule of law , democratic institutions , freedom and prosperity to the community , humanity, is a universal threat to the fundamental values and norms. In particular, emerging democracies , government order and it can be argued that many devastating effects to society. Therefore , besides the security measures and arrangements for solving this problem , the social causes of this issue should be considered as part of the fight . Criminal organizations are in fact restructuring especially for those who aim to profit .

Besides the aspects of organized crime affecting society and the individual aspects affecting the country's economy as well. As the government reserved the power of criminal organizations structure illegally saglamsina gains tax due to follow-up and operation is very difficult. Government collects taxes to maintain their activities in proportion to the power of every citizen. A decrease in the quality of public services offered by the state reduction will result in tax revenues . This results in a decrease in public service society - will be reflected in the government relations.

In this study , domestic and foreign sources in the literature on the subject has passed through the scan (scan) has been prepared by examining the reports of related web pages, and public institutions.

GİRİŞ

Küreselleşme ve artan ekonomik özgürlükler suçun tüm dünyada sınırların ötesinde dönüşümünü sağlamış ve desteklemiştir. Organize suç olgusu; sosyolojik, siyasal, ekonomik, psikolojik ve hukuki boyutları olan bir fenomen olarak ortaya çıkmakta, lokal ve global toplumun bütününe ilgilendiren bir niteliğe bürünmektedir. Kriminolojik açıdan değerlendirildiğinde de, diğer suç türlerinden çok daha karmaşık ve çözülmesi güç bir yapılanma ve nedensellik içermektedir. Organize suçu anlamak ve tanımlamak için tarihsel ve bağlamsal bir incelemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Organize suçun temellendiği büyük sosyal güçler; devletin zayıflığından ekonominin işlevsizleştirilmesine, gelişen iletişim ve ulaşım imkânlarından, küreselleşme ve kazancın cazibesine ve örgütlenmenin gücüne kadar çeşitli olabilmektedir (Shaw, 2008: 30).

Sosyal bir olgu olarak ele alınırken, ekonomistlerce ekonomik düzen içinde hareket eden legal veya illegal bir girişim, hukuk adamlarınca hiyerarşik yapıdaki devlet-benzeri bir girişim olarak algılanmaktadır. Bu algılar da doğal olarak yasama faaliyetlerini, onun sonucu olarak yargılama ve yürütme süreçlerini etkilemektedir. Organize suç olgusu ve organize suç örgütlerinin özellikleri, bir takım ortak özelliklerine rağmen, ortaya çıktıkları ülkelerin ekonomik, sosyal ve ideolojik yapılanmalarına göre farklılık gösterdiğinden (Beşe,2002:154) algılar ve tanımlamalar üzerinde çok çeşitlilik göze çarpmaktadır. Organize suçlar devlet

mekanizması içerisinde demokrasinin bütün kurumları ile işlerlik kazanmasını engelleyen, zor kullanma, baskı ve tehdit yolu ile şahsi özgürlükleri sınırlayan, toplumda sosyal, ekonomik ve siyasi zaaf oluşturan, kriminolojik olduğu kadar sosyolojik nitelik taşıyan bir suç türüdür (Atasoy, 2005: 55). Organize suç örgütleri, günümüzde global bir tehdit olmakla beraber, karmaşık yapıları ve devlet aygıtlarına sızma özellikleriyle lokal olarak da ülkelerin demokratik yapılarına ve yasal sektörlerin ekonomik gelişmelerine büyük bir engel ve tehdit teşkil etmektedir (Beşe, 2002: 153).

BİRİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ

1.1. Suç Örgütlerinin Tanımı

Örgüt, her biri ayrı ayrı belirlenmemiş birden fazla kişinin suç işlemek üzere oluşturduğu suç ortaklığıdır. Örgüt, soyut birleşme olmayıp, yapısında hiyerarşiyi yani ast-üst ilişkisinin, emir komuta ilişkisinin hâkim olduğu oluşumu ifade eder. Genel olarak ‘örgütlü suç’ birden fazla kişinin hiyerarşik düzeyde, disiplinli, sürekli, kamu düzenini bozduğu varsayılan, aynı amaca yönelik suçları işlemek için oluşturulan örgütün işlediği suç/suçlardır (Özek, 1998:195).

Haksız çıkar sağlama amaçlı örgütlü (organize) suç hakkında da çok değişik görüşler ileri sürülmüş olmakla beraber, bu kavram kısaca, “üç veya daha fazla kişinin gizlice bir araya gelerek işbirliği yapmak suretiyle devamlı bir şekilde, yasadışı yollarla haksız kazanç sağlamak amacıyla suçlar işlemesi” şeklinde tarif edilebilir. Organize suçlarda ortada birden fazla suçlu vardır; bunlar birden fazla suç işlemek niyetiyle birbirleriyle ilişki içerisinde oldukları ve bu ilişkiyi devam ettirmek arzusunu taşırlar.

1.1.2.Suç Örgütlerinin Yapısı

Organize suçların her şeyden önce genel anlamda bir iç yapılanması vardır. Bu açıdan, örgütlü suçları hiyerarşik yapıda ele alırsak, en başta bir lider vardır. Onun altına teşkilatın çalışma alanlarına göre lider yardımcıları bulunur.

Organize suçların ikinci karakteristiği olan aile yapılanmasıdır. Ailesel organizasyonların önemli özelliği, üyelerin birbirlerine olan güven ve dayanışmasıdır. Bu da iletişim ve dışarıya bilgi sızdırılmaması için yararlı bir özelliktir. Karşı düşüncedekiler suç örgütlerinde aile kavramına yer verilemeyeceğine, sonuçta aralarında kan bağı olsa da, organizasyon mensuplarının baba-oğul, dayı-yeğen ilişkisinden ziyade, hiyerarşik bir şekilde şef-yönetilen ilişki

ağı içinde yönetildiklerine ve suç işlediklerine dikkat çekiyorlar (Bovenkerk ve Yeşilgöz, 2000:153).

Üçüncü karakteristik özellik olarak ele alınan hiyerarşik düzen ve piramit yapılanmadır. Smith, Haller, Block ve Albini gibi Amerikalı kriminologların 1970’li yıllarda yaptıkları itinalı tarihsel araştırmalar mafya üyeleri arasındaki işbirliğinin değişken ve esnek olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda değişen ekonomik yapı göz önünde tutularak durumlarını yeniden gözden geçirmekte, polis ve adli makamların politikalarına göre yeni stratejiler geliştirmektedirler.

Organize suç örgütleri modern devletin iki büyük temel tekeline el atmış durumdadır. Şiddet kullanma ve vergi toplama tekeli. Suç örgütlerinin kökeni haraç ve kaçakçılığa, özellikle uyuşturucuyla ilgili uluslararası kaçakçılığa dayanır (Bovenkerk ve Yeşilgöz, 2000:22-23).

1.1.3.Suç Örgütlerinin Genel Özellikleri

Organize suçlar buldukları ülkelerin kültürel, sosyolojik ve ekonomik yapısından etkilenmekte ve kendilerine has karakteristik özellikler kazanmaktadır. Bu yüzden Türkiye’deki organize suç örgütleri de, ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısından kaynaklanan farklılıklar göstermekte, kendilerine özgü bazı belirleyici özellikler taşımaktadır. Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

1- Organize suç örgütlerinin çekirdek kadrosunu genellikle aralarında kan bağı bulunan kişiler oluşturmaktadır ve asıl çekirdeği oluşturan kurmay yapı “bölgesel yapıya” (hemşehricilik) önem verdiği için, organize suç örgütleri içerisinde bu yapı çok kuvvetli olarak devam etmektedir.

2- Kamuoyuna sempatik görünmek ve toplumda kabul görmek amacıyla, mevcut sosyo-kültürel yapımızın gereği, dini ve ahlaki değer olarak kabul edilen bir çok kavrama özel önem vermektedir.

3- Sivil toplum kuruluşlarında ve finans sektöründe faaliyet göstererek kendilerine yasal bir görüntü vermektedir.

4- Devlet birimleri ile olan ilişkilerinde, görünüşte ölçülü ve saygılı davranırlar ve güvenlik kuvvetlerine yönelik herhangi bir eylemleri yoktur.

5- Organize suç örgütlerinin yapısı, bir şirket veya bir holding yapısına çok benzemektedir.

6- Lüks bir yaşantı sergilemek ve yaşantılarını cazip göstermek suretiyle, örgüt yapısını tanımayan veya örgüte yeni girmek isteyen kişileri örgütün içine çekmeye çalışırlar.

7- Örgüt üyelerinden, lidere karşı mutlak itaat beklenir.

8- Sabıkalı olmak ve cezaevi görmek gibi vasıflar, hiyerarşik yapının gereğidir.

9- Faaliyetlerinin yasal veya yasadışı oluşu, ancak çok özel bir çalışma ile tespit edilebilir. Çünkü legal ve illegal unsurlar iç içe geçmiş durumdadır.

10- Organize suç liderlerinin yurt içinde ve yurt dışında paravan şirketleri mevcuttur ve mal varlıkları genelde başkalarının üzerine kayıtlıdır.

11- Aralarında anlaşmazlık bulunan kişileri bir araya getirerek uzlaştırmak ve sorunların çözmek suretiyle, bunlardan menfaat sağlarlar ve kendilerini adaleti tesis eden, herkesin babası, arkadaşı, koruyucusu ve danışmanı olarak göstermeye çalışırlar. Örgüt içi katı kuralları vardır.

12- Kanunlardaki boşluklardan ortaya çıkan rant alanlarını şiddet kullanarak kendi zeminlerine çekerler.

13- İhaleler, organize suç örgütlerinin sürekli takip ettikleri faaliyetlerdendir ve bu yöntemle ticari hayatın her aşamasında yer alırlar.

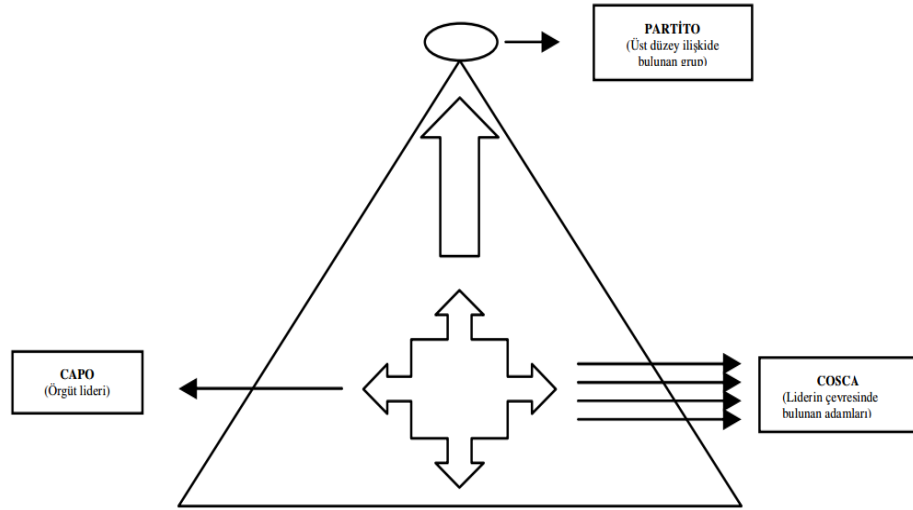
14- Organize suç örgütleri, kar etmeyi ve mümkün olduğu kadar gizli kalmayı amaç edinirler.

15- Uyuşturucudan elde edilen haksız kazançtan pay alırlar (KOM, 2002).

Türkiye açısından organize suçu tekrar değerlendirecek olursak; Türk mafyası 70'li yıllarda ortaya çıkmış ve uluslararası boyutta kendisini göstermiştir. Türk mafyasına katılan grupların büyük bölümü sonradan uyuşturucu ticareti ile uğraşmaya başlamıştır. Bu benzerlikler kırsal kesim ve şehirdeki tarihi gelişmelerinin yanı sıra günümüzde uluslararası piyasalarda işgal ettikleri konumlarda da ortaya çıkmaktadır. Mafyaya yönelik açıklamaları gözden geçirdiğimizde “Türk mafyası”

sözcüğünü rahatlıkla kullanabileceğimiz görülmektedir (Bovenkerk ve Yeşilgöz, 2000:22-23).

Tablo1.1. Organize Suç Örgütlerinin Yapısı

Kaynak :Çulcu, 1998, s.41-42.

1.1.4. Organize Suç Örgütlerinin Devlet ve Yerel Yönetim İlişkileri

Organize suç örgütlerinin amacı, kentsel fırsatları iyi değerlendirip güç, para, prestij ve ün kazanmaktır. Başlangıçta ekonomik imkânsızlıklardan dolayı şiddet ağırlıklı ve yasadışı yollardan para ve gücü elde ederler. Bu işleri yaparken asla resmi güçlerle çatışmaya girmezler. Ama bir biçimde onların içlerine sızarak ve hatta onlarla işbirliği içinde birlikte çalışmaya ikna ederler. Diğer bir deyişle organize suç örgütleri kendi güçlerini, hadlerini bilen insanlardır. Onların ne sistemle, ne devletle sorunları yoktur ve asla terör örgütleri gibi devlete meydan okumazlar. Devlet ve yerel yönetimlerle kurulan bu akıllıca ilişkiler onlara devlet ve yerel yönetim ihalelerinde büyük fırsatlar sağlar. Böylece, aldıkları ihaleyi parası olanlara devrederek, aslan payını alarak büyük paralar kazanırlar.

Diğer bir ifade ile kamuda yolsuzluk olgusunun aktif, katalizör aktörleri mafya örgütleridir. İlişkileri devletin en üst makamlarından, adaletin tecelli ettiği en

yüksek makamlarına ve güvenliğin teminatı olan güçlerin çeşitli noktalarına kadar uzanabilir(Kahya ve Özerkmen, 2007). Göçenlerin akraba ve hemşehrilerle dayanıştığı en önemli konulardan biri de konut yapımı sırasında karşımıza çıkmaktadır. Ücreti ödenmemiş bir arsa üzerine ev yapma, gelir düzeyi de dikkate alındığında konut yapımı ve konutun genişletilmesi birçok yönden bir dayanışmayı gerektirmektedir. Bu süreçte, ev yapacak kimse, yer çevirmekten ya da ucuz arsadan haberdar olmaktan, konutta kullanılacak ucuz malzemenin nereden bulunacağı hususuna kadar her konuda hep dayanışma gerektirir (Tatlidil 1989:372). Ayrıca, dayanışma sayesinde işçilik dahi ucuza hatta kimi zaman bedavaya getirilmiş olur. Öte yandan, bu süreçte ortaya çıkan sorunların resmi kurumlarla ilişkiler kurularak üstesinden gelinmesi de dayanışma gerektirir(Ayata 1989:107-108).

Organize suç örgütlerinin amaçlarına ulaşmak için vatandaşlara karşı genelde uyguladıkları yöntemleri maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Çek-senet tahsilâtı amacıyla,
2. Alacak tahsili ya da borçlandırma amacıyla adam kaçıрма,
3. Borçlunun azmettirmesi sonucu alacaklının tehdidi ve kaçırılması.

Bazı borçlular devreye organize suç örgütlerini sokarak alacaklının alacağından vazgeçmesini sağlamaya çalışmaktadırlar. Böyle bir durumda da alacaklıların elindeki çek ve senetler zorla alınmakta veya yukarıda belirtilen yöntemler uygulanmaktadır. Özellikle iflas eden işyeri sahiplerinin, işyerlerine mafya elemanları oturmakta ve alacaklıları silah teşhiri veya dövme suretiyle yıldırırmaktadırlar. Grupların kamu görevlilerini yanlarına almak için uyguladıkları belli başlı motifler ise rüşvet vermek, aynı ideolojik görüşü paylaşmak, yapılan işten kar payı vermek, hemşehricilik, örgüt adına açılan işyerlerine gizli ortaklıktır. Son zamanlarda büyük “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri”, klasik örgüt şemasının dışında, eylemlerinde kendilerini belli etmemek için 2000 yılında taşeron silahlı gruplar kullanmaya başlamışlardır(Saçan, 2005; Cinoğlu ve Güneş, 2003:142).

1.1.5. Organize Suç Örgütlerinin Oluşumunda “Hemşehrilik” İlişkileri

Aynı ilden olan kişiler arasında ortaya çıkan dayanışma örüntülerine hemşehrilik denir. Hemşehrilik, göç ve kentleşme sürecinde ortaya çıkmıştır. Göç eden nüfusun yetersiz sanayileşme ve kentsel örgütleri kullanmadaki sıkıntıları sonucunda kentte ayakta kalma ve kente eklenilebilme çabaları bağlamında oluşmuş bir tampon mekanizmadır. Hemşehri, aynı şehirden, aynı memleketten olan insanları belirtmek için kullanılan bir kavramdır(Doğan, 1995:483).

Aynı coğrafi mekana ait olma hissini taşıyan kişiler arasındaki bağlar kimi zaman kişisel kimliğin konusu olmaktadır. Yani, kişi kendisini bir yerde yer edinmiş, kök salmış olan kişilerle birlikte kategorileştirir. Özdeşleştirme çabası bireyin, o yere ilişkin toplulukla kendi arasında gerçekleştireceği aynı kategoriye mensup olmak ve toplumsal ilişki ağlarına dâhil olmak yoluyla olabilir(Kurdoğlu, 2004).

1.2. Organize Suç Örgütlerinin Kaynakları

1.2.1. Organize Suç Örgütlerinin İnsan Kaynakları

Aslında bu bağlamda söylenebilecek olan şey kentsel gerilim ortamında, kırsal insanların “sürü içgüdü” ile kendi varlığını tehdit eden bu yapıya hem bir kırsal değerler refleksi ile dayanışarak tehditleri savuşturma, hem de kentin sunduğu legal ve illegal fırsatları değerlendirmek üzere örgütlenmeleri, toplu tepki geliştirme stratejileri; legal kapalıysa illegal yoldan hak ettiklerine inandıkları imkânları ele geçirme girişimi olarak düşünülebilir. Kırdan kente gelmiş bu sahipsiz insanların, kendi gelenek ve değerlerini, görgülerini esas alarak kentsel ortamda kendilerini yeniden keşfetme, yeniden üretme ruhu ve kurumu olarak “hemşehrilik” misyonuna dayanmaları olağan bir tutumdur, yani kaçınılmazdır. Örneğin, kent topraklarının işgali, üzerine konut ve iş yeri yapma, malzeme ve emek temin etme gibi eylemler bir organizasyonu gerektirir. Aynı stratejiyi organize suç örgütleri daha planlı, belli bir amacı gerçekleştirmek için yaparlar. Kendi örgüt elemanlarını kendi memleketinden, yöresinden tanıdığı ve bildiği, güvendiği insanlardan oluşturur. Sır

ve güven, örgüt yapılanmasında temel ölçüttür. Yaptıkları iş, aslında bir suç olunca risk daha da artacaktır. Tehlike olarak gördüğü her türlü olaya ve kişiye karşı kendisini koruma altına almak zorundadır. Böyle bir risk ortamında önüne gelenle işbirliği yapamayacaklarından, yaslanacağı insan kaynağı akrabalar, hemşeriler olacaktır. Bu anlamda organize suç örgütlerinin ruhu kırsal; mücadele alanı ya da iştigal alanı kentsel; üreten koşullar kentsel, sosyo-ekonomik koşullardır.(Kahya ve Özerkmen, 2007: ORGSİL, 2006).

1.2.2. Organize Suç Örgütlerinin Mali Kaynakları

Organize suç örgütlerini legal bir şirket yapısı içinde, belli amaç ve iş kollarında uzmanlaşmış, kaynağı meçhul mali desteğe sahip bir örgütlenme olarak düşünmek gerekir. Organize suç, bir iş ve geçim kaynağıdır. Devlet tarafından suç sayılarak fiillerin, eylemlerin kanunda açıkça belirtilmesidir. Ama bir iş organizasyonu olarak organize suç örgütlerinin yaptıkları işlerin bir maliyeti, personel çalıştırma, araç-gerece sahip olma ve hatta legal görünümlü belli bir işyeri paravan şirket adresleri olması gerekir.

Başlangıç itibariyle, maddi imkânları olmadığı için her türlü fırsatı değerlendirerek paraya, güce ve üne kavuşurlar. Bunun için uyuşturucu ticaretinden, yasadışı bahse, gecekondu arsası parselleyip satmadan kara para aklamaya, sınır dışı insan kaçakçılığında beyaz kadın ticaretine, silah kaçakçılığında çek-senet tahsilatına kadar para getirici her türlü yasadışı yolu deneyerek parasal, prestij ve ün bakımından güçlenirler. Sonrasında bakkal, market, bar, pavyon, büfecilik, otoparkçılık gibi yasal görünümlü iş yerleri açarak, şirketleşerek legalize olmaya çalışırlar. Ama asıl kaynakları kayıtdışı-kanun dışı olduğundan hem legal hem illegal yoldan kentin para kaynaklarına uzanırlar. Atadan, dededen kalma köklü bir miras ya da paraya sahip değildirler (Kahya ve Özerkmen, 2007).

İKİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTÜ ÇEŞİTLERİ

2.1. Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri

Çıkar amaçlı suç örgütleri, akılcı ve planlı olarak az risk ile yüksek kazanç ilkesine göre suç faaliyetlerini yönlendirir. Teşhis riskini azaltmak için görünüşte mağduru olmayan (uyuşturucu ve kaçak silah ticareti gibi), mağdurun kendisini gizlediği (kumar, fuhuş, pornografi ve tefecilik gibi), mağdurun belirsiz ya da anonim olduğu (sigorta dolandırıcılığı gibi) veya mağdurun korkutulmak suretiyle devlete başvuramayacağı alanlarda faaliyet gösterir. Ancak gerektiğinde cebir kullanmaktan da geri kalmaz(Erdem, 2001:45,46).

2.1.1. Mafya Kavramı

Mafya, öznel bir suç örgütünü tanımlamaktan çok belirli bir alt kültürü, kendine özgü gelenekleri ve davranış kodları olan bir olgu ve oluşumu ifade etmektedir (Beşe, 2002:156). Bu yapı içerisinde, yardıma muhtaç olan veya herhangi bir konuda hakkını arayan bir kişi, kendisine yardımı olacağına inanmadığı yasalara ve resmi kurumlara başvurmak yerine şiddeti ve acımasızlığı ile kısa sürede işi çözüme gücüne sahip bulunan Mafyaya başvurmayı tercih etmiştir. Bu yöndeki gelişmeler söz konusu yapılanmaları gittikçe güçlendirmiş ve toplumun meşru bir unsuru haline gelmiştir. Bu çerçevede Mafya, kökeninin dayandığı Sicilya-Arap kültüründe aslında bir yaşam şeklidir, zihinsel bir durumdur ve asla gizli bir suç örgütü değildir. Mafya olarak bilinen bir suç örgütü tarihte hiç var olmamıştır. Bu anlamda Mafya, gizli bir örgüt değil sadece bir yöntemdir(Geleri, 2003:23).

Fransızcada gizli teşkilat manasına gelen mafia veya maffia kelimeleri Sicilya lehçesinde de aynı manayı ifade etmektedir. Mafya şeklinde de söylenen bu kelime, ortaçağ sonlarında kullanılmaya başladı. Ortaçağ sonlarında Müslüman ve İspanyol idarelerini devirmeye yönelik bir teşkilat olarak ortaya çıkan mafyanın kökü mafie denen küçük silahlı gruplara dayanır. Bu gruplar Sicilya'daki toprak sahiplerinden

ürünlerini koruma karşılığında haraç almaya başladılar. İdarecilerin keyfi tutum ve davranışlarından yılmış olan halk da mafyaya sığınmaya başladı.

Tablo2.1.Organize Suç Çalışmaları ve Ele Geçen Malzemeler

Suç Unsuru	2011	2012	Suç Unsuru	2011	2012
Operasyon Sayısı	100	120	Tabanca	219	323
Yakalanan Şüpheli Sayısı	2.349	3.046	Uzun Namlulu Silah	14	8
			Av Tüfeği	130	136
			Fişek	25.700	16.621
			Kurusıkı Tabanca	43	44
			El Bombası	1	1

Kaynak: Kom Faaliyet Raporu.

Tablo2.2.Silah Ve Mühimmat Kaçakçılığı Suçları Ve Ele Geçen Malzemeler

Suç Unsuru	2011	2012	Suç Unsuru	2011	2012
Operasyon Sayısı	229	205	Tabanca	631	509
Yakalanan Şüpheli Sayısı	775	834	Uzun Namlulu Silah	160	27
			Av Tüfeği	77	92
			Fişek	25.700	23.085
			Kurusıkı Tabanca	81	84

Kaynak: Kom Faaliyet Raporu

2.2. Mali Suçlar

Mali suçlar, küreselleşme ve gelişen teknoloji ile birlikte mücadelesi her geçen gün önem kazanan suç türlerindedir. Bu suçlar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik, siyasi, sosyal ve ahlaki yapıyı olumsuz yönde etkilemektedir.

Mali suç türlerinden olan yolsuzluk suçları, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının önünde bir engel olduğu gibi, haksız zenginleşme ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin de temel sebebidir. Yolsuzluk suçları, toplumu derinden etkileyen çeşitli sosyal sorunların tetikleyicisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bürokratik işleyişi sekteye uğratması yönüyle mücadelesi kaçınılmaz olan bu suçlar değişen ülke şartlarına bağlı olarak yeni yol ve yöntemlerle işlenmeye devam etmektedir.

2.2.1. Mali Suç Çeşitleri

Mali Suç çeşitlerini şu şekilde sıralayabiliriz;

- Yolsuzluk,
- Sahtecilik,
- Vergi kaçakçılığı,
- Nitelikli dolandırıcılık
- Tefecilik
- Göçmen kaçakçılığı
- Akaryakıt kaçakçılığı
- Sigara kaçakçılığı
- Alkol kaçakçılığı
- İhalelere hile karıştırmak
- Sahte para basmak
- Yasadışı işçi çalıştırmak ve bu amaçla ülkeye sokmak

Ülkemizde de yukarıda belirtilen mali suçlar yoğun şekilde işlenmektedir. Son iki yıl içerisinde 61.140 mali suç olaya gerçekleşmiştir.

Tablo2.3. Yıllara Göre Suç İstatistiği

Suç Türü	2011	2012
Parada Sahtecilik	4.132	6.270
Belgede Sahtecilik	3.945	2.864
Göçmen Kaçakçılığı	295	318
İnsan Ticareti	15	23
Nitelikli Dolandırıcılık	1.852	1.147
Yolsuzluk	615	829
Akaryakıt Kaçakçılığı	1.973	2.000
Tütün Mamulleri ve Alkollü İçki Kaçakçılığı	12.449	16.338
Kültür ve Tabiat Varlığı Kaçakçılığı	458	468
EmtiaKaçakçılığı	2.001	3.149

Kaynak: Kom Faaliyet Raporu

2.3. Narkotik Suçlar

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre uyuşturucu “sağlık nedenleriyle alınanların dışında, yaşayan organizmaya alındığında, organizmanın bir ya da birden çok işlevini değiştirebilen herhangi bir maddedir”. Uyuşturucu kavramı günlük hayatımıza özellikle son birkaç yıl içinde yoğun bir biçimde girmiş olmasına rağmen, bu kavramın içeriği hakkında bir fikir birliğine varılamadığı gözlenmektedir. Ancak genel bir kavram olarak uyuşturucu dendiğinde herkes benzer bir kavramı düşünmekle birlikte bunun ayrıntıları bilinmemektedir. Bugün ülkemizde bağımlılık yapıcı maddeler için genel olarak uyuşturucu tanımı kullanılmaktadır.

Uyuşturucu sözünün kendisinden de anlaşılacağı üzere, kişiyi uyuşturan, hareketsiz kılan, kontrolünü kaybettiren maddeler akla gelmektedir. Bağımlılık yapabilen tüm maddeler için uyuşturucu tanımını kullanmak aslında yanlıştır. Bu tanımlama ile uyarıcı bazı maddeler bu kapsam dışında gibi bir izlenim doğmaktadır. Uyarıcı maddeler de uyuşturucu maddeler gibi bağımlılık yapıcı maddelerdir. Bu nedenle bu kavram içinde tüm bağımlılık yapıcı maddeleri değerlendirmek doğru olacaktır(Özden SY 2004).

2.3.1. Narkotik Madde Çeşitleri

- Afyon ve Türevleri
- Kenevir ve Türevleri
- Kokain
- Esrar
- Eroin
- Ecstasy
- Bonzai (Sentetik Kannabinoid)
- Captagon
- Metamfetamin
- Sentetik Ecza
- Asetik Anhidrit

Tablo2.4. Yıllara Göre Uyuşturucu İstatistiği

UYUŞTURUCU İSTATİSTİKLERİ 2012-2013 MUKAYESESİ			
	2012	2013	Değişim (%)
Operasyon Sayısı	24.599	32.726	33,0
Şüpheli Sayısı	47.153	57.417	21,8
Esrar (Gr)	74.605.304	166.267.992	122,9
Eroin (Gr)	11.027.566	9.843.419	-10,7
Afyon (Gr)	179.986	166.772	-7,3
Kokain (Gr)	402.440	429.742	6,8
Sentetik Ecza (Adet)	36.483	323.963	788,0
Captagon (Adet)	144.121	4.483.632	3011,0
Ecstasy (Adet)	1.694.379	3.306.853	95,2
Bonzai (Gr)	197.487	221.089	12,0
Metamfetamin (Gr)	403.342	101.108	-74,9
Asetik Anhidrit (litre)	72	13.033	18.001,4
Kenevir Bitkisi (Adet)	4.958.186	7.527.434	51,8

Kaynak: Kom Faaliyet Raporu(2013)

2.4. Siber Suçlar

Bilişim suçu veya bilgisayar suçu terimi bir bilgisayar ve bilgisayar ağı kullanılarak işlenen herhangi bir suçu ifade etmek için kullanılır. Bilgisayar, bir suçun işlenmesinde kullanılmış olabileceği gibi bir suçun hedefi de olabilir.

Bireylere veya birey gruplarına yönelik, mağdurun onurunu zedelemeye veya mağdura fiziksel veya zihinsel olarak doğrudan veya dolaylı olarak zarar verme suçu kastı ile İnternet (görüşme odaları, epostalar, ilan sayfaları ve gruplar) ve cep telefonu (SMS/MMS) gibi çağdaş iletişim araçları kullanarak zarar verme amaçlı saldırıların yapılmasıdır. Bu tür suçlar bir ulusun güvenlik ve ekonomik bütünlüğüne yönelik bir tehdit de oluşturabilir.

Bu tür suçlarda ortaya çıkan görünüm, özellikle yazılım CD' lerinin şifrelerinin kırılması, telif hakları ihlalleri, çocuk pornografisi ve çocukların diğer biçimlerde istismarı konularında başlıca görünüm yüksek kazanç elde etme isteğidir. Mahrem bilgilerin kaybedilmesi veya yasaya aykırı olarak elde edilmesi durumlarında özel yaşamın gizliliğinin ihlali suçu ortaya çıkar.

2.4.1. Siber Suç Çeşitleri

- Bilgisayar virüsleri
- Hizmet-dışı bırakma saldırıları
- Kötü amaçlı yazılım
- Siber izleme Dolandırıcılık ve kimlik hırsızlığı
- Bilgi çalma Kişisel ağ bilgilerinin çalınması (Kullanıcı adı, giriş şifresi, kredi kartı bilgileri vb.)

Siber suçların önlenmesine yönelik son iki yıl içerisinde yapılan 10.511 çalışmada 6184 şüpheli şahıs yakalanmıştır.

Tablo2.5. Yıllara Siber Suç İstatistiği

Suç Unsuru	2011		2012	
	Olay Sayısı	Yakalanan Şüpheli	Olay Sayısı	Yakalanan Şüpheli
Kredi Kartı Sahteciliği ve Dolandırıcılığı	1.772	1.429	1.724	630
İnteraktif Banka Dolandırıcılığı	141	327	264	120
Bilişim Suçları ve Sistemleri Dolandırıcılığı	1.738	1.842	3.669	1.085
İnternet Aracılığıyla Dolandırıcılık	111	283	278	56
Diğer	31	123	783	289
TOPLAM	3.793	4.004	6.718	2.180

Kaynak: Kom Faaliyet Raporu

2.5. Kaçakçılık Suçları

Kaçakçılık, bir malın yasalara aykırı olarak gizli yollardan bir ülkeye sokulması ya da bir ülkeden çıkarılmasıdır. Gümrük vergisinden kaçmak, ihracat ya da ithalat yasağını aşmak için başvuru olan bir yoldur. Kaçakçılığa genellikle yüksek gümrük duvarları veya vergilerle ticari değeri yükselen ürünler konu olur.

Kaçakçılığın geçmişi ticaretle ilgili ilk vergilerin konmasına ya da ilk ticari düzenlemelere kadar indirilebilir. Tarih boyunca pek az değişen kaçakçılık yöntemleri, temelde kaçak malı gümrük denetimine takılmayacak bir yolla sınırdan geçirmeye ya da kaçak malı başka bir yük içinde, taşıtların gizli bölümlerinde ya da kişilerin tahmin edilemeyecek bir yerinde saklayarak gümrük denetimini atlarmaya dayanır.

Çeşitlilik ve işleniş yöntemleri açısından geniş bir yelpazeye sahip olan kaçakçılık suçları, düşük maliyetle yüksek kazanç sağlaması sebebiyle organize suç ve terör örgütlerinin faaliyet alanı içerisinde yer almaktadır. Ayrıca, kaçakçılık suçlarından elde edilen gelirler yasadışı örgütlerin faaliyetleri için finans kaynağı olarak kullanıldığından ileriki dönemlerde kaçakçılık suçlarından elde edilen suç

gelirlerine el konulmasına ve terör örgütlerinin finansmanının önlenmesine yönelik soruşturmalara ağırlık verilmiştir.

2.5.1. Kaçakçılık Çeşitleri

Kaçakçılık suç çeşitlerini şu şekilde sıralayabiliriz;

- Akaryakıt kaçakçılığı,
- Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içki kaçakçılığı,
- Eşya kaçakçılığı,
- Kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı,
- Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti,

Kaçakçılık gümrük vergisinden kaçmak, ihracat ya da ithalat yasağını aşmak için başvurulan bir yoldur. Kaçakçılığa genellikle yüksek gümrük duvarları veya vergilerle ticari değerleri yükselen ürünler ya da yasak altına alınan mallar konu olur.

Kaçakçılığın geçmişi ticaretle ilgili ilk vergilerin konulmasına ya da ilk ticari düzenlemelere kadar indirilebilir. Tarih boyunca pek az değişen kaçakçılık yöntemleri, temelde kaçak malı gümrük denetimine takılmayacak bir yolla sınırdan geçirmeye ya da kaçak malı başka bir yük içinde, taşıtların gizli bölümlerinde ve kişilerin tahmin edilemeyecek bir yerinde saklayarak gümrük denetimini atlamaya dayanır.

Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre kaçakçılık; “Vergi vermeden, düzen kullanarak yasalarca alım satımı yasak edilen nesnelere yurda sokma, yurttan çıkarma, gizlice alıp satma ve bundan bir kazanç sağlama eylemi” dir.

Tablo 2.6. Kaçak Ürün Oranları

Suç Unsuru	2012	2013	Fark %
Akaryakıt (litre)	16.411.404	17.301.496	5
Sigara (paket)	99.100.151	107.915.040	9
İçki (şişe)	244.158	134.299	-45
Makaron (adet)	461.753.577	248.359.988	-46
Cep Telefonu (adet)	241.749	396.804	64
Çay (kg)	1.378.029	354.865	-74
Eser/Sikke (adet)	29.015	28.272	-3
İlaç/Hap (adet)	2.049.865	9.249.134	351
Muhtelif Gıda (kg)	556.507	2.457.223	342
Elektronik / Muhtelif Emtia (adet)	4.892.641	5.528.759	13

Kaynak:Egm

2.6.Organize Suç Örgütlerine Yönelik Yapılan Çalışmalar

Organize suç örgütlerinin en çok hedef aldığı il İstanbul'dur. Düzenlenen 31 operasyondan 25'i İstanbul'u kapsamaktadır. İstanbul'u nüfusu ve ekonomisi itibariyle gelişmiş iller sıralamasında üst sıralarda yer alan diğer şehirlerimiz takip etmektedir. Gelişmişlik düzeyinin yanı sıra iç ve dış göçün ve iş amaçlı günlük nüfus hareketlerinin yoğun olduğu bu illerimizdeki nüfus hareketliliği, etnik ve kültürel heterojenliğin toplumsal kontrol mekanizmalarını da zayıflattığı ve organize suç örgütlerine daha fazla hareket kabiliyeti sağladığı değerlendirilmektedir.

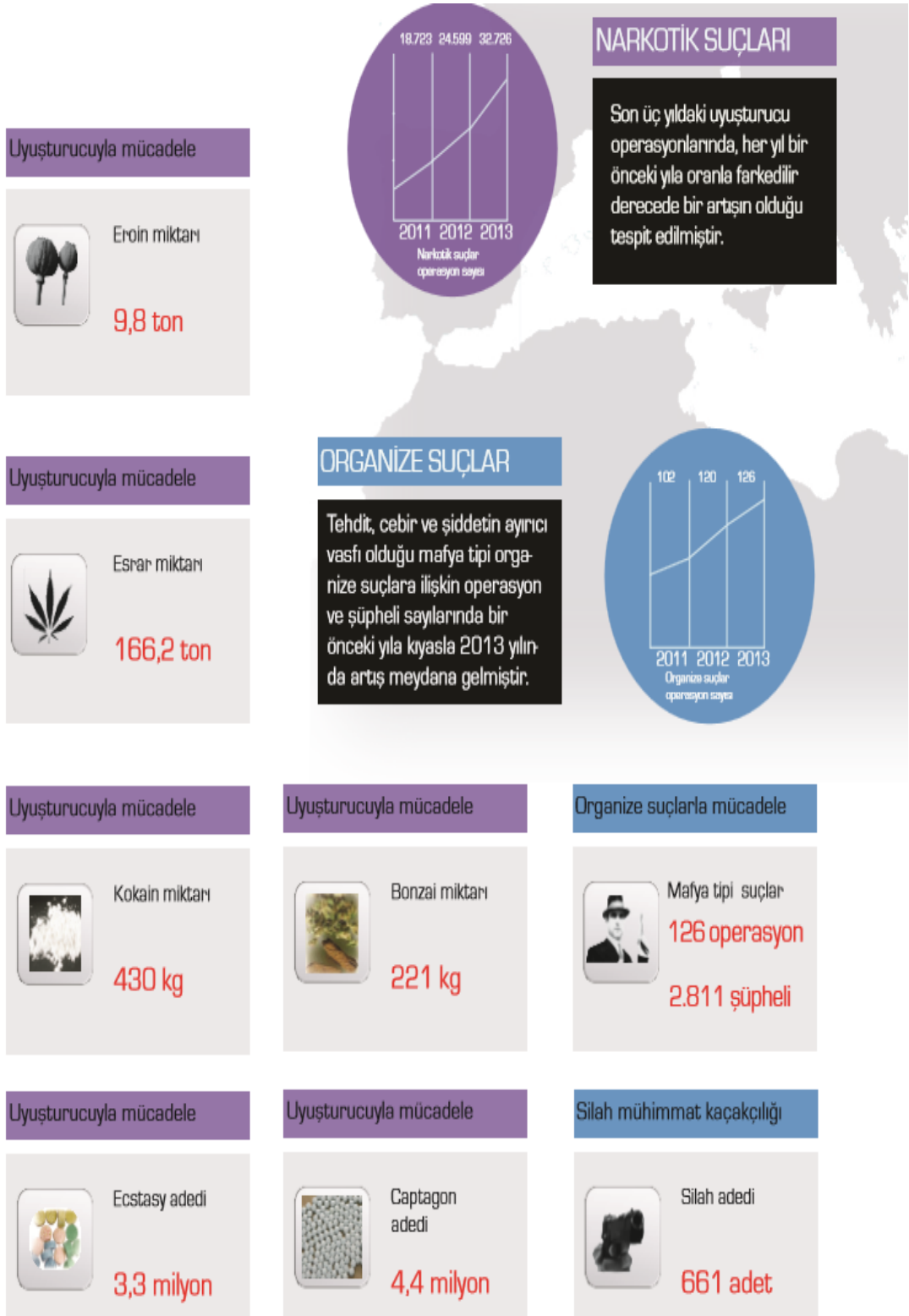
Operasyonlara ve dolayısıyla organize suç örgütlerine en çok hedef olan illere baktığımızda İstanbul'u sırasıyla 6 operasyon yapılan Bursa, 5 operasyona hedef olan Aydın, 4 operasyon gerçekleştirilen İzmir, 3'er operasyon düzenlenen Antalya, Ankara ve Muğla illeri takip etmektedir. Çanakkale ve Afyon ikişer operasyona hedef olurken diğer 14 ilde birer operasyon düzenlenmiştir.

Organize suç örgütlerine düzenlenen 31 operasyon kapsamında tespit edilen eylemlerin toplamı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Örgütlerinin en çok karıştığı

olaylar genel itibariyle yağma, tehdit, 6136 sayılı kanuna muhalefet, yaralama, öldürme, darp gibi cebir, şiddet ve tehdit içeren suçlardır.

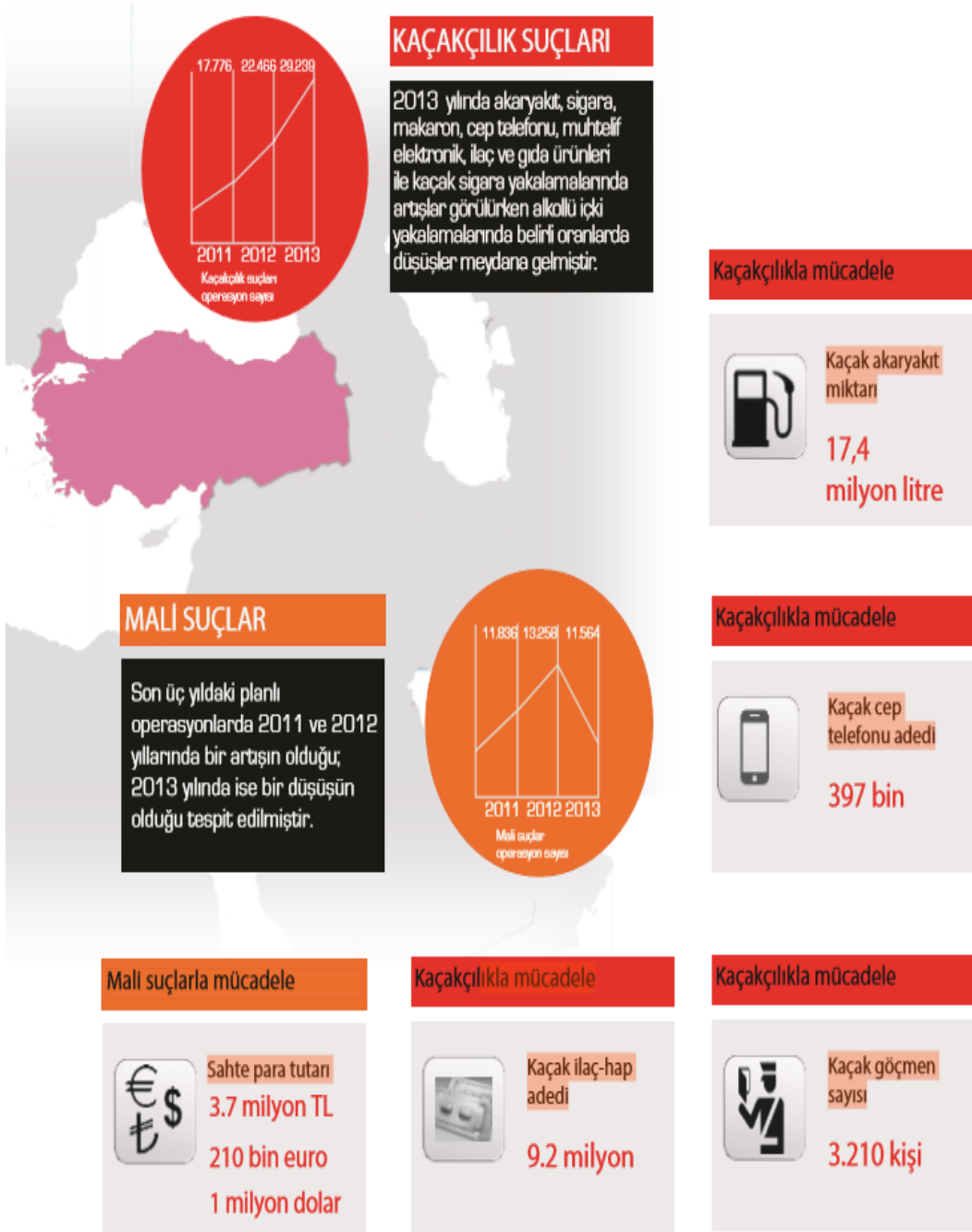
Asıl amacı haksız çıkar sağlamak olan bu örgütlerin baskı, yıldırma ve korkutma yöntemlerini kullanarak bu amaçlarına ulaştıkları ve aynı zamanda bu sayede örgütün varlığını sürdürdükleri değerlendirilmektedir. Zira yasadışı eylemlerinden dolayı yasal korumadan yoksun olan örgütler, kendilerini diğer örgütlerden gelecek tehditlere karşı korumak ve mücadeleci birimlere yapılacak ihbarları önlemek için de cebir, şiddet ve tehdit kullanmak durumundadırlar.

Tablo 2.7.Yıllara Suç İstatistiği ve Oranları

Kaynak: Kom İstatistik Raporu

Tablo2.8.Yıllara Göre Uyuşturucu İstatistiği

Kaynak: Kom İstatistik Raporu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLARIN EKONOMİK ETKİ YOLLARI

3.1.Genel Tanım.

Uyuşturucu kaçakçılığı, organize suçlar, terör, silah kaçakçılığı, çocuk kaçıma ve çeşitli finansal suçlara karışmış kişiler genellikle bu gibi yasadışı kaynakların gelirlerini gizleme çabasındadır. Böylelikle elde ettikleri gelirleri, yasal kaynaklardan elde ettiğini göstermeye çalışarak kendilerini suçun içine dâhil etmeden kişi ve kuruluşlarca kaynakların kolayca kullanılmasını amaçlarlar (Murphy, 2000:695).

Örgütler, elde edilen gelirleri yasal olarak kullanabilmek için parayı aklama yoluna gitmişlerdir.

3.2.Şuç Gelirlerini Aklanması

Organize suç örgütleri açısından elde edilen yasa dışı gelirlerin yasal sisteme dahil edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu sayede bu sayede elde edilen kara paranın kaynağı gizlenmekte ve öncül suç tabir edilen gelir getirici yasadışı faaliyetten uzaklaşmaktadır. Ayrıca, aklama ile suç gelirlerini müsaderesinin önüne geçilebilmekte ve yasal görünüm altında daha kolay bir şekilde kullanılabilir.

Organize suç örgütleri yasal görünüm kazandırdıkları suç gelirini, faaliyetlerini daha da arttırmak ve etki alanlarını geliştirmek amacıyla kullanmaktadırlar. Bu çerçevede, organize suç örgütlerini vücuda, parayı vücut için kana benzeten Akın'ın ifade ettiği üzere “para organize suç örgütleri için kan gibidir ve aklama bu sürecin kalbidir. Böylece temiz kan sağlıklı ve zinde kalması için tüm vücuda pompalanır”(AYKIN 2007).

3.3. KaraPara

En geniş anlamıyla karapara, yasa dışı yollardan elde edilen her türlü kazanç olarak tanımlanabilir. Bu tanıma bağlı olarak elde edilen gelirlerin kaynağında

uyuşturucu, silah kaçakçılığı, patlayıcı madde, kadın ve çocuk ticareti, adam kaçıma, şantaj, terör suçlarının işlenmesinden elde edilen paralar yatmaktadır (Başak, 2004; 156).

Bu bağlamda karapara, kaynağına göre iki grup içinde değerlendirilebilir. Birinci grupta; başlangıcından itibaren yasadışı faaliyetlerden elde edilen paralar sayılmaktadır. Örneğin uyuşturucu ve silah kaçakçılığında kazanılan paralar gibi. İkinci grupta ise; başlangıçta paranın kaynağını oluşturan faaliyet yasal olmakla beraber daha sonra sahte fatura düzenlenerek veya vesikalar tahrif edilmek suretiyle yapılan vergi kaçakçılığı ile elde edilen paralar sayılmaktadır (Başak, 2004; 157).

Karapara, önceleri sadece uyuşturucu ve benzeri maddelerin kaçakçılığından elde edilen gelir şeklinde tanımlanmışken zaman içerisinde ülkeler sosyal ve ekonomik yapılarına göre karaparanın tanımını genişletmişlerdir. Buna göre 29 Kasım - 1 Aralık 1994 tarihleri arasında gerçekleşen Strasbourg Konferansı'nda karaparanın tanımı genişletilerek "her türlü kriminal aktivitelerden elde edilen kazanç" olarak açıklanmıştır (Yazıcı, 2005; 74). Türkiye ise bazı ülkeler de olduğu gibi suçları saymak yöntemini kabul ederek 19.11.1996 tarihinde 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunun 2'nci maddesinde "karapara" ve "karapara aklama suçunu hüküm altına almıştır. Söz konusu kanunda karapara tanımı, kanunların suç saydığı fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen; para, para yerine geçen her türlü kıymetli evrak, mal, gelirler, bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen, para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değer olarak yapılmıştır. (www.masak.gov.tr).

Karaparanın aklanması eylemi; suç işlenmesi neticesinde elde edilen menfaatlerin ve maddi değerlerin illegal kaynaklarını ve elde edilmiş şekillerini gizlemek ve yasal yolla elde kazanıldıkları izlenimini vermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılarak finansal sistemin içine dâhil edilmesi olarak tanımlanabilir(Gökbunar, 2010:118). Bu gibi işlemlerin nedeni; devletin el koyma, müsadere, vergilendirme veya servete dönük cezalar yolu ile haksız edinilen kazançlar için tedbir alma imkânlarından kaçınma arzusudur Yani burada yapılmaya çalışılan asıl eylem parayı yasal sistemde mümkün olduğunca çok hareket ettirerek

kanun uygulayıcı birimlerin paranın izini bulmalarını engellemektir(HypoInvest Bank AG, 2007:25).

Uyuşturucu kaçakçılığı, organize suçlar, terör, silah kaçakçılığı, çocuk kaçırma ve çeşitli finansal suçlara karışmış kişiler genellikle bu gibi yasadışı kaynakların gelirlerini gizleme çabasındadır. Böylelikle elde ettikleri gelirleri, yasal kaynaklardan elde ettiğini göstermeye çalışarak kendilerini suçun içine dâhil etmeden kişi ve kuruluşlarca kaynakların kolayca kullanılabilmesini amaçlarlar(Murphy, 2000:695).

Para aklama terimi deyiminin ilk kez Amerika Birleşik Devletleri’(ABD) nde çamaşırhane sahibi olan bir mafyadan ortaya çıktığı bilinmektedir. Mafya üyesi olan gangsterler, gasp, fuhuş, kumar, içki yoluyla büyük miktarlarda nakit elde etmekteydi. Dolayısıyla bu yasadışı yollardan elde edilen gelirler için yasal bir kaynak gösterme ihtiyacı doğmuştur(Steel, 2012).

Aklayıcıların, yasal kaynak göstermek için yapmaları gerekenlerden biri legal bir şirketi satın almaları ve elde ettikleri yasa dışı kazançları, yasal görümlü şirketlerinden elde ettiği kazançlarla karıştırmaları etmeleridir. Çamaşırhaneler, aklama için biçilmiş kaftan olup, sürekli nakit paranın döndüğü bir iş idi. Önceleri kuşku uyandırmayan bu durum Al Capone gibi çamaşırhaneleri satın alanlara aklama açısından avantaj getiriyordu. Al Capone, 1931’de vergi kaçakçılığında dava edilip, mahkum edilmiştir. Tutukluluğunun nedeni vergi kaçakçılığı ile beraber elde ettiği yasadışı gelirleri olmuştur. Tutukluluğunun ana nedeni vergi kaçakçılığı gibi gözükse de tutukluluğunun arkasındaki ana neden aklama suçu olmuştur(Steel, 2012).

Dolayısıyla karapara ve karapara aklama hem terimsel anlamda, hem de bir suç olarak Al Capone’un çamaşırhanelerde işlediği suçlardan günümüzde kadar ulaşan bir kavram olduğu ifade edilebilir. Bu gibi yer altı suç yapılanmalarının amaçları farklı olsa da kullandıkları araçlar birbirinin aynısıdır. Nihai amaç insan kaçakçılığı, uyuşturucu, dolandırıcılık gibi suçları işleyerek gelir temin edebilmektir(Gunaratna, 2006:67 aktaran Gökbunarvd, 2010:66).

3.3.1. Kara Para İle Organize Suç Arasındaki İlişki

Dünya nüfusunun hızla artması sonucunda kolay yollardan büyük meblağlı para kazanılmasının amaçlanması ve muhtelif gereksinimlerin karşılanması gibi amaçlarla bir anlamda devlet otoritesine bir başkaldırı olarak ortaya çıkan suç örgütleri günümüzde hem dünyada hem de ülkemizde önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu suç örgütleri işleyecekleri fiiller ve elde edecekleri haksız gelirler karşısında düzenli ve planlı bir şekilde örgütlenip, hareket etmek zorunda kalacaklar ve bu özellikleri sebebiyle de organize bir şekilde örgütleneceklerdir. Öyle ki “birlikten dirlik doğar” ilkesini benimseyen bu suç örgütleri çoğu zaman yasadışı faaliyetlerini başarı ile gerçekleştirip hedeflerine ulaşabilmektedir.

Bir yapı içerisinde bir araya gelen bir insan grubu tarafından belirsiz suçlar işlemek suretiyle kar ve yarar sağlamak amacıyla oluşturulan örgütlere, “organize suç örgütü” denilmektedir. Organize suçluluk geniş bir faaliyet alanında, birçok suç türünü bünyesinde barındırmakta, yurt içi ve yurt dışı açılımı da söz konusu olmaktadır. Organize suçlar profesyonel suçluların bir organizasyonudur. Yasal ve yasadışı faaliyetleri de bulunan bu örgütlerin temel motivasyonları para ve güçtür(Mavral:200-201).

Gizlilik, şiddet, yolsuzluk, devamlılık, çeşitlilik, süratle değişime ayak uydurabilme ve uluslararası bağlantı kurabilme gibi kabiliyetlere sahip olan organize suç örgütleri haksız gelir elde etme amacı doğrultusunda kurulmuş bir suç şirketi gibi hareket etmektedir. Mafya tipi örgüt olarak da adlandırılan suç örgütü; cebir, şiddet, tehdit ve baskı uygulamak suretiyle yıldırma, korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işleyen bu örgütleri paranın, rantın, karapara aklamının ve yatırımların olduğu her yerde görmek mümkündür. Maddi değerlere duyulan iştahın orantısız ölçüde arttığı, gayrimeşru servet edinmek için fırsatların çoğaldığı ve özellikle siyasi ve idari yozlaşmanın arttığı toplumlarda daha süratli bir şekilde gelişmektedir. Her ülkedeki hukuki, sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler bu örgütlerin dikkatini çeker. Yeni oluşan şartların doğurduğu boşluklardan, bir başka ifade ile kontrolsüz alanlardan bu örgütler istifade etmeye çalışmaktadırlar. Şiddet ve yolsuzluk bu tür suç örgütlerinin varlıklarını koruma ve sürdürebilmeleri için gerekli olan faktörlerdir(KOMDB:203).

Organize suç örgütleri yasal ve yasadışı faaliyetlerini sıkı bir biçimde bağlantılanmaktadır. Böylece meşru ekonomik piyasalarda da ikinci bir ayak oluşturarak, hukuka aykırı fiillerin örtülmesi, gizlenmesi amacıyla kazançların yasal hale getirilmesi için karapara aklama operasyonları gerçekleştirilmektedir. Karapara aklama sonucunda elde edilen paralar ise yasal yatırımlarda kullanılmaktadır(Ergul:29).

Bir başka anlatımla suç örgütleri, suç işleyerek yüksek miktarlı haksız kazanç elde etmek amacıyla kurulmaktadır. Suç işlenilerek elde edilen bu gelirler ise karapara olarak ifade edilmekte yani; suç örgütleri karapara elde etmek amacıyla suç işlemektedirler. Bu anlamda karapara ile suç örgütleri arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Suç örgütlerinin tüm faaliyetleri suç teşkil etmeyebilir. Diğer yasal girişimciler gibi suç örgütleri de farklı alanlarda yasal faaliyetlerde bulunabilir, bu faaliyetlerinden yasal kazançlar elde edebilirler(Mustafa TAŞKIN:294).

Organize suç örgütlerinin büyük bir bölümü karaparayla faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu örgütler, uyuşturucu, silah kaçakçılığı ve diğer suçlar sonucu elde ettikleri gelirleri, örgütün devamlılığı ve büyümesi için kullanmaktadır. Bir bakıma bu örgütlerde amaç; işlenen suçlar sonucunda büyük miktarda gelir elde etmektir. Terör amaçlı olan örgütler özellikle uyuşturucu kaçakçılığı ve diğer suçları işlemek suretiyle elde ettikleri para ve malları terör eylemleri için kullanmaktadır(Kuban:89).

Organize suç örgütleri farklı ülkelerle irtibatlı ya da ülkeler arasında kolaylıkla geçiş yapabilen küresel bir yapıya sahiptir. Alanlarında çok iyi çalışırlar ve konularını çok iyi bilirler. Para ve mal hareketlerinden ustaca yararlanarak, işledikleri suçlar vasıtasıyla elde ettikleri gelirleri ticari usul ve metotlarla aklama işlemlerini çok hızlı gerçekleştirmektedirler. Suç örgütleri gelişen teknolojiyi yoğun olarak kullanmakta ve yasadışı faaliyetlerden kaynaklanan gelirlerini bu teknoloji sayesinde yasal mali sisteme dahil etmektedirler. Böylelikle bu suçla mücadele edenleri ve siyasi otoriteyi yozlaştırarak, güçsüz bıraktıkları sistemin sahip olduğu servetleri soyarlar(Güner:51).

Organize suç örgütlerinin faaliyetleri; bir toplumda kişiler arasındaki geleneksel ilişkilerin yok olmasına, bunun akabinde sosyal çözümlere, merkezi veya yerel kamu yönetiminin zayıflamasına, ceza adaleti sisteminin etkisiz kalmasına, yolsuzluğun yaygınlaşmasına ve sonunda da siyasi otoriteye ihtiyaç duyulan güvene zarar vererek halkın birbirinden uzaklaşmasına, demokratik ve parlamenter sisteme inancın kaybolmasına neden olur (İ.B:91).

Suç işleyen organize grupların finans kaynakları kurutulmadıkça, faaliyetlerine devam edecekleri aşikârdır. Bu nedenle suçlarla mücadelenin önemli hedeflerinden birisi de suç örgütlerinin parasal kaynağının kesilmesi olmalıdır(A.g.e:86).

3.3.2. Kara Para Aklama

Karapara aklamanın genel bir kavram olarak bazı tanımları şu şekildedir (Yazıcı, 2005; 76).

- Karapara aklama; yasadışı yollardan elde edilen kazançların yasal yollardan elde edilmiş gibi gösterilmesi amacıyla, söz konusu kazançların mali sisteme sokularak özellikle nakit şeklinden kurtarılmasına ve mali sistem içinde bir süreçten geçirilerek kimliğinin değiştirilmesi suretiyle meşruluk kazandırılmasına yönelik işlemidir.

- Bir başka tanımla karapara aklama yasadışı yollardan kazanılan gelirin, değerini mümkün olduğu kadar koruyacak, yetkililerin dikkatini çekmeyecek ve kullanılabilirliğini arttıracak şekilde başka varlıklara dönüştürülmesi işlemidir.

- Yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirin kaynağı, sahibi, zilyedi, yerini gizlemek veya şeklini değiştirmek niyetiyle işlem yapılması da karapara aklama işlemi olarak tanımlanabilir.

Karapara yasadışı yollardan kazanılan gelirlere yasallık kazandırmak kaynağını gizlemek veya şeklini değiştirmek için aklama işlemine tabi tutulmaktadır. Çünkü yasalara aykırı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin serbest bir şekilde

kullanılması mümkün değildir. Gelirin yasadışı yollardan elde edildiğinin tespit edilmesi durumunda gelirleri elde edenler, bir yandan hapis ve para cezalarına çarptırılacak, öte yandan ise bu yollardan elde edilen gelirlere, nemaları ile birlikte el konulacağından bu gelirlerden de mahrum kalacaklardır. Bu nedenle yasa dışı faaliyetler sonucu elde edilen gelirin kaynağının gizlenmesi gerekecek ve söz konusu gelirlere yasal yollardan elde edilmiş imajı verilmeye çalışılacaktır. Böylece yasadışı yollardan elde edilerek menşei gizlenen ve yasal yollardan elde edilmiş fonlardan ayırt edilmesi engellenen gelirler, elde edenler tarafından risksiz ve rahat bir şekilde kullanılabilir(Başak, 2004;157).

3.3.3.Kara Para Aklamanın Aşamaları

Kara paranın aklama teknikleri; kara paranın kaynağına, bulunduğu bölgeye ve aklamanın gerçekleştirildiği kuruma göre değişiklik gösterebilmektedir. Fakat kara para aklama işlemi genellikle yerleştirme, ayrıştırma ve bütünleştirme olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Kara paranın aklanması için bu üç aşamanın birden gerçekleşmiş olması zorunlu değildir.

Normalde üç adımda ve çok karmaşık bir şekilde gerçekleşen aklama işlemi bazı durumlarda tek aşamada ya da iki aşamada dahi gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin paranın nakit olarak değil de hesaben yatırılmış olması yerleştirilme aşamasının ortadan kalkmasına neden olabilmektedir. Yerleştirme aşamasının ortadan kalkması ise kara para aklama suçunun yakalanmasında büyük bir riskten kurtulma anlamına gelmektedir. Kara para aklama eyleminin nerede gerçekleştirildiği sorgulandığında verilecek cevap herhangi bir yer olmasına karşın genellikle yerleştirme aşaması yani paranın nakit formdan kurtarılması çoğunlukla kara paranın kaynağına yakın yerlerde gerçekleştirilmektedir. Kara para aklayıcılar aklama eylemini gerçekleştirmek için kara para aklamaya karşı yasaların olmadığı ya da güçsüz ve/veya etkisiz olduğu yerleri, ülkeleri aramalarına karşın gelirin ne kadar uzağa taşınırsa yakalanma riskinin o kadar artmasından dolayı kara paranın kaynağına yakın bölgelerde yerleştirilme aşamasının gerçekleştirilmesini tercih etmektedirler(DEMİR).

3.3.3.1.Yerleştirme Aşaması

Kara para aklamanın ilk aşaması olan bu aşamada amaç, suçtan elde edilen nakit paranın fiziki olarak elden çıkarılmasıdır. Mali sistem içerisinde yer almayan kara para ya mali sistem içerisine sokulacak veyahut yurt dışına çıkarılarak daha çok Offshore Bankalar aracılığıyla finansal sistem içerisine girişi sağlanacaktır. Çünkü günümüzde nakit paradan ziyade kredi kartı, ek ve diğer para yerine geçen ve nakit olmayan araçların yaygın olarak kullanılması büyük meblağlı nakit paranın oldukça dikkat çekici olmasına sebep olmaktadır. Ayrıca kara paranın genellikle eroin ticaretinden elde edildiğini dikkate aldığımızda suçlunun 100 Dolar karşılığı satacağı kokainin ağırlığı 100 Dolarlık banknottan hafiftir eğer suçlu 100 kg. kokain satışı gerçekleştirirse elinde 100 kg. zerinde bir ağırlığa sahip para olacaktır. Bu nedenle suç kaynaklı gelir elde eden kişinin dikkat çekmemek için öncelikle parayı nakit formadan kurtarması gerekmektedir. Paranın nakit formundan kurtarılması için suçlu ya parayı mali sistem içerisine sokmaya çalışacaktır veyahut parayı fiziki olarak yurt dışına çıkarma yolunu seçecektir(BAŞAK).

Yerleştirme aşaması kara para akmanın, suçlular açısından en riskli ve zor, kara para aklama ile mücadele eden yetkililer açısından ise en kolay aşamasıdır. Çünkü bu aşamada kara para illegal kaynağı arasında bağ henüz kesilmemiş, aklayıcının paranın kaynağını açıklamaya ilişkin yasal bir gerekçesi henüz oluşturulmamıştır. Ancak para finansal sisteme ilk girişte şüpheli işlem bildirimine ve nakit bildirimine tabi tutulmaz ise fon transferi gerçekleştirildiğinde finansal işlemi gerçekleştiren kuruluş ilk finansal kuruluşun gerekli incelemeleri ve sorgulamalarını yerine getirdiği varsayımıyla çok özel emareler olmadığı sürece paranın kaynağını sorgulamayacaktır(ERGİN).

3.3.3.2.Ayırıtırma Aşaması

Kara para aklamanın bu aşamasında amaç paranın kaynağının kara olduğunun gizlenmesidir. Yerleştirme aşamasında mali sisteme sokulan para kaynağından fiziksel ve nedensel olarak uzaklaştırılması amacıyla bir dizi karışık mali işlem gerçekleştirilmektedir. Böylelikle hem para hem de paranın sahibi olan suçlunun ortaya çıkarılması önlenmektedir.

Aklayıcılar açısından kolay, kara para aklamayla mücadele edenler açısından zor ve yüksek maliyetli olan bu aşamada özellikle teknolojideki ilerlemelerden dolayı kara para aklayıcı bilgisayar başında birkaç tuşa basarak çok sayıda işlem gerçekleştirirken mücadele edenlerin bu işlemleri tek tek deşifre ve takip etmesi gerekmektedir. Kara para aklayıcı parayı borsa, banka ve sigorta gibi çeşitli alanlara yatırabilmektedir. Bu işlemlerin takibatı içinse birden fazla uzmana ve uluslararası mücadeleye, işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Zaman ve maliyetin bu yüksekliği nedeniyle kara para ile mücadelede yerleştirme aşamasının önemi bir kez daha vurgulanması gerekmektedir. Ayırıştırma aşaması adeta suçlunun polis ile arasındaki mesafeyi açtığı aşama olmaktadır. Çünkü yapılan işlemlerin sayıca fazla olması ve karmaşıklığı neredeyse paranın kaynağına ulaşılmasını imkânsız hale getirmektedir(ÇELİK).

3.3.3.3.Bütünleştirme Aşaması

Yerleştirme ve ayırıştırma aşamaları başarıyla tamamlandıktan sonra paranın yuvaya dönme aşaması olan bütünleştirme aşaması gerçekleştirilmektedir. Bu aşama yasadışı işlemlerden kaynaklanan mal varlığına yasal görünüm kazandırılması aşamasıdır. Bütünleştirme(entegrasyon) paravan şirketler aracılığıyla, paranın gerçek sahibine borç verilmesi yada yabancı mali kuruluşlara yatırılmış olan paranın ülke içerisinde alınacak borçlara teminat olarak gösterilmesi, sınırda satılan yada satıldığı iddia edilen mallara yüksek yada naylon fatura düzenlenmesi gibi tekniklerle gerçekleştirilmektedir. Bütünleştirme aşamasından sonra sorulacak bir soruya verilecek yasal bir açıklama veya herhangi bir soruyu gerektirmeyecek yasal bir görünüm elde edilmiştir.

Kara para aklayıcı parayı normal ticari para olarak ekonomiye ve parayla menkul – gayrimenkul satın alabilir, yatırım yapabilir, kredi almak için teminat olarak gösterebilir, hisse senedi, bono, tahvil satın alabilir, borç verebilir veya borçlarını ödeyebilir. Kısacası her türlü işlemi gerçekleştirerek paranın sistemle bütünleşmesini ve yasal fonlardan farklı yönlerinden arınması sağlanmıştır. Bu aşamada paranın kaynağının kara olduğunun tespiti çok zordur. Çünkü sayısız

işlemin, olduğu bir ortamda kişilere gelirlerinin kaynağının sorulması çok zor ve anlam dışıdır(AYDIN).

Paranın yerleştirilme ve ayrıştırılma aşamalarında para sistem içerisinde kaynağından uzaklaştırılmak amacıyla işlemlere tabi tutulurken bütünleştirme aşamasında amaç artık aklama değil aklanan paranın kullanımınıdır(ÇELİK).

Tablo3.1. Aklama Aşamaları

Kaynak:Gtb

3.3.4.Karaparanın Aklanmasının Nedenleri

Yasadışı yollarla elde edilen gelir, kaynağına göre değişmekle birlikte genellikle nakit halinde bulunmaktadır ve sahiplerinin kısa vadede harcayamayacağı kadar fazladır. Gelişmiş ülkelerde işlenmiş mali suçlar sonucunda elde edilen karapara, aklanıp tekrar mali sistemin içerisine sokulabilmesi için, bu konuda yeterli önlemlerin alınmadığı ve yabancı sermaye gereksinimi olan ülkelere doğru kaymaktadır. Gelişmiş ülkelerde büyük nakit kullanımı dikkatleri çekeceği ve denetim fazla olduğu için akit halde bulundurulmuş gelirin kullanılabilir hale getirilmesi gerekmektedir(Yazıcı, 2005).

Yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin sahiplerini bu paraları aklamaya iten başlıca sebepler şöyle özetlenebilir(Yazıcı 2005; 76).

- Adli soruşturmalarından korunmak,
- Daha çok gelir elde etmek,
- Yasa dışı yollardan elde edilen kazançların müsadere edilmesini engellemek
- Vergi kaçakçılığını kolaylaştırmak,
- Yasa dışı yollardan elde edilen gelirin değerini korumak,
- Yetkililere yasal yollardan kazanıldığını iddia edebilmek,
- Veya yetkililerin dikkatini çekmemek (Yani kaynağın sorulmamasını sağlamak),
- Elde edildiği yer dışında harcayabilmek,

Amacıyla karapara aklanılmaya çalışılmaktadır. Bunun için elde edilen gelirin bir şekilde varlığa dönüştürülmesi gerekmektedir.

3.3.5.Karaparanın Ekonomi Üzerindeki Etkileri

Günümüzde aklanan karapara miktarı arttıķça, aklanan paranın gerek ekonomik ve gerekse sosyal alanda meydana getireceği etkiler daha çarpıcı ve büyük olmaktadır. Kanun dışı faaliyetler toplumda büyük sosyal sıkıntılar yaratmakta; finansal piyasalarda istikrarsızlık ve dalgalanmalara yol açmakta; aklanan para miktarının her geçen gün artması, suç örgütlerine daha fazla güç kazandırmaktadır (www.imf.org).

Dünyada son yirmi yılın gündemine oturan küreselleşmenin bir sonucu olarak ülkeler arasında siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler devlet sınırları ile bağlı kalmamış, ülkeler ve ulusal ekonomileri giderek birbirine daha çok bağımlı hale gelmiştir.

Küreselleşme ve finansal piyasaların liberalizasyonu, dünya ekonomisi üzerinde birçok olumlu etki yaratmasına rağmen; bu süreç bazı maliyetleri de

beraberinde getirmektedir. Sermaye dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması, elektronik bankacılık ve internet bankacılığı gibi yeni hizmetlerin devreye girmesi uluslararası örgütlü bir suç olan karapara aklama operasyonlarının izini sürmeyi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle karapara aklamaya karşı önleyici stratejiler, uluslararası alanda uygulanmalıdır(Michel CAMDESSUS).

Küreselleşmenin dünya ticareti üzerindeki olumlu etkileri yanında, uyuşturucu kaçakçılığı, silah ve patlayıcı madde kaçakçılığı, organ, çocuk ve kadın ticareti gibi özellikle uluslararası örgütlü suçlar kaygı verici boyutlara ulaşmıştır.

Problemin ne kadar büyük olduğu, bu konuda resmi ve özel kuruluşlar tarafından yayımlanan araştırmalarda açıkça ortaya çıkmaktadır.

Yıllık aklanan karaparanın 500 milyar doların altına düşmediği, toplam karapara ekonomisinin boyutunun 1 trilyon dolar ile 3 trilyon dolar arasında olduğu, bunun tüm dünya GSMH'nin %2'si ile %5'i arasında değişen bir büyüklüğe eşit olduğu tahmin edilmektedir(www.imolin.org).

Belirtilen rakamların büyüklüğü korkutucudur. Eğer kontrol altına alınmazsa finansal sistem kriminal hale gelecek, yeni doğan piyasalardaki gelişme çabaları baltalanacak ve özellikle küçük ekonomilerin istikrarı bozulacaktır. Aklamanın ekonomik, siyasi ve sosyal bazdaki etkileri ülkelerin hatta dünyanın geleceğini tehdit edecek boyutlara varmıştır.

Bu verilere rağmen karapara faaliyetleri bazı ülkelerde yoğun olarak yapılmaktadır. Kanada, ABD, Bolivya, Kosta Rica, Meksika, Panama, Paraguay, Hollanda, İsviçre, Kıbrıs, Lübnan, İsrail, Hindistan, Pakistan, Japonya, Tayland bu ülkeler arasındadır. Bu ülkelerin çoğunda aklamaya karşı yoğun ve ciddi bir mücadele başlatılmıştır.

Diğer bazı ülkeler ise, finansal sistemleri kullanılarak yurda sokulan karapara miktarından haberdardır ancak ekonomileri, ülkeye giren bu fonlara bağlı olduğundan, bu ülkeler aklamayla mücadele etmek istememekte, hatta kolaylaştırıcı önlemler almaktadır(Sedat YETİM:317).

Karapara aklayıcılarının öncelikli olarak hedefleri, elde ettikleri karaparayı aklamak, kayıt içerisine almak olduğundan, aklayıcılar rasyonel yatırımcılar gibi davranmamaktadırlar. Bu anlamda karapara sıcak paranın tüm özelliklerini de taşır(Yakup TOKAT). Bu durumun yarattığı olumsuz etkileri incelemek gerekirse;

Aklama gelir ve kaynak dağılımını olumsuz etkilemektedir. Gayri meşru işlere bulaşp karapara elde eden bireylerin kişisel refahı arttığı halde, dürüst, kanunlara saygılı ve masum bireyler daima zarar görmekte, toplumun ahlak ve moral değerleri bozulmaktadır. Karapara ekonomisi, bir yandan uyuşturucu, kumar gibi kötü alışkanlıklar sonucu bireylerin toplumdan ve üretimden soyutlanmasına neden olurken, bir yandan da suç ekonomisini oluşturmak için kullanılan insan gücü, hammadde ve diğer üretim araçlarını milli geliri oluşturan kanuni ekonomilerden çekerek, ekonomilerin bu yönler itibariyle kaynak kaybına neden olmaktadır(Hayrettin GÜMÜŞKAYA).

Aklayıcılar, karaparayı gayri menkule ve diğer bazı spekülatif alanlara yatırmakta, iş kurmakta veya kurulmuş bir işletmeyi satın almaktadırlar. Yatırımlarını yaparken aklayıcılar, genellikle normal fiyatın üzerinde teklif yapmaktadırlar. Aklama amaçlı yatırımlar, özellikle gayrimenkul piyasasında fiyatların yükselmesine neden olmaktadır(Brent BARTLETT).

Aklama sonucunda sermaye piyasalarının entegre ve global yapısından dolayı, faiz oranları sadece ulusal değil aynı zamanda uluslararası düzlemde etkilenmektedir. Aklayıcıların kanun dışı fonları getiriye bakarak değil, işlemlerin tespit edilemeyeceğine inandıkları güvenli ülkelere ya da plasman alanlarına göre yatırımlarından dolayı hem ulusal hem de uluslararası faiz oranları optimal seviyesinden uzaklaşmaktadır.

Döviz kurlarının karapara girişi veya çıkışı nedeniyle aşırı yükselmesi veya düşmesi, döviz piyasasında arz ve talep dengesinin bozulması, döviz krizlerine de yol açabilecek derecede önem arz etmektedir. Ani, spekülatif ve önemli tutarda karapara girişi veya çıkışı dolayısıyla piyasa kurları ile resmi kurlar arasındaki makas açılabilir.

Aklama finansal kesimin emin bir şekilde çalışmasını, piyasalarda güveni ve etkinliği bozucu etkilere sahiptir. Kanun dışı para transferi, kanuni olarak faaliyet gösteren firmaları da sıkıntıya sokmaktadır. Bu durum legal faaliyette bulunan firmaları piyasa dışına itmektir. Piyasa kuralları sürekli ihlal edilmekte, aklama kanuni firmaların da kanun dışı faaliyetlere veya vergi kaçırmalarına yönelmelerine yol açmaktadır. Rekabet yapısının da bozulmasıyla piyasalara olan güven ve etkinlik unsurları zedelenmektedir(John McDOWELL).

Karaparanın varlığı ekonomik göstergeleri çarpıtmaktadır. Temel göstergelerde (büyüme, enflasyon, işsizlik, vb) bir değişme olmadan karapara olarak gelen yabancı fonlar, yerli para biriminin aşırı değerlenmesine sebep olmakta, bu da uluslararası piyasada yerli malların pahalılaşmasına ve rekabet gücünün azalmasına sebep olmaktadır. Yine karapara olarak gelen yerli fonlar ise üretimde bir artış olmadan sadece ülkede yerli paranın miktarını artırmakta, bu artışa paralel olarak enflasyon artmaktadır. Karapara miktarı tam olarak tespit edilemediğinden ve bu tespiti yapmak imkansız olduğundan, makro ekonomik politikalarda sapmalara yol açmaktadır. Karapara faaliyetleri nedeniyle ülkelerin para talepleri öngörülenden farklı çıkmaktadır. Bu da parasal göstergeleri sapmalı hale getirmekte ve sonuçta faiz oranları ve döviz kurları piyasa dinamikleriyle açıklanamayan nedenlerle dalgalanmaktadır(Mark KEHOE).

Karapara faaliyetlerini ve aklamayı kolaylaştıran ülkelerin ülke riski artacağından ve kredi değerlilikleri de buna paralel olarak azalacağından bu ülkelere yapılabilecek dış kaynaklı bağış, yardım ve krediler azalabilecektir.

Karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin uygulanacak tedbirler, kanuni olarak çalışan kişi ve firmalar üzerinde olumsuz etkiler yaratacak, bürokrasiyi artırdığı gibi bu kurumlara yeni yükümlülükler getirecektir(Sean GABB).

3.3.5.1.Para Talebinde İstikrarsızlık

Karapara aklayıcılar, paranın aklanması için ülke seçtiklerinde, ülkelerin karapara aklama ile ilgili yasal düzenlemelere sahip olmaması, banka veya müşteri sırrına sahip bankacılık sisteminin varlığı, büyük miktardaki nakdin dikkat çekmeyeceği nakit tabanlı bir ekonomik sisteme, şirket kurmanın kolay olması, ekonomik faaliyetlerin kayıt altına alınmamış olması gibi kriterleri göz önünde bulundurmaktadırlar.

Beklenmedik fon giriş ve çıkışları, bu paraların giriş çıkış yaptıkları ülkelerin piyasalarında dalgalanmalara ve istikrarsızlıklara neden olmaktadır. Karapara aklama faaliyetlerinde, aklayıcıların parayı kaynağından uzaklaştırmak için sık sık, bir başka para birimine çevirdikleri görülmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak ülkeye döviz olarak giren paranın ülke içinde yerli paraya dönüşmesi sonucu orta vade içerisinde ülke parasının aşırı değerlenmesine neden olmakta, bu durum ise muhtemelen ödemeler bilançosuna yansiyacak, ihracatı azaltıp ithalatı özendirdiği için ülke mallarına olan toplam talebi kısıtıcı bir etki yapabilmektedir. Bununla birlikte döviz kurlarında yaşanan bu değişim, bir kur riskini doğuracak; bu ise döviz üzerinden borçlanma lehine, yerli para üzerinden borçlananların aleyhine bir durum oluşturacaktır. Bu durum sadece bankalar açısından değil, vadeli ödemelerin yaygın olduğu ticari sektörler açısından da büyük sorunlara ve iflaslara neden olabilmektedir (Alp, 2000).

Karaparanın mali sistem üzerinde oluşturduğu diğer bir etki de hisse senedi piyasalarında ortaya çıkabilmektedir. Karapara sıcak bir para girişi sağlayacağı için borsayı da ateşleyebilecek, bu paraların ülke içinde çekilme kararları da borsada ani düşüslere neden olabilecektir. Bu durum gayrimenkul fiyatlarında da benzer bir etkiyi doğurmakta dolayısıyla bu varlıkların fiyatlarında da bir istikrarsızlığa neden olmaktadır. Sonuçta büyük miktarlara ulaşan karapara girişi piyasadaki fiyatları suni bir etkiyle şişirmekte ve para çıkışı ise ani fiyat düşüşlerine neden olarak piyasalarda olumsuz etkilere neden olmaktadır(Alp: 2000).

3.3.5.2. Büyüme Oranlarında İstikrarsızlık

Ülkelerin lokomotifleri durumunda olan reel sektörler birçok olumsuzluktan zarar görebileceği gibi finansal istikrarsızlıklardan da önemli ölçüde zarar görebilirler. Artık şirketler için yerli kaynakların yeterli olmadığı günümüzde yabancı yatırımcıların dikkatlerini çekmek önemli bir hal almıştır. Ancak karaparanın akladıkları ülkeler yabancı yatırımcıları çekmek zor olmaktadır. Zira karaparanın mali sistemde oluşturduğu fiyat istikrarsızlıkları ekonominin dış çevrelerdeki kredibilitesini de etkileyecek, rasyonel girişimciler yatırım yaparken, ülke riskini de göz önünde bulunduracakları için ülkeye yatırım yapmakta sakınca bulacaklardır. Dolayısıyla “kötü para iyi parayı tedavülden kovar” şeklinde kabaca özetlenebilecek Gresham Kanunu bir başka şekilde işlemeye başlayacaktır; karapara, yasal yollardan ülkeye gelen parayı kovmaya başlayacaktır. Yasal paranın ülkeye girmekten kaçması ise yatırım oranlarının yükselmemesi sonucunu doğuracaktır. Bu durum ise uzun vade de, sürdürülebilir bir büyümenin düşmesi anlamına gelecektir. Bunun sonucunda, finansal kaynaklara ihtiyaç duyan ülkeler, ihtiyaç duydukları kaynakların niteliklerini de göz önünde bulundurmak zorundadırlar(Alp, 2000).

Bununla birlikte karapara aklayıcıları kolay yollarla para kazanmaya alıştıkları için reel yatırımların risklerini üstlenmek istemeyecekler, daha kolay şekilde tekrar paraya dönüşebilecek, riski az yatırım araçlarına yönelmek isteyeceklerdir.

3.3.5.3. Gelir Dağılımında Bozukluk

Karapara aklama ayrıca gelir ve servet yoğunlaşmasına yol açarak gelir dağılımı üzerinde olumsuz etkiler doğuracaktır. Karapara aklama gelir ve servet yoğunlaşmasına yol açarak, fonların belirli ellerde toplanmasına neden olmakta ve karapara elde eden kişilerin refah düzeylerini artırırken, bir taraftan toplumun ahlak ve etik değerlerini bozmakta diğer taraftan da üretim ve yatırımlar üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır.

Karapara ekonomisi, bir yandan uyuşturucu, kumar vb. kötü alışkanlıklar sonucu bireylerin toplumdan ve üretimden soyutlanmasına neden olurken, diğer

yandan da suç ekonomisi oluşturmak için kullanılan insan gücü, hammadde ve diğer üretim araçlarını milli geliri oluşturan yasal ekonomilerden çekerek, ekonomilerin kaynak kaybına neden olmaktadır(Yazıcı; 79).

3.3.5.4 Vergi Hasılatının Düşmesi

Vergi, devletlerin en önemli kaynağını oluşturmaktadır. Borçlanma bir diğer kaynak olarak gösterilse de verginin geri ödemesinin olmaması vergiyi daha önemli bir konuma sokmaktadır. Karapara aklanıncaya kadar yasal sistemin içersine girmeye ve aklanmaya çalışırken, aklanma sonrasında yasal sistemin dışında durmaya çalışmaktadır. Bu durum şöyle açıklanabilir; Ülke içersine aklanmış olarak dönen para her türlü değer azalışlarından uzak durmak isteyecektir. Bunun için gerekli vergi planlamaları düşünülerek verginin düşük olduğu alanlara yönelir ya da kayıtdışı faaliyetlere yönelebilirler. Bu da devletin vergi hasılatını olumsuz yönde etkileyecektir.

Vergi gelirleri azalan devletin iki seçeneği mevcuttur; bunlardan ilki borçlanmadır. Borçlanma sonucunda özel sektörün verimli yatırımlarını kendisine çeken devlet dışlama etkisiyle özel sektörün verimli yatırımlarını azaltır. Ayrıca borçlanma sonucu tahvillerin değerinin artmasıyla piyasada faiz oranları artar ve bu mekanizmanın sonucunda enflasyon oranının artışıyla ülke birçok sorunla karşı karşıya gelir. Açıkları kapatmanın diğer bir yolu olan emisyon politikasının da sonuçları anlatılanlardan farklı olmayacaktır(Kıldış, 2000; 195).

3.3.5.5.Mali Kurumlar Üzerindeki Etkileri

Karaparanın aklanmasında bilmeyerek kullanılan mali kurumların aktif ve pasif yapılarında ani değişiklikler meydana gelebilecek, bu durum ise kurumlar için bir risk oluşturacaktır. Bu mali kuruluşların karapara akladıkları haberleri kamu otoritesinin dikkatini çekmesi durumunda bu kuruluşlar için denetim alanında baskılar artacaktır. Bu durum kuruluşların zor zamanlar geçirmesine neden olacaktır. Bununla birlikte toplum içersinde suça bulaşmış olan bu kuruluşun itibarı zedelenmesi de ayrı bir olumsuz durumdur.

3.3.5.6.Sosyal Yapı Üzerinde Ortaya Çıkan Olumsuzluklar

Karaparadan sağlanan kazancın büyük bir boyutu uyuşturucu ticaretinden elde edilmektedir. Elde edilen bu kazançlar büyük boyutlara ulaşmaktadır. Geçmiş yıllarda mafyanın elinde bulunan uyuşturucu ticareti yavaş yavaş terör örgütlerinin denetimine geçmekte, bu gelişme ise her ülke için büyük tehlike oluşturan terör örgütlerinin daha kolay güçlenmelerine neden olmaktadır(Başak, 2004; 162).

Karapara elde edilen faaliyetlere, silah kaçakçılığı, çocuk ve genç ticareti, beyaz kadın ticareti, organ ticareti, adam kaçırma, şantaj, resmi belgede sahtekârlık, ticari hile, sahte damgalı ölçü-tartı cihazı kullanma, kamu ihalelerine fesat karıştırma, bilimsel ve sınaî casusluk, kasten adam öldürme, hileli iflas, kalpazanlık vb. faaliyetler de eklenebilir(Başak, 2004; 162).

Bu faaliyetlerin artması toplumun devlete ve yasalara karşı güvenin azalmasına neden olduğu için, kişilerin işlerini halletmede hukuk dışı yollara başvurmalarına neden olmaktadır. Bu da toplumda güçlülerin zayıfları ezeceği, anarşinin artacağı bir toplum haline dönüşmesine neden olacaktır. Bu konuda yapılması gereken devlet tarafından her türlü suç örgütünün ortadan kaldırılması ve toplumun devlete olan güvenini sağlam tutulmasıdır.

3.4. Kayıtdışı Ekonomi

Kayıtdışı ekonomik faaliyetler, yasal yapıya, ahlaki normlar ve ekonomik sistemlere göre değişiklikler göstermektedir. Bu faaliyetler içinde gayri meşru ve cezai yaptırımları gerektiren faaliyetler olduğu gibi, tamamen günlük geçimin teminine yönelik masum faaliyetler de bulunmaktadır. Kayıtdışı ekonomi, nizamsız, vergilendirilmemiş, ölçülemez niteliktedir(Toptaş, 1998).

Kayıtdışı ekonominin genel kabul görmüş, kesin bir tanımı yoktur. Ancak çeşitli tanımlar göz önüne alındığında kayıtdışı ekonomi; bilinen istatistikî yöntemlere göre tahmin edilemeyen ve gayri safi milli hasıla hesaplarını elde etmede kullanılmayan gelir sağlayıcı faaliyetlerin tümüdür (Kıldış, 2000; 182). Bu şekilde

tanımlandığında çok geniş ve değişik faaliyetleri içeren bu kavram yasalara aykırı faaliyetleri olduğu gibi, yasal ancak GSMH hesaplamalarında yer almayan faaliyetleri de içermektedir. Kavram, içerik olarak geniş bir alanı kapsadığı için konuyu ele alanların öncelikleri ile ilgili olarak anlam değişikliğine uğramaktadır. Kavramın muğlak olmasının nedeni de büyük ölçüde buna bağlı olmaktadır.(Toptaş, 1998).

3.4.1. Yer Altı Ekonomisi

Yeraltı ekonomisinin unsurları, yasaların yasaklamış olduğu faaliyetlerle uğraşanlar olarak tanımlanabilmektedir. Burada önemli olan faaliyetlerin yasaların öngördüğü şekilde yapılmaması değil, faaliyetin kendisinin yasaklanmış olmasıdır. Yani yer altı ekonomisi kayıt dışı ekonominin suç ya da kara para sektörüne tekabül eden kısmıdır. Bu tür faaliyetlere; uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, canlı insan kaçakçılığı, organ kaçakçılığı, kumarhane işletmeciliği, dolandırıcılık, gümrük kaçakçılığı, fuhuş gibi kanunlarca yasaklanan faaliyetleri örnek olarak vermek mümkündür.

Kayıt dışı ekonomide yeraltı ekonomi kapsamı haricindekilerin asıl amacı vergi, sosyal güvenlik ödemeleri ve benzeri yükümlülüklerden kaçmaktır. Fakat yeraltı ekonomisi faaliyetleri sonucunda kara para elde edenlerin hedefleri; vergi, sosyal güvenlik ödemeleri ve benzeri diğer yükümlülüklerden kaçmak değil aksine kanunlarca suç olarak sayılan kaynaklardan elde ettikleri kara paraya meşruiyetlik kazandırabilmek ve sistem içerisine girişini sağlamaktır. Bu nedenle elde edilen gelirden devlete vergi ödemeye gönüllü olmakta ve vergi dostu gibi görünmektedirler. Çünkü devlet vergi alması o gelirin meşruluğunu tanınması, böylelikle kara paranın mali sistem içerisinde kendisine yer açabilmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla kayıt dışı ekonomi ile yeraltı ekonomisine yaklaşımdaki temel fark; yeraltı ekonomisinde yer alan bu tür yasaklanmış faaliyetlerin kayda alınması değil gerçekleşmesinin önlenmesidir(AYDEMİR).

3.4.2.Kayıtdışı Ekonominin Suç Örgütlenmelerinin Oluşumuna Etkisi

Türkiye’de sosyo-ekonomik yapının suç örgütlenmelerinin oluşumuna ve yapılanmasına etkisi olduğu bilinmektedir(Karatay,2009: 98). Hem yasadışı hem de kayıtdışı bir örgütlenme olan suç örgütlenmeleri, kentte ayakta durmanın bir stratejisi olarak görülmüş ve kent fırsatlarını değerlendirme adına illegal de olsa bir iş kapısı olarak tanımlanmıştır. Kayıtdışı ekonomik faaliyetlerin toplum yapısını etkilediği görülmektedir. Sosyal düzeni sağlayan normlarda yaşanan çözümler, bireylerin sosyal normlardan sapmasına neden olmaktadır.

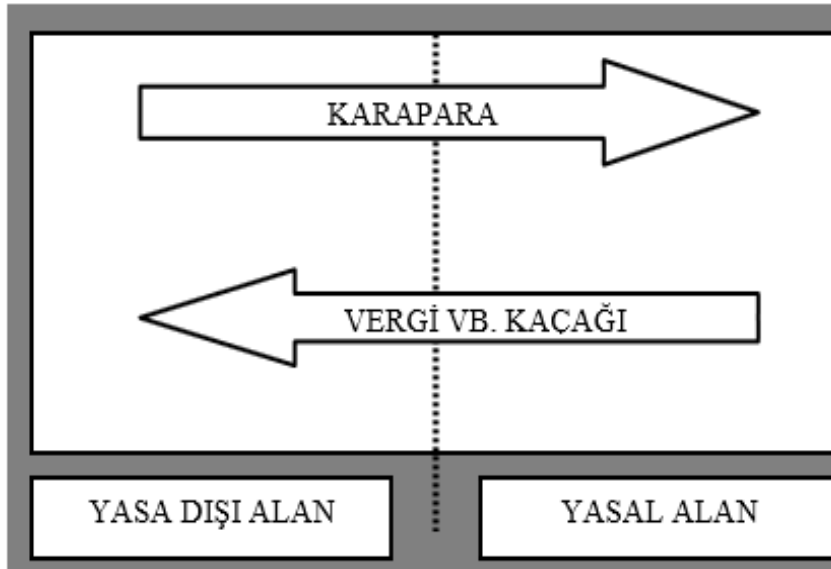
Toplumun sapma davranışı olarak gördüğü, insan ticareti, uyuşturucu, kumar oynatılması vb. diğer suçlar toplumda yaygınlık kazanmaktadır (Güner,2003). Kayıtdışı ekonominin genişlemesi ve devlet otoritesinin de bu konuda yetersiz kalışı vatandaşların sisteme güvenini sarstığı gibi bireylerin faaliyetlerini kayıt dışı alana itmektedir. Ayrıca kayıtdışı sistem sorunlarını yasal yollarla çözemeyeceğine inanan bireylerin de bir başvuru noktası haline gelir. Dolayısıyla kayıtdışı ekonomi ile suç örgütlenmelerinin iç içe geçtiği söylenebilir. Türkiye’de de artış gösteren, tefecilik, çek-senet tahsilâtı, kaçakçılık, ihalelere fesat karıştırma gibi suçlar bu tür çözümlerin bir izdüşümüdür. Toplumda güvenliği, demokratik yaşamı, istikrar ve gelişmeyi tehlikeye sokan suçlar, sıkça işlenir hale gelmiştir. Hemen hemen her suç, örgütlü olarak işlenir hale gelmiştir(DPT,2001:61-62).

Sosyo-ekonomik parçalanma ile suç örgütlenmelerinin oluşumu arasında birbirini tamamlayan ilişki mevcuttur. Ekonomik geri kalmışlığın, toplumsal ve kurumsal parçalanmanın sapma davranışlarının bireysel ve örgütlü olarak işlenmesinde oynadığı rol hafife alınamaz. Diğer yandan, suç grupları, ekonomik ve toplumsal süreçleri, kendileri için bir fırsat olarak görmekte ve eleman kazanmanın bir yolu olarak bu kriz dönemlerini değerlendirmektedirler(Cinoğlu ve Güneş,2003:135). Kayıtdışılığın önemli bir boyutu da kara para aklama sürecinde ortaya çıkmaktadır. Suç örgütlenmeleri, yasadışı faaliyetleri yasal faaliyetler gibi gösterme eğilimi içerisinde hareket etmektedir. Yasadışı kazançlar da yasal kanallara aktarılmakta ve gizlenmektedir(Demir, 2007).

3.5. Kara Para İle Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi

Yasal olan faaliyetler sonucunda genelde ‘gri para’ olarak adlandırılan kazanç, kayda tabi tutulmamış ancak çoğunlukla yasal faaliyetlerden sağlanmış olmaktadır. Bu faaliyetleri yürütenlerin asıl amacı vergi, sosyal güvenlik ve benzeri yasal yükümlülüklerden kaçmaktır. Yasal olmayan yollardan elde edilen kazanç sağlayanların amacı ise gerektiğinde vergisel yükümlülüklere de katlanarak elde ettikleri suç gelirlerini yasal mali sisteme dahil etmektir.

Tablo 3.2. Kazançların Ekonomideki Alan Tercihi

Kaynak:TC. Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Türkiye Bankalar Birliği, ‘Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri’ TBB Yayınları, Yayın No:235 Aralık 2003, S.6

Şekilde; yasal olan ancak kayıtdışı faaliyetlerde bulunanlar kazançlarını kayıt altına sokmaktan kaçınırlarken, yasal olmayan faaliyetlerde bulunanlar kazançlarını kayıt altına sokmaya çalışmakta oldukları gösterilmektedir. Bu şekilde de görüldüğü üzere yasal olmayan faaliyetler kayıtdışı ekonominin sadece bir parçasını oluşturmaktadır. Karapara aklayıcıları kayıtdışı ekonominin yaygın oldukları ülkelerde faaliyet göstermeyi tercih etmektedirler. Başka bir ifadeyle kayıtdışılığın fazla olduğu ülkelerde karaparanın aklanması daha kolay olmaktadır (Masak-TBB, 2003; 7).

Günümüzde karapara kavramı ile kayıtdışı ekonomi kavramı arasında önemli karışıklıklar olduğu görülmektedir. Çoğu zaman karaparanın kayıtdışı ekonomi kavramı ile aynı anlama geldiği vurgulanmaktadır. Halbuki kaynakları, sebepleri, mahiyetleri, içerikleri ve bunlara karşı geliştirilecek mücadele teknikleri ile toplumlarda doğurduğu sonuçlar bakımından birbirinden çok farklı unsurlara dayanan bu iki kavramı aynı kategoride değerlendirmek bizi yanlış yönlere götürür. Bu iki farklı kavramın aynı anlamda kabul edilmesi durumunda, mücadelede alınacak önlemlerin etkinliği ortadan kalkar ve bu alanlarda mücadele amacıyla oluşturulan kamu kurumları arasındaki görev ve yetki karmaşası ortaya çıkar(Gümüşkaya:63)

Kayıtdışı ekonomi; daha çok “gri para” denilen kayda tabi tutulmamış ancak yasal faaliyetlerden elde edilen kazançların genel adı olarak kabul edilebilir. Karapara ve bu paranın aklanması ise yasadışı faaliyetlerden sağlanan gelirlerin kaynağını ve taraflarını gizleyip yasal bir gelirmiş gibi gösterilmesi işlemleridir. Kayıtdışı ekonomi sahiplerinin asıl amacı; vergi ödeme gibi kamu yükümlülüklerinden kaçınmak olduğu halde karapara sahipleri çoğu zaman vergisini düzenli bir şekilde ödemektedir. Örneğin; karaparasını vadeli hesaba yatırıp faiz gelir elde eden ya da karaparayla turistik tesis, fabrika gibi işletmeleri satın alan uyuşturucu kaçakçısı bu işlemlerden dolayı kendisine yüklenen vergi gibi yükümlülükleri yerine getirirler. Zaten aklanması amacıyla mali sisteme dahil edilen karapara kayıt içindir ve mutlaka bir kaydı vardır(a.g.e:65).

Kayıtdışı ekonominin ve karaparanın zaman zaman aynı anlama geldiği düşünülmekte ise de kayıt dışı ekonomi karaparayı kapsamına almakta, karapara kapsamına giren her şey ise kayıtdışı olarak değerlendirilmemektedir. Kayıtdışı ekonomi, özellikle vergi, istihdam ve yasadışı faaliyetler gibi çok sayıda alanla ilgilidir. Türkiye’de bir yandan hızla artan nüfus ve göç, diğer yandan üretim sürecinde ortaya çıkan oluşumlar kayıtdışı ekonominin gelişmesi için uygun bir zemin hazırlamıştır(Güner:21).

Kayıtdışı ekonomi, devletin örgütlenmesindeki güçsüzlüğüne paralel olarak büyümektedir. Bu büyüklük ekonomiyi denetlenemez noktaya getirdiğinde siyasal

iktidarların aldığı ekonomik kararlar çoğu kez amacına ulaşamaz. Çünkü,kayıtdışı ekonomiye alışkanlık kazandıran karapara ekonomiye yön vermeye başlar. Karapara, kayıtdışı üretimin likiditeye dönüşen kısmıdır. Üretilen malların denetimindeki kolaylığa karşın, karaparanın denetimi daha güçtür. Ancak, karaparayı oluşturan yani kayıtdışı üretimi yapan kişi açısından asıl sorun, karaparayı aklamaktır. Karapara büyüdükçe aklamak da zorlaşmakta ve ülkeden çıkarak vergi cennetlerine kaymaktadır. Bunun bir diğer anlamı, yasadışı yollardan yurtdışına kaynak transferidir(kılıçdaroğlu:5).

Günümüz dünyasındaki gelişmiş ülkeler, ekonomiyi ve parayı “kayıt” altına almış, şimdi karapara ile uğraşmaktadır. Türkiye’de ise ekonomi ve para kayıt altına alınmadığı için kayıtdışı para ile karapara sürekli karıştırılmaktadır. Türkiye’ye yönelik uluslararası baskılar sonucu karaparayla mücadelenin hukuk hayatımıza dahil edilmesi, kayıtdışı parayı da dizginleme zorunluluğunu ortaya koymuştur. Gelişmiş ekonomilerde parasal işlemlerin tamamı banka sistemi içine kanalize edildiğinden, nakit işlemler ortadan kalkmış ve kayıtdışı para sorunu da bitmiştir. Bu ekonomilerde kayıtdışı kalabilen para genellikle karaparadır. Gelişmiş ülkelerde karapara sahiplerinin tek derdi, bu parayı kayıt içine yani ekonomik sisteme sokabilmektir. Çünkü bu ülkelerde nakit halindeki karapara bir işe yaramamakta, bir şey alınıp satılamamaktadır. Kayıt altına alınıp mali sisteme yani banka çarkına dahil edilmeyen karapara değer taşımamaktadır. Halbuki az gelişmiş ülkelerde kayıtdışı nakit parayla ev, araba hatta kamu işletme ve bankaları rahatlıkla alınıp satılmakta ve bu paralar da bankalara kolayca girip çıkmakta böylece karaparanın aklama işlemi kolaylıkla gerçekleştirilebilmektedir(Gümüşkaya:66-67).

3.5.1.Karapara İle Kayıtdışı Ekonomi Arasındaki Farklar

1. Kayıt dışında tutulan ekonomik değerler kaynağı nitelik olarak herkesin gözü önünde yapılan yasal faaliyetlerden oluştuğu halde, karapara denilen gelirler ise kaynağı tamamen suç teşkil eden ve gizlenen fiillerden (yasadışı ekonomi) oluşmaktadır. Kayıtdışı ekonomiyi gerçekleştirenlerin tespiti halinde ilgililere uygulanan yaptırım sadece vergi cezası olmasına karşın, karaparayı elde edenlerin

tespiti üzerine vergi cezalarından ayrı olarak ihlal ettikleri kanunlarda sayılan hapis ve para cezası yaptırımları uygulanmaktadır.

2. Kayıtdışı ekonomide işlemlerin tamamı herhangi bir resmi kayda tabi tutulmamakta ve kanuni belgelerle belgelendirilmemektedir. Yasadışı yollardan elde edilen karapara ise gayrimeşru kaynağı gizlenmek amacıyla farklı ekonomik işlemlere tabi tutulmakta, değişik alanlarda resmi kayıtlara sokulmakta ve kanuni belgelerle belgelendirilmektedir. Örneğin; bu parayla ev, araba, fabrika, banka satın alınmakta ve bu işlemler resmi belge ile resmi kayıtlara dayandırılmaktadır. Sadece aklanmasında ihtiyaç duyulmayan karaparalar herhangi bir kayda tabi tutulmadan harcanabilmektedir.

3. Ekonomik işlemlerini kayıt dışında tutanların amacı vergi ve diğer sosyal güvenlik ödemelerinden kaçınmak olduğu halde, karapara elde edenlerin amacı ise aklaması için bu parayı ekonomik sisteme dahil etmektir. Karaparaaklayıcıları bu işlemi gerçekleştirirken vergi ödemelerini memnuniyetle karşılamaktadırlar. Devletin kayıtdışı ekonominin önlenmesine yönelik mücadeledeki amacı, gerçekleşen tüm ekonomik işlemleri kayıt altına alıp, toplanması gereken vergi ve benzeri yükümlülüklerin tespiti olmasına rağmen, karapara ekonomisine yönelik mücadeledeki amaç ise mali sistemin bekasını korumak, yasadışı yollardan elde edilen gelirin hukuki sisteme dahil edilmesini ve bu faaliyetlerin tamamını ortadan kaldırıp tekrarını önlemektir.

4. Kayıtdışı ekonomiyi engellemek özellikle vergi idarelerinin görevidir. Kayıtdışı ekonominin büyümesi genelde vergi idarelerinin yetersizliğinden ve ehliyetsizliğinden kaynaklanmaktadır. Karaparanın engellenmesinden ise iç ve dış adalet ve güvenlik birimleri sorumludur.

5. Kayıtdışı ekonomi genellikle bireysel tercihler sonucu olduğu halde, karapara bireysel faaliyetlerden ziyade örgütlü faaliyetler sonucu elde edilmektedir.

6. Kayıt dışında bırakılan değerler milli gelir hesaplamalarında dikkate alınması gereken faaliyetler olduğu halde, karapara elde etmek amacıyla gerçekleştirilen iş ve üretimler milli gelir hesaplamalarına konu faaliyetler değildir.

Kayıtdışılığın nedenlerini ülkemizdeki tahsilat ve ödemelerin halen nakitle yapılması, hamiline yazılı çek ve senet uygulamasına devam edilmesi, gelir

kaygısıyla belirlenmiş yüksek oranlı Katma Değer Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi ve vergi kanunlarında gelirin elde edilmesine bağlı olarak sınırlı bir şekilde gider kabulü sebebiyle, kayıtlı giderler ile mükelleflerin eğitim, sağlık, konut ve benzeri gerçek giderler arasındaki farklılığın mükellefleri gelirlerin bir kısmını gizlemeye yöneltmesi, ödenen vergilerin etkin bir şekilde harcanmadığına ilişkin olarak vatandaşlarda oluşan kanaat ve iyiniyetli çabalara rağmen gümrüklere tam anlamıyla hakim olamama ve vergi numarasının kullanılmasına ilişkin kanunun tüm unsurlarıyla uygulamaya konulamaması oluşturmaktadır. Bu nedenlerin bertaraf edilmesiyle ekonominin kayıtlı hale getirebileceği açıktır(Aslan:89).

Oysaki karaparayı ortaya çıkaran nedenleri gözönüne alırsak; karaparanın bertaraf edilmesinin oldukça güç olacağını söyleyebiliriz. Karaparanın menşeinin tamamen yasadışı faaliyetlerden oluşması bu alanda yapılacak olan mücadelenin kayıtdışı ekonomi ile mücadele kadar kolay olmayacağını bize göstermektedir.

Karapara ekonomiyi yönlendirmekle birlikte, bünyesinde taşıdığı güç nedeniyle ülkenin bütünlüğünü, bağımsızlığını, toplumsal ve ekonomik yapısını çok çabuk bozabilecek ve etki altına alabilecek etkinliktedir. Bu sebeptendir ki karapara ve karaparanın aklanması suçları üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur(Mavral:79).

3.6.Yolsuzluk

Yolsuzluk, emanet edilmiş olan yetkinin, kamusal ve özel çıkarları zedeleyecek şekilde her türlü kötüye kullanımı” şeklinde tanımlanmaktadır. Son döneme kadar yolsuzluk, yaygın biçimde, “kamu gücünün özel çıkarlar için kötüye kullanılması” olarak tanımlanmakta iken, ortaya çıkan gelişmeler sonucunda bu olgu tek başına kamu gücüyle açıklanamayacağı bir aşamaya gelmiştir. Kamu gücüyle sınırlı olmayan bu daha geniş tanımlamaya göre yolsuzluk, herhangi bir görevin kişisel çıkarlar için kötüye kullanılmasıdır”. Yolsuzluk, bir grubu zenginleştirir ama sosyal yapıyı, ekonomiyi ve devleti zayıflatır. Yolsuzluğun yaygın olduğu yerlerde, yolsuzluk gelişmenin anahtar engelidir. Yolsuzluk hukuku ve demokrasiyi zayıflatır, kamu fonlarının israfına yol açar; rekabeti bozar, ticareti ve yatırımları engeller.

Böylece genel bir algı oluşmuştur ve bugün yolsuzluğun büyük bir kötülük olduğu toplumlarca bilinmektedir.

Yolsuzluk demokrasi için bir tehdit oluşturur. Saygın ve demokratik kurumların güvenini sarsar ve ekonomik kalkınma için bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Yolsuzlukla mücadele dolayısıyla ekonomik gelişme ve istikrar sağlanması için çok önemlidir. Yolsuzluk Türkiye’de olduğu gibi birçok açıdan dünyanın geri kalanında da sürekli artan ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Yolsuzluk olgusu, hangi biçimde tanımlanırsa tanımlansın bir olumsuzluğu, ahlaki zafiyeti ifade etmekte; kamu sektörü, özel sektör, sivil-asker bürokrasi, siyaset ve medya olmak üzere hemen her alanda görülebilmektedir.

Yolsuzluğun çok çeşitli olumsuz etkileri bulunmaktadır. Yolsuzluğun en genel ve olumsuz etkisi siyasal sistemin, devletin ve yönetimin yasallığını ve saygınlığını zedelemesidir. Yönetim sisteminde yolsuzluk çok yaygın bir hal aldığına, kamu yönetimi işlevlerini verimli bir şekilde yerine getirememektedir. Yolsuzluğun bir diğer önemli etkisi ise ekonomik kalkınmayı yavaşlatmasıdır. Son yıllarda dünyanın birçok ülkesinde ardi ardına yaşanan ve tüm dünyayı etkileyen ekonomik krizlerin kaynağında yolsuzluğun olduğu bilinmektedir. Bu konuda Dünya Bankası’nın yaptığı bir çalışmaya göre de yolsuzluk düzeyi ile yabancı yatırım ve ekonomik büyüme arasında açık bir ters orantı bulunmaktadır(Hakan ÖZBARAN).

3.6.1.Yolsuzluk ve Organize Suç İlişkisi

Kara para aklama ve yolsuzluk gibi suçlar, birçok suç türünün türevi ya da aksesuarı gibidirler. Yolsuzluk, bir toplumdaki yapısal uyumsuzlukları ve eşitsizlikleri körükleyen bir olgu olarak kabul edilmektedir. Özellikle az gelişmiş ülkelerde sosyal, ekonomik ve politik gelişmelerin önünde ciddi bir engeldir. Yolsuzluk sayesinde yasadışı ödemeler, küresel sermaye akışında gelişmiş ülkelere transfer edilmektedir; bu da az gelişmiş ülkelerde politik istikrarsızlık, zayıf altyapı, sosyal hizmetlerin yerine getirilememesi, eğitim seviyesinin düşük düzeylerde kalması ve kamu projelerinin bitirilememesi gibi sonuçlar doğurmaktadır(Passas, 2001).

Özellikle kamu bürokratları ile yakın ilişki kurarak faaliyetleri için uygun zemin hazırlamaya çalışan organize suç örgütleri, rüşvet yoluyla bunu gerçekleştirmektedir. Örneğin son yıllarda ülkenin yönetim şeklinin 'mafyaokrasi' olarak tanımlandığı Rusya'da, organize suç örgütlerinin tüm dünya ülkeleri için korkulu rüya hâline gelmesi sürecinde, ülkede yerleşik hâle gelen yolsuzluğun önemli etkisinin olduğu vurgulanmaktadır (Godson, 2003: 129). Türkiye için de benzer bir durumun olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, yolsuzluğun artması ile birlikte mafya tipi yapılanmanın da arttığı ortaya konulmaktadır. KOM (2007) raporuna göre, son beş yıl içerisinde organize suç örgütleri ile bağlantıları nedeniyle haklarında işlem yapılan kamu bürokrası sayısı 624'tür.

Sınır aşan suç örgütlerince işlenen birçok suç türü, yolsuzluk ile ilintilidir. Bu örgütler yolsuzluk eylemlerine girerek faaliyet alanlarını genişletmekte ve uluslararası platformda daha da güçlü hâle gelebilmektedirler(Passas, 2001).

Organize suç ve yolsuzluk arasındaki ilişki, yolsuzluğun bulunduğu kurumun sistemin yapısına göre değişkenlik göstermektedir. Yargı sistemindeki yolsuzluk, polis yolsuzluğu, politik yolsuzluk ve özel sektördeki yolsuzluk organize suçlarla farklı açılardan bir bağlantıya sahiptir. Yargı alanındaki yolsuzluk organize suç bağlantısında, çoğunlukla yargı mensuplarına rüşvet teklifinde bulunma ve/veya uygulanması gereken bir kanunu uygulatmama şeklinde bir ilişki görülmektedir. Yargı mensuplarının suç örgütlerinin kontrolündeki kadınlarla birlikte oldukları anları görüntüleyen fotoğraflarının şantaj maksatlı kullanılması da diğer bir ilişki türüdür.

Politik yolsuzluk ve organize suçlar ilişkisi birçok alanda kendini göstermektedir. Yargı alanındaki yolsuzluk ve organize suç ilişkisine nazaran politik alanda bu ilişkide daha çeşitli türler görülebilmektedir. Yargı alanında olduğu gibi, suç örgütleri ile mücadelede etkili olabilecek politikacılara doğrudan rüşvet verilmesi ve/veya şantaj amaçlı uygunsuz görüntülerinin kullanılması sıklıkla görülen durumlardandır. Çatışma sonrası yeni kurulan ülkelerde çoğunlukla yolsuzluğa bulaşmış politikacıların, suç örgütlerine karşı etkili mücadeleciler birimlerin kurulmasına engel oldukları görülmektedir.

3.6.2. Yolsuzluk Ekonomi İlişkisi

Yolsuzlukların esas dayanağının, rantların sağlanabilirliği olduğuna göre, yolsuzlukların muhtemelen, sınırlamaların bulunduğu yerlerde ortaya çıktığı konusunda araştırmacılar arasında görüş birliği bulunmaktadır. Hükümet müdahalelerinin, rant yoluyla oluşan aşırı kazançların oluşmasının önemli nedenleri arasında olduğu görülmektedir. Bu alandaki örnekler bakacak olursak; ticaret sınırlamalarını (gümrük vergileri ve ithal kotaları benzeri), tercihli sanayi politikalarını (hükümet tahsisleri ve vergi indirimi benzeri), fiyat kontrollerini, değişken döviz oranları uygulamalarını ve yabancı döviz tahsis programlarını ve hükümetçe kontrol edilen kredi imkanlarını, kapsadığını görebiliriz(Mauro, 1998: 11).

Yolsuzluk, geçiş ekonomilerinde ve gelişmekte olan ülkelerde daha yaygın olarak görülmektedir. Buradaki yaygınlığın insanların farklı olmasından değil, yolsuzluk koşullarının oluşmuş olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir. Pek çok ülkede olduğu gibi bu ülkelerde de para kazanma isteği güçlüdür. Kanunlar ve kaynak yetersizliği, kamu görevlilerinin maaşlarını kötüleştirmekte ve düşürmektedir. Bundan başka, gelişmekte olan ülkelerde her türlü risk (kaza, hastalık, işsizlik) yüksektir. İnsan genel olarak parasızlık çekmekte ve varlıklı ülkelerdeki risk yaygınlığı (sigorta ve gelişmiş işgücü piyasaları) bulunmamaktadır (GrayKaufman).

Ekonomi teorisinden yola çıkarak kamu yatırımlarına veya özel yatırımlara verilen kamusal teşvikleri azaltarak (hem iç, hem de dış yatırımcılar yönünden) rant kollamanın azaltılacağı beklenebilir. Yatırımların başlamasından önce, müteşebbislerden rüşvet istenmesi veya rüşvet almaya alışmış memurların, daha sonra yatırım sürerken pay istemeleri durumunda, yolsuzluğun bir vergi gibi sonuçlandığı belirtilmektedir. Yolsuzlukların vergi gibi algılanmasının yanında, girişimcilik yeteneğine sahip vatandaşların üretici faaliyetlerinden çok, rant kollama faaliyetlerine yönelmesine neden olmakta ve bunun sonucunda vergi gelirleri azalma göstermektedir(Vedder-Gallaway).

Yolsuzluğun ekonomik gelişmeye zarar vermesinde önemli bir faktör olarak görülen uygulamalardan biri de kamu harcamalarının kompozisyonunu değiştirerek

gerçekleştirilmektedir. Yozlaşmış politikacılar, büyük rüşvetler elde edebilmek ve bu rüşvetlerin de büyük olması nedeniyle gizli kalmasının kolay olacağı örneğin, rekabet oranı düşük ve değerinin izlenmesi zor olan üretim malları gibi mallar için, kamu kaynaklarının daha fazla harcanmasını sağlayabilirler. Bu nedenle, okul kitapları ve öğretmenlerin ücretlerinden çok, savaş uçakları ve büyük ölçekli yatırım projelerine harcama yapmaya daha fazla eğilimlidirler(Mauro).

Yolsuzluğun ekonomik gelişme üzerinde zararlı sonuçlar doğuracağını savunan görüşlerin yanında, aynı zamanda teorik olarak yukarıdaki iddialara karşı çıkan görüşler de mevcuttur. Örneğin, rüşvet istemesine izin verilen kamu çalışanlarının daha fazla çalışabileceği ve müteşebbislerin bürokratik engellerin etrafından dolaşmasına yardım edilebileceği ve bu şekilde yolsuzluğun büyüme üzerinde etkili olacağını da savunan revizyonistlerin görüşleri de bulunmaktadır (Meriç,1997) .

Uluslararası karşılaştırmalara dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmalarda, gerçekten yolsuzluğun, özel teşebbüs ve ekonomik gelişme üzerinde büyük etkisinin bulunduğunu göstermektedir. Bu büyük ölçekli etkiler göstermektedir ki, yolsuzluğu engelleyecek politikalar, gelişme üzerinde anlamlı bir karşılık bulacaktır. Yolsuzluk ile düşük ekonomik gelişme arasındaki ilişki, aşırı bürokrasinin bulunduğu ülkeler grubu için tahmin edildiği üzere, büyük ölçüde değişmeksizin sürmektedir. Bu nedenle, yolsuzluğun yavaş işleyen bürokrasinin bulunduğu yerlerde yararlı olabileceğini savunanların iddiasının geçersiz hale geldiği görülmektedir(Mauro).

Yolsuzluğun, ekonomik gelişmeyi azalttığına ilişkin en önemli görüntü, yolsuzluğun büyüme üzerindeki toplam olumsuz etkilerinin en az üçte biri, özel yatırımlarda azalma olarak ortaya çıkmasıdır. Aynı zamanda, ekonomik büyüme üzerinde yolsuzluğun toplam olumsuz etkilerinin geri kalan üçte ikisi, yukarıda belirtilenler de dahil olmak üzere, diğer şekillerde hissedilmektedir. Söz konusu diğer şekilleri belirlemek zor olmakla birlikte, onlardan biri olarak kabul edilen “hükümet harcamalarının kompozisyonunun değiştirilmesi” nin bu konuda önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir(Mauro).

Gerçektende yapılan uluslararası karşılaştırmalarda, yolsuzluğun hükümet harcamalarının kompozisyonunu değiştirdiği görülmektedir. Özellikle siyasi

yozlaşma içerisinde olan hükümetler, eğitim ve muhtemelen sağlık harcamalarında daha az, kamu yatırımlarında ise daha fazla harcama yapma yönünde davranmaktadırlar. Bu sonuç bir anlayış meselesidir, çünkü eğitim ile elde edilecek kazanımların, ekonomik büyümeyi beslediğine ilişkin artarak kabul edilen bulgular bulunmaktadır.

Yolsuzluğun son yıllarda ekonomik etkilerinin giderek önemli bir şekilde arttığı görülmektedir. Yolsuzluğun ekonomik etkileri konusunda genel olarak aşağıdaki sorunlar ele alınmaktadır;

- Rüşvet yaygındır fakat bölgeler arasında önemli farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda örneğin, Bostwana ve Şili' de gelişmiş birçok ülkeden daha az rüşvetin olduğu belirlenmiştir(Gray-Kaufmann, 1998: 9).

- Rüşvet genellikle ekonomide olumsuz durumların görülmesine yol açmaktadır. Uzun dönemde yabancı ve büyük şirketlerin yapacağı yatırımları engellemekte, rant kollama faaliyetlerinin oluşmasına neden olmaktadır. Öncelikli sektörlerin ve teknoloji seçimi konusundaki önceliklerin çarpıklaşmasına ve bu sektörlerin yer altına çekilmesine neden olmaktadır. Bu da vergi oranlarının yükselmesiyle beraber vergi ödeyenlerin sayısında da bir azalış meydana getirmektedir. Buna bağlı olarak kamu mallarının sunumunda da ister istemez bir azalma ile karşı karşıya kalındığı görülmektedir. Bu durum kayıtdışı sektördeki ekonomik faaliyetlerin genişlemesini ve buna bağlı olarak da yolsuzluğun daha da artmasını sağlamaktadır.

- Yolsuzluk, yasal düzenin temelini çökmesine neden olur. Bazı gözlemlere göre, rüşvetin, belli durumlarda bireylerin ve şirketlerin maliyetlerini azaltması ve yasal sistemden kendilerini koruması yönünden olumlu etkilerinin olacağı söylenmekte ise de, bu argümanın, bir çok politikacı ve bürokratin üretim için sahip olduğu yorum ve geniş yetkiyi görmezlikten geldiğini ifade etmek gerekmektedir. Aslında yolsuzluğun yönetim sistemini hantal ve statükocu düzenlemeler ile büyüttüğünü görebiliriz(Kaufmann).

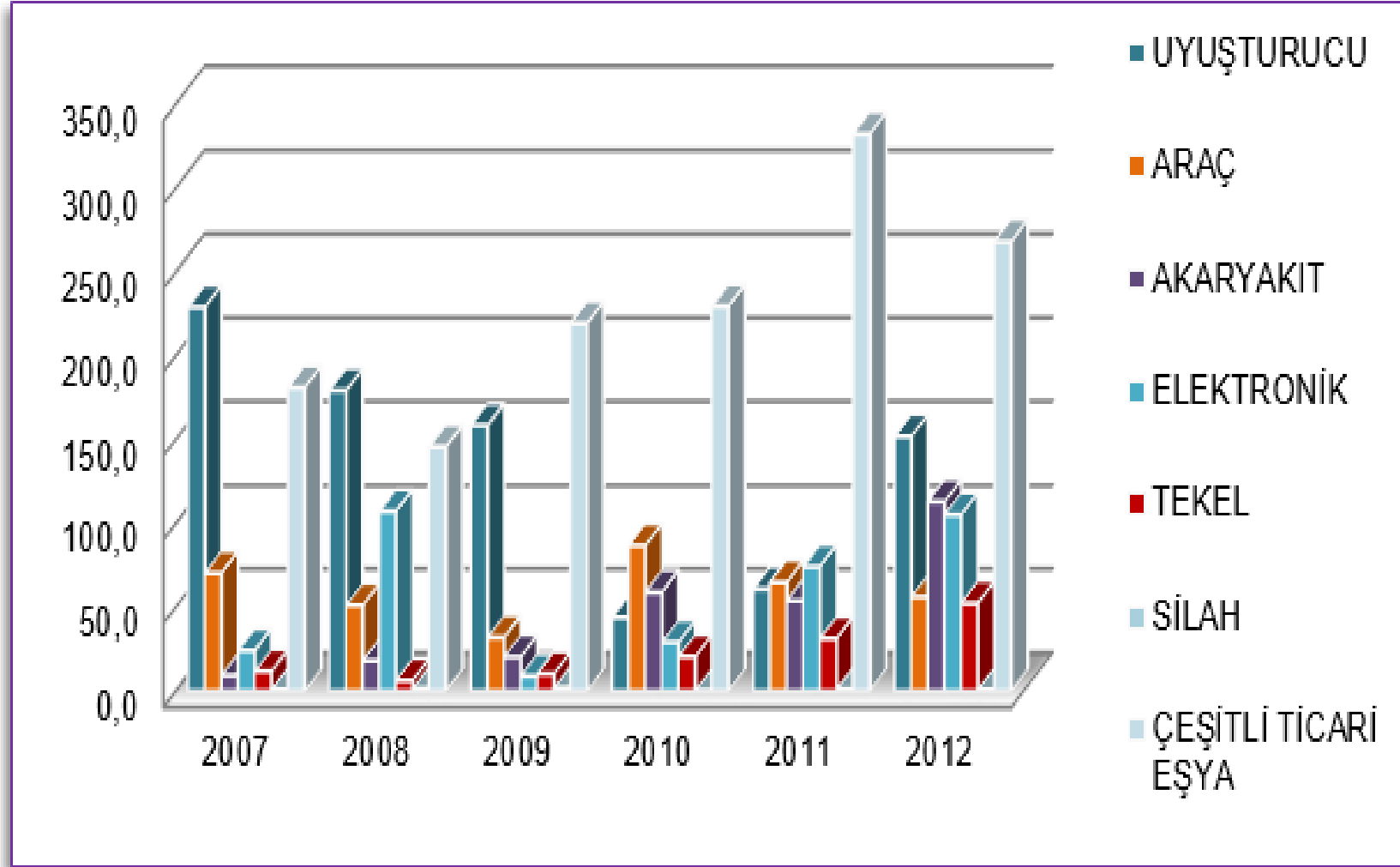
3.7.Ülkemizde Yakalanan Kaçak Ürünler ve Vergi Üzerindeki Etkileri

Tablo 3.3.Yıllar İtibariyle En Çok Yakalanan Kaçak Türleri

Ürün Cinsi		2010	2011	2012	2013	2014 (Ocak-Kasım)
Sigara	Olay Sayısı	1.695	963	659	1.027	772
	Miktar (Paket)	2.501.285	4.624.608	4.588.930	2.156.975	5.948.335
	Değer (TL)	11.596.013	20.946.770	26.384.505	11.544.524	44.965.280
Motorin	Olay Sayısı	218	206	155	273	228
	Miktar (KG)	1.536.035	468.244	9.211.451	2.557.152	8.875.527
	Değer (TL)	4.615.544	1.900.634	37.020.671	11.276.191	46.056.751
Çay	Olay Sayısı	226	132	127	107	62
	Miktar (KG)	237.530	109.258	40.362	20.125	20.846
	Değer (TL)	2.961.757	1.439.282	1.242.567	408.782	281.350
Benzin	Olay Sayısı	26	17	23	14	5
	Miktar (KG)	65.371	1.320	7.567.987	225.685	10.282
	Değer (TL)	242.558	6.146	35.010.966	1.303.902	55.221
Cep Telefonu	Olay Sayısı	100	86	208	548	363
	Miktar (Adet)	29.810	78.514	85.926	251.100	732.267
	Değer (TL)	5.390.911	14.947.623	27.665.967	125.406.837	507.457.700
Şeker	Olay Sayısı	.	.	2	7	8
	Miktar (KG)	.	.	45	7.144.194	578.575
	Değer (TL)	.	.	470	26.415.740	954.273
Eroin	Olay Sayısı	29	19	38	30	39
	Miktar (KG)	1.081	460	1.399	1.963	933,78
	Değer (TL)	37.775.792	21.355.360	83.951.460	121.546.360	64.318.880
Esrar	Olay Sayısı	6	11	11	18	21
	Miktar (KG)	7	6	24	24	111,24
	Değer (TL)	28.819	64.013	549.140	341.991	1.567.646
TOPLAM (TL)		62.611.394	60.659.828	211.825.746	298.244.327	665.657.101

Kaynak:Gtb

Tablo 3.4. Kaçak Eşya Yakalamaları

Kaynak:Egm

Tablo 3.5. Ticari Eşya Ve Uyuşturucu Yakalamaları

Eşya Grupları	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (Ocak-Kasım)
Ticari Eşya Toplamı	329.227.647	292.054.505	392.231.576	557.140.510	592.014.926	936.555.315	1.281.435.921
Araç	51.163.803	31.902.337	86.728.941	64.733.401	52.577.986	254.404.810	260.647.458
Elektrik-Elektronik	107.068.867	8.812.024	29.078.065	74.164.415	105.186.211	190.325.419	527.059.953
Akaryakıt	17.343.322	20.336.528	26.647.028	53.834.955	113.024.823	157.689.592	113.384.815
Uyuşturucu	179.352.632	158.322.775	43.803.296	60.942.391	151.717.233	152.203.745	158.474.115
Gıda	3.122.710	31.532.069	45.368.214	59.651.278	64.439.572	129.524.004	50.219.083
Tekstil	68.425.752	80.361.549	68.109.401	23.622.861	66.629.974	43.381.934	66.546.634
Çeşitli Eşya	36.235.620	75.302.624	67.034.264	109.950.095	77.660.802	38.299.649	87.753.784
Değerli Maden	10.490.268	2.447.207	5.360.731	8.285.798	18.438.529	35.069.924	24.915.177
Tütün Alkol	6.102.774	10.157.418	20.422.326	31.200.218	52.417.267	32.229.244	51.900.090
Sahte Evrak	150	-	3.777	2	-	12.446.489	-
Tıbbi	6.132.950	7.029.755	8.193.495	13.755.614	5.778.956	11.980.429	10.620.778
Makine Aksamı Ve Yedek Parça	17.395.228	16.020.571	32.521.523	13.247.861	19.912.826	8.066.870	9.688.859
Zirai	322.404	2.183.272	1.295.049	3.301.545	6.868.117	7.714.471	2.091.706
Silah Mühimmat	1.361.873	1.774.714	183.163	1.017.660	704.957	7.455.456	2.899.139
Döviz	1.145.137	2.890.901	802.013	88.931.204	5.532.087	5.949.468	4.665.815
Kimyevi Madde	2.906.788	371.713	483.585	11.442.305	2.842.820	1.937.058	68.789.278
Tarihi Eser	10.000	60.000	-	1.300	-	80.500	253.352
Rejim İhlali	-	871.822	-	-	-	-	-
TOPLAM	508.580.278	450.377.280	436.034.872	618.082.901	743.732.159	1.088.759.060	1.439.910.036

Kaynak:Gtb

3.7.1.Akaryakıt

Ülkemize, sigaradan içkiye, çaydan şekere, akaryakıttan büyükbaş ve küçükbaş hayvana kadar birçok ürün kaçak yollarla giriş yapmaktadır. Bu ürünler sebebiyle yıllık kayıp 20 milyar doları bulmaktadır. Kaçakçılık yoluyla ülkeye giren ürünler, Türkiye ekonomisinde vergi, istihdam ve gelir kaybına yol açmaktadır.

Türkiye'ye kaçak yoldan giren ürünler ve ekonomiye etkilerinin incelendiğinde kaçakçıların en çok yüzünü güldüren ancak ekonomiye de en büyük zararı veren ürün akaryakıt olduğu göze çarpmaktadır. Türkiye'ye yılda 2.5 milyon ton kaçak akaryakıt giriyor. Bu miktar, ülke içinde tüketilen toplam akaryakıtın yaklaşık yüzde 20'sini, bir başka ifadeyle beşte birini oluşturuyor. Kaçak akaryakıtın parasal değeri ise yaklaşık 4.5 milyar doları buluyor(ATO).

Yukarıdaki veriler sadece son iki yılda Türkiye'de yaklaşık 12 bin ton akaryakıt kaçakçılığı yapıldığını, devletin ise bu kaçakçılıktan dolayı 15.7 milyar TL'lik vergi kaybına uğradığını ortaya koyuyor. Türkiye'nin çok düşük bedelle akaryakıt temin edilecek ülkelere komşu olması, sahillerin uzunluğu ve kontrolünün zorluğu özellikle deniz yoluyla yapılan akaryakıt kaçakçılığına zemin hazırlıyor. Akaryakıt vergisinin yüksekliği de yasadışı yollarla para kazanma arzusunda olanların iştahını kabartıyor(Tbbm AKAK).

3.7.2.Telefon

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı verilerine göre son 10 yılda 40 milyon 435 bin 552 adet cep telefonu ithal edilmiştir. Bu ithalat için de 5 milyar 551 milyon dolar para harcanmıştır. Ancak Telekomünikasyon Kurumu'nun verilerine göre son 10 yılda Türkiye'ye 70 milyon cep telefonu girdiği görülmektedir. Bu miktarın parasal değeri ise 15 milyar dolar civarındadır. İki kurumun kayıtları arasındaki fark, Türkiye'ye kaçak giren cep telefonu sayısını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, kaçak yollarla Türkiye'ye sokulan cep telefonu sayısının 29,6 milyon olduğu ortaya çıkıyor.

Cep telefonu cihazı kolayca paraya dönüştürülebildiği için çok sayıda suç örgütü cep telefonu kaçakçılığına yöneliyor. Cep telefonu kaçakçılığında en fazla devlet zarara uğramaktadır. Bu telefonların Türk ekonomisine verdiği zarar 3 milyar

dolar, "kaçak cepten alo" yüzünden devletin uğradığı gelir kaybı ise 1 milyar dolar. Cep'te kaçığın ülkeye zararı ise toplam 4 milyar doları buluyor(GTB,BTK).

3.7.3.Sigara

Türkiye'ye her yıl 25 bin ton "kaçak sigara" giriyor. Yani her 6 sigaradan birinin kaçak olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Sigara kaçakçılığından dolayı devlet her yıl 2,5 milyar dolar vergi kaybına uğramaktadır. Tütün eksperlerinin verilerine göre bir konteynır kaçak sigaranın üretim ve taşınması dahil 80-90 bin dolarlık maliyeti bulunuyor. Fakat Türkiye'ye sokulup piyasaya dağıtıldığı zaman 1 milyon 600 bin dolar ediyor. Başka bir ifadeyle suç örgütleri her konteynırda 1 milyon dolar net para kazanıyor.

Yurtdışından gelen her yolcu beraberinde vergiden muaf olarak bir karton sigara getirebilmektedir. Fakat pratikte bu üç karton olarak uygulanıyor. Gürbulak Sınır Kapısı'ndan bunun için her gün 2 bin kişi İran'a gidip geliyor ve beraberinde 6 bin karton sigarayla dönüyor. İran'da kartonunu 15 TL'ye alıp, Türkiye'de aynı ürünü 40 TL'ye satışını yapabilmektedirler(ATO).

3.7.4.ŞEKER

Yapılan araştırmalara göre Türkiye'ye yılda 1 milyon ton "kaçak şeker" girmektedir. Kaçak şekerin ekonomiye maliyeti yaklaşık 1.5 milyar dolar. Serbest bölgeler yoluyla ihraç edilmiş gibi gösterilen nişasta bazlı şeker başka gümrükten yeniden ülkeye sokularak yurt içinde satılıyor.

Kaçak şeker yüzünden, stoklarda şeker birikmesi nedeniyle 2 milyon dönüm alanda pancar tarımı yapılamıyor. Şeker kaçakçılığı, tarımda 1 milyon 600 bin, sanayide 260 bin olmak üzere toplam 1 milyon 860 bin kişilik istihdam kaybına yol açmaktadır.

3.7.5.ÇAY

Üreticiye zararı en fazla olan kaçak ürünlerden biri de çaydır. Türkiye'de bir kilogram çayın maliyeti yaklaşık 2.5-3 dolar iken, Hindistan ve Seylan gibi ülkelerde bu rakamın 1 dolar seviyesinde olması kaçak çay girişinin temel nedeni oluşturmaktadır. Türk tüketicileri maliyetlerin fiyata yansınmasıyla çaya 5 ila 6 TL

(3.5-4.5 dolar) öderken, dünyada çayın ortalama fiyatı 1.5-2.5 dolar arasında değişmektedir. Son bir yıllık dönemde Türkiye'ye giren kaçak çay miktarının 40 bin ton, devletin vergi kaybının 120 milyon dolar, üreticinin zararının ise 73 milyon dolar olduğu görülmektedir(Tük).

4.BÖLÜM

SUÇ ÖRGÜTLERİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALARIN KANTİTATİF DEĞERLENDİRMESİ

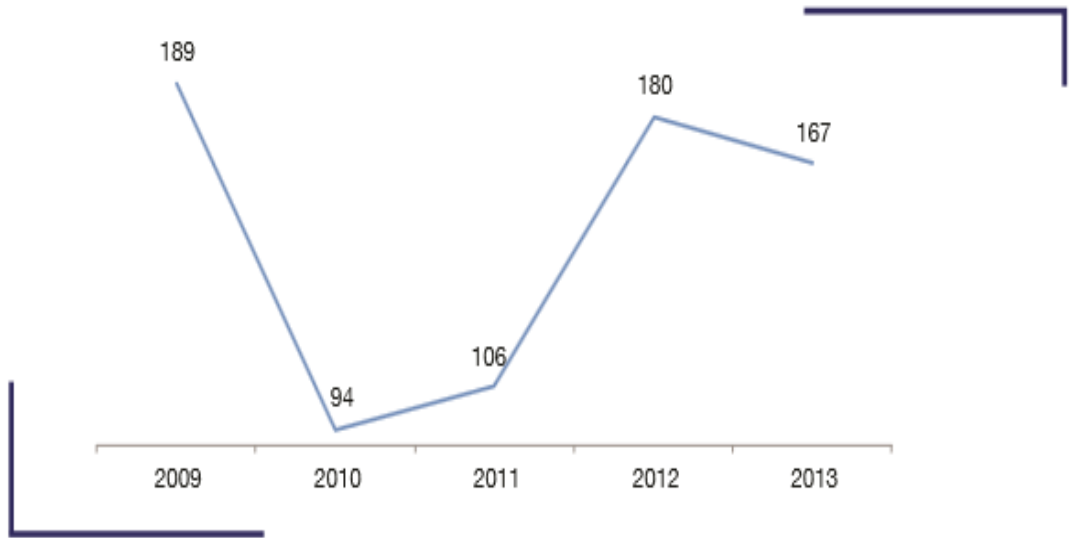
4.1. Uyuşturucu Maddeye Yönelik Çalışmalar

Bu bölüm ülkemiz genelinde uyuşturucu maddeye yönelik yapılan tahkikatları ve uyuşturucu yakalama olaylarını kapsamaktadır. 2013 yılı ile son 5 yıldaki gelişmeler ve çalışmaların analizleri yer almaktadır.

4.1.1.Afyon ve Türevleri

Dünyada uyuşturucu ekimi, üretimi, kaçakçılığı ve kullanımı yaygın bir sorun olmaya devam etmektedir. Afyon ve türevlerinin küresel arzında temel olarak dört ülke (Afganistan, Burma [Myanmar], Laos ve Meksika) önemli rol oynamaktadır. Afyon ve türevlerinin üretimine yönelik bölgesel çapta çeşitli değişiklikler yaşansa da global afyon tüketimi 2009'dan bu yana değişmemiş ve 3.500-4.500 ton arasında seyretmiştir.

Tablo 4.1. Afyon Sakızı Yakalama(kg) Grafiği

Kaynak:Kom

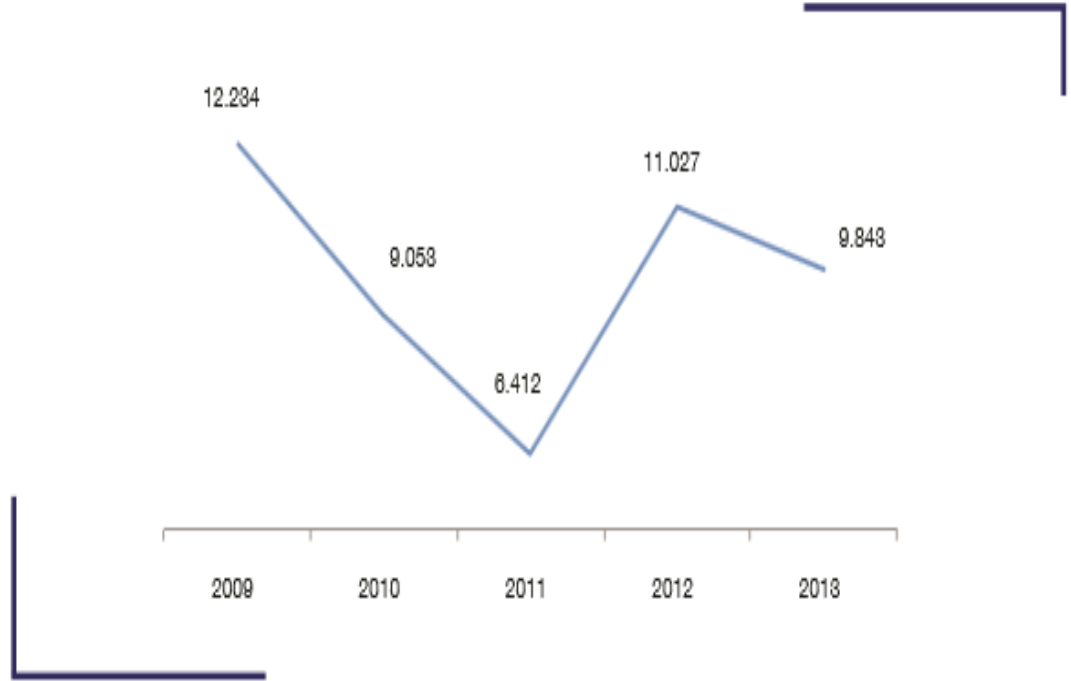
Türkiye'nin iç pazarında afyon talebi yok denecek kadar azdır. Var olan kullanıcıların ise ülkemizde mülteci olarak barınan şahıslar olduğu görülmüştür.

Afyon sakızına yönelik yapılan çalışmalarda,2009 yılında 189kg madde ele geçirilirken 2013 yılına kadar inişli çıkışlı süreçler geçirerek 167kg düşmüş olduğu görülmektedir.

4.1.2. Eroin Yakalamaları

Türkiye'deki eroin yakalamalarında ve eroinin piyasada bulunabilirliğinde son beş yıllık süreçte çok önemli değişimler gözlemlenmiştir. Organize suç gruplarının zaman zaman piyasada eroin temin etmekte zorlandıkları görülmüştür.

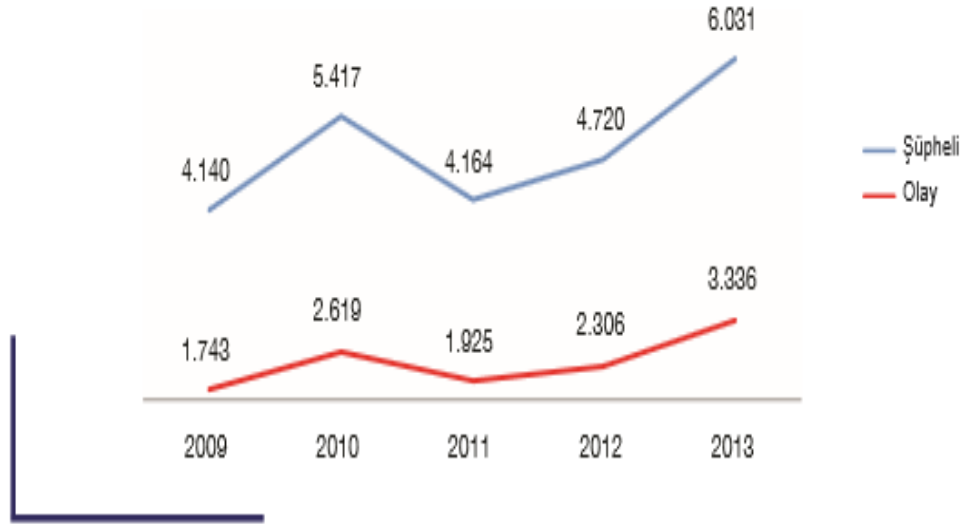
Tablo 4.2. Eroin Yakalama Grafiği(kg)

Kaynak:KOM

Eroinin piyasa değerindeki fiyat fazlalığı, suç örgütlerini bu kaçakçılığa yönlendirmektedir. Son beş yıllık veriler incelendiğinde 2009 yılından yakalanan uyuşturucu miktarı 12.234kg iken, 2013 yılında 9.843kg civarlarında olduğu görülmektedir. Son beş yıllık zaman dilimi içerisinde ortalama 9,7138 kg eroin maddesi ele geçirilmiştir.

Tablo 4.3. Eroin Yakalamaları Şüpheli ve Olay Grafiği

Kaynak:KOM

Ülkemizde eroin maddesi yakalamaya yönelik yapılan 11,929 çalışmada, toplam 24,472 şüpheli ele geçirilmiştir. Eroinin piyasada gramı yaklaşık 23 liradan(TUBİM) satılmaktadır. Son beş yılda yakalanan ortalama eroinin piyasa değerinin, 200 milyonu geçtiği görülmektedir.

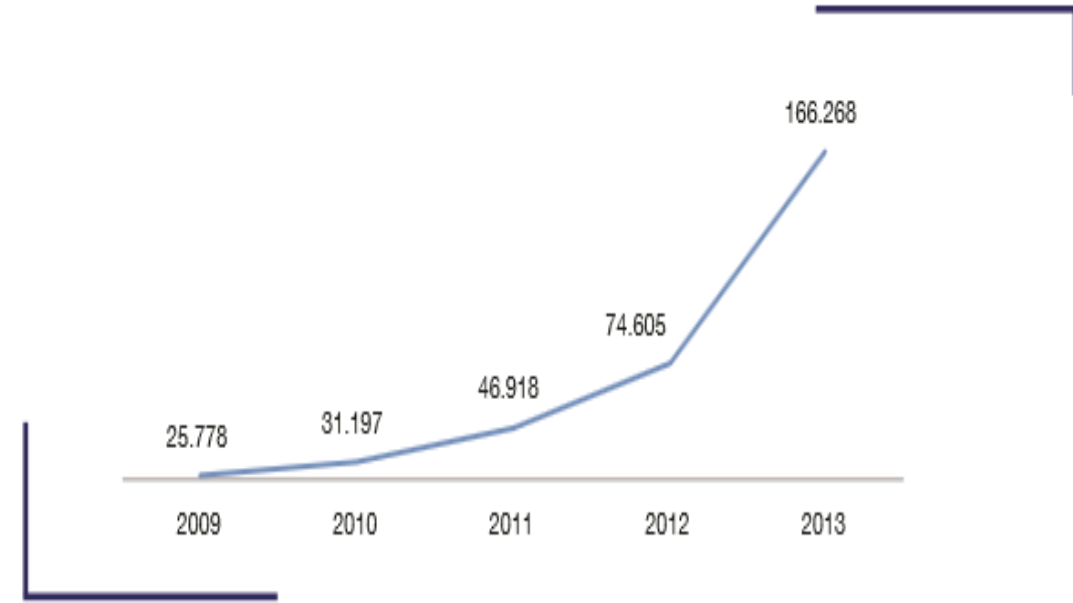
4.1.3. Esrar Yakalamaları

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda esrar talebinde artış gözlenmektedir. Talepte meydana gelen bu artış maddenin arz boyutuna da yansımıştır. Türkiye’de son 5 yılda gerçekleştirilen esrar yakalamalarındaki %545’lik artış ülkemize yönelik esrar tehdidinin boyutlarını ortaya koymaktadır.

Türkiye hariç tüm dünyada plaka esrarın adı arapça "ot" anlamına gelen "hashish" olarak geçmektedir, Türkiye’de ise morfin ve eroinin hammadesi olan afyon bitkisine "haşhaş" ismi verilmiştir.

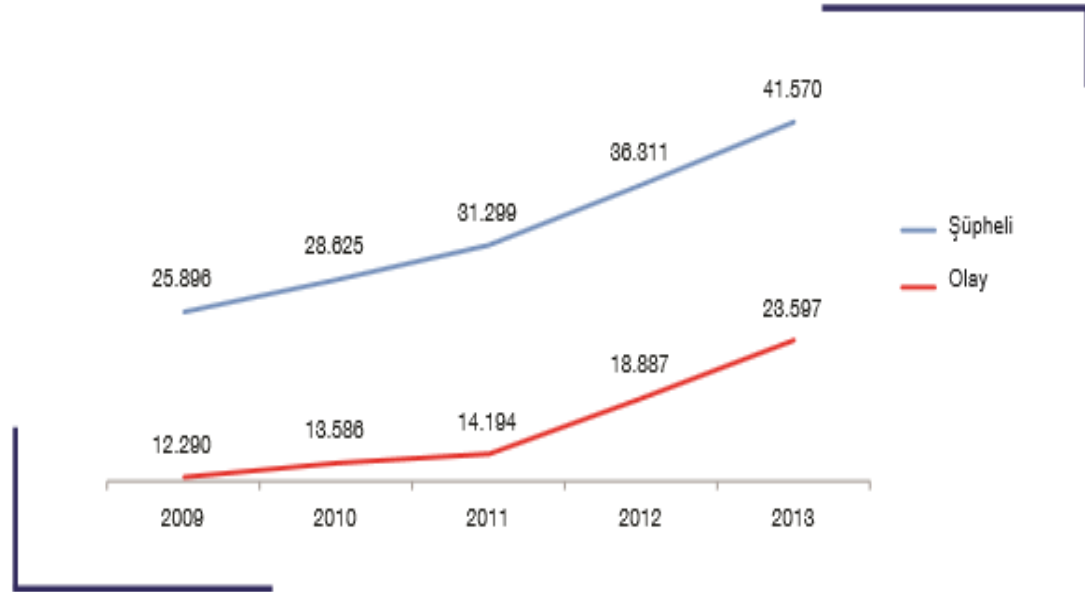
Dünyada yaygın olarak kullanılan bir madde olan esrar^[1] birçok farklı adla bilinir. Şu sokak tabirleri: derman, lahana dolması, ot, plaka, mühür, sarıkız, anten, sarma, paspal, gıya, gogo, gonca, kuru, cigara, cigaralık, deli gonca, ahna, henry, patates, keçi, yeşil, kendir, elek altı, siyah, saddam, kenevir, jelatin, mal, çıkı, mayın, sarı çiçek, sündüz, cam macunu, kına, kuruş, mum, dalga; esrar ve kubar için kullanılan diğer isimlerdir.

Tablo 4.4. Esrar Yakalama Grafiği(kg)

Kaynak:KOM

Tablo 4.5. Esrar Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı

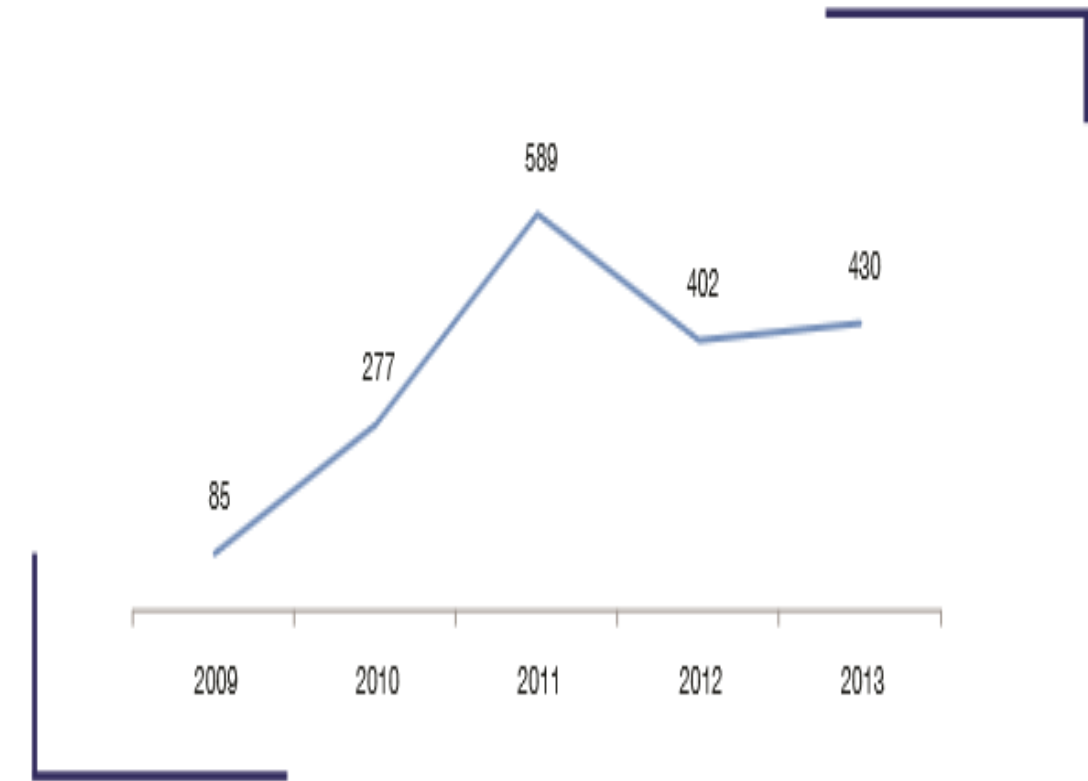
Kaynak:KOM

Eroin yakalamalarına yönelik son beş yılda yapılan 82554 çalışmada, 163701 şüpheli şahıs ele geçirilmiştir. Ülkemizde bir gram esrarın piyasa değeri yaklaşık 17liradır(TUBİM). Son bir yıl içerisinde yakalanan esrarın piyasa değeri yaklaşık 2,8 milyarı geçmektedir.

4.1.4. Kokain Yakalamaları

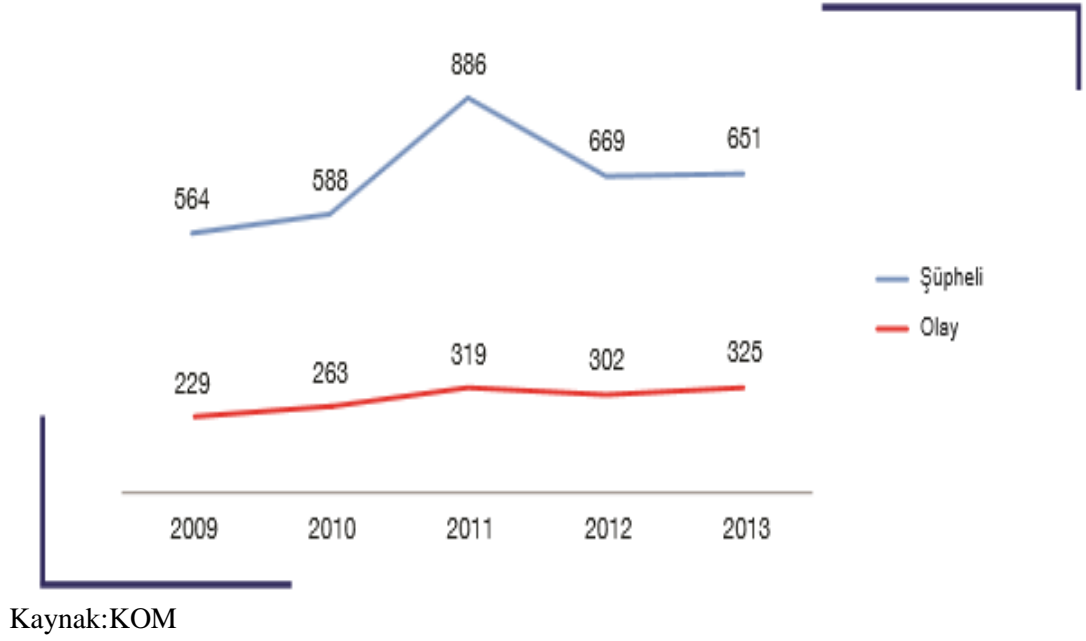
Son yıllarda kokain talebi durağan bir görüntü çizmesine rağmen Avrupa'daki yakalamalarda %50'ye varan düşüşler yaşanmıştır. Bu düşüşlerin başlıca nedenleri olarak; kaçakçılık metodundaki değişiklikler ve kaçakçıların konteyner trafiğinden istifade etmeye çalıştıkları gösterilmektedir. Avrupa kokain pazarının genişlemesine bağlı olarak ülkemiz yoğun şekilde hava yoluyla küçük miktarlarda gerçekleştirilen kokain kaçakçılığına maruz kalmaktadır. Geline aşamada Türkiye kokain ticaretinden hem transit hem de hedef ülke olarak etkilenmektedir. 2013 yılı kokain operasyonlarında dikkat çeken bir durum da ülkemizin ağırlıklı olarak hedef ülke olduğu tespitidir(KOM).

Tablo 4.6. Kokain Yakalama Grafiği(kg)

Kaynak:KOM

Tablo 4.7. Kokain Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı

Yürütülen faaliyetler neticesinde kokainin Türkiye'ye üç yöntemle getirildiği tespit edilmiştir. Birincisi, kokainin konteynerlerde yasal yükler içerisine gizlenerek ya da yük arasına yük sahibinin bilgisi dışında konmak suretiyle deniz yoluyla yapılan sevkiyattır. İkincisi, kuryeler vasıtasıyla hava yolu üzerinden yapılan sevkiyattır. Üçüncüsü ise özellikle 2013 yılında yapılan yakalamalarda tespit edilen bir yöntem olan Avrupa üzerinden çeşitli yollarla ülkemize kara yolu ile yapılan sevkiyatlardır. Ülkemizdeki kokain operasyonları olay bazında incelendiğinde genellikle havalimanlarında kuryelere yönelik operasyonlar olduğu görülmektedir(KOM).

Yukarıdaki verilere baktığımızda, son beş yılda kokain yakalamalarına yönelik yapılan 1438 çalışmada, 3358 şüpheli ve 1,783 kg kokain maddesinin ele geçirildiği görülmektedir. Ülkemizde bir gram kokainin piyasa değerinin yaklaşık 50lira(TUBİM) olduğu düşünüldüğünde, son beş yılda yakalanan kokainin piyasa değeri 80 milyonu geçmektedir.

4.1.5. Ecstasy Yakalamaları

Uyuşturucu değil, uyarıcı bir maddedir. İlk olarak alman kimyagerler tarafından ilaç olarak bulunmuştur. Daha sonra tekrar sentezlenerek zayıflama hapi olarak kullanılmıştır. Vücuttaki serotonin hormonunu arttırdığı için aşırı bir mutluluk ve hareketlilik hissi vermektedir.

Şu an ülkemizde gerçek ecstasy pek bulunmamaktadır. Onun yerine bilinçsiz kişilerin ürettiği içinde pek çok zararlı maddenin bulunduğu haplar bulunmaktadır.

Dünyada yasa dışı üretilen ve kullanılan en popüler maddelerin başında ecstasy gelmektedir. Tek olarak satıldığından ve fiyatının diğer uyuşturucu maddelere göre daha uygun olması bu uyuşturucuya olan talebe en üst sınırlara çıkartmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda sadece 2013 yılında 3.306.853(KOM) adet ecstasy hap ele geçirilmiştir.

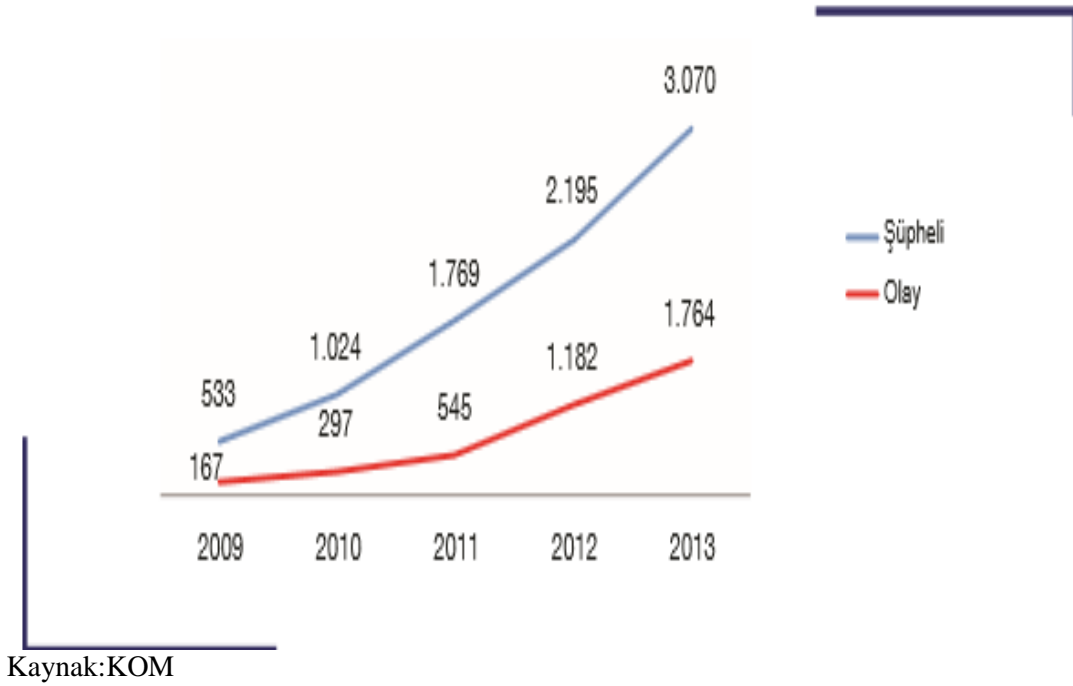
Tablo 4.8. Ecstasy Yakalamaları Grafiği(adet)

Kaynak:KOM

Son 5 yıllık süreçte ele geçirilen ecstasy miktarları devamlı artmıştır. 2013 yılındaki ecstasy tablet yakalamaları son 10 yılın en çok yakalama miktarını oluşturmaktadır. Özellikle 2010 ve sonrasında kaydedilen artış Türkiye'yi Avrupa ecstasy yakalamalarında önemli pay sahibi yapmıştır. 2010 yılında Türkiye, Fransa, Almanya, Hollanda, Polonya ve İspanya ile birlikte Avrupa ecstasy yakalamalarının %90'ını gerçekleştirmiştir(KOM).

Tablo 4.9. Ecstasy Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı Grafiği

Son beş yıllık döneme baktığımızda, ecstasy yakalamaya yönelik yapılan 3955 olayda 8591 şüpheli şahıs yakalanmıştır. Son 5 yıllık süreçte ele geçirilen ecstasy miktarları devamlı artmıştır. 2013 yılındaki ecstasy tablet yakalamaları son 10 yılın en çok yakalama miktarını oluşturmaktadır. Özellikle 2010 ve sonrasında kaydedilen artış Türkiye'yi Avrupa ecstasy yakalamalarında önemli pay sahibi yapmıştır. 2010 yılında Türkiye, Fransa, Almanya, Hollanda, Polonya ve İspanya ile birlikte Avrupa ecstasy yakalamalarının %90'ını gerçekleştirmiştir.

Son 5 yılda kaydedilen operasyon ve şüpheli eğrileri benzerlik göstermiştir. 2009-2013 arasındaki süreçte operasyon sayısında %608, şüpheli şahıs sayısında ise %312 artış olmuştur. Ülkemizde ecstasy piyasa değeri yaklaşık 14 lira(TUBİM) civarındadır. Son bir yıl içerisinde ele geçirilen ecstasy piyasa değeri 42 milyonu geçmektedir.

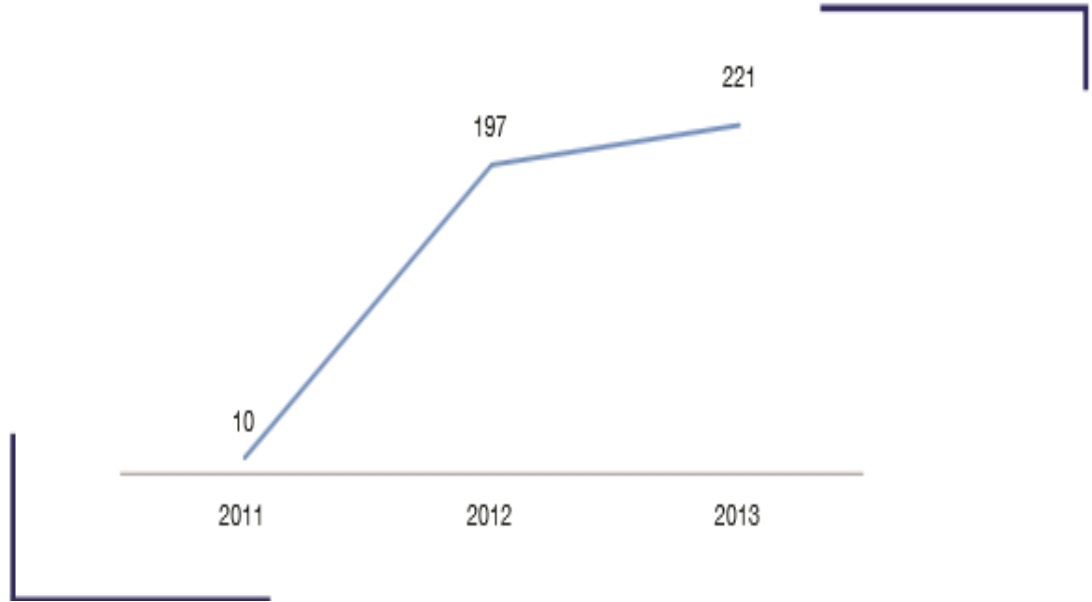
4.1.6. Bonzai Yakalamaları(Sentetik Kannabinoid) Yakalamaları

Sokak dilinde bonzai olarak bilinen, 1-naphthalenyl (1-pentyl-1H-indol-3-yl) methanone diğer adıyla JWH-018 grubu sentetik kannabinoid türevlerindedir. Bonzai, genellikle diğer kurutulmuş bitki kırıntılarına emdirilmek suretiyle doğal bir bitki süsü verilerek kullanıma sunulmaktadır. Sentetik kannabinoid türevlerinin

ülkemizde bitki kırıntılarına emdirilmesi haricinde sıvı ve toz halde yakalamaları da gerçekleşmiştir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan suç organizasyonlarınca sentetik kannabinoid ailesine her geçen gün yeni türevler eklenmekte ve piyasaya sürülmektedir. Bu doğrultuda süregelen kısır döngüden Türkiye'nin de içerisinde bulunduğu birçok ülke olumsuz etkilenmektedir. Bununla birlikte sentetik kannabinoidlerin halen bazı ülkelerde yasa kapsamına alınmaması uyuşturucu madde kaçakçılarının işlerini kolaylaştırmaktadır.

Tablo 4.10. Bonzai Yakalamaları(kg)

Kaynak:KOM

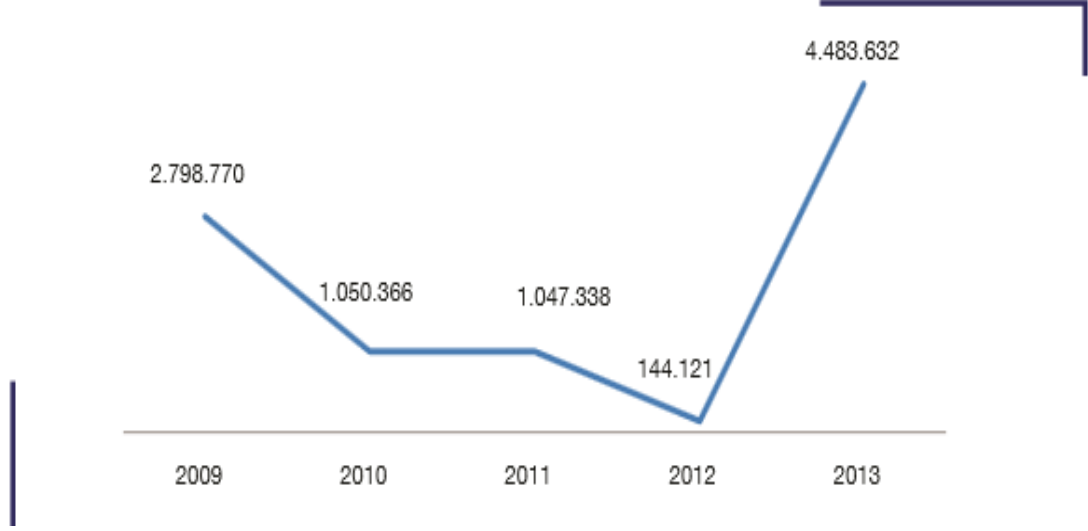
Tabloya baktığımızda 2010 yılı ile 2013 yılları arasında yapılan çalışmalarda 498 kg bonzai maddesi ele geçirildiği görülmektedir. Yapılan araştırmalarda ülkemizde bonzai paket fiyatı, yaklaşık altı lira civarındadır. Bu durum son yıllarda yakalanan bonzai miktarının parasal değerini gözler önüne sermektedir.

4.1.7. Captagon Yakalamaları

Captagon, Avrupa'da Almanya tarafından önceleri yasal olarak captagon ismiyle üretilmiştir. Etken maddesi fenethyliline olan bir ilaç iken zamanla kötüye kullanım ve istismarının artması sebebiyle yasal üretimi durdurulmuştur. Captagon tabletlerin yasal üretiminin durdurulmasından sonra etken maddesi zaman içerisinde fenethyliline'den amfetamine dönmüş ve günümüze kadar da etken madde olarak

amfetamin kullanılmıştır. Captagon kaçakçılığında en çok Arap Yarımadası olmak üzere diğer Arap ve Ortadoğu ülkeleri etkilenmekte ve bu ülkeler nihai hedef konumunda bulunmaktadır.

Tablo 4.11. Captagon Yakalama Grafiği(adet)

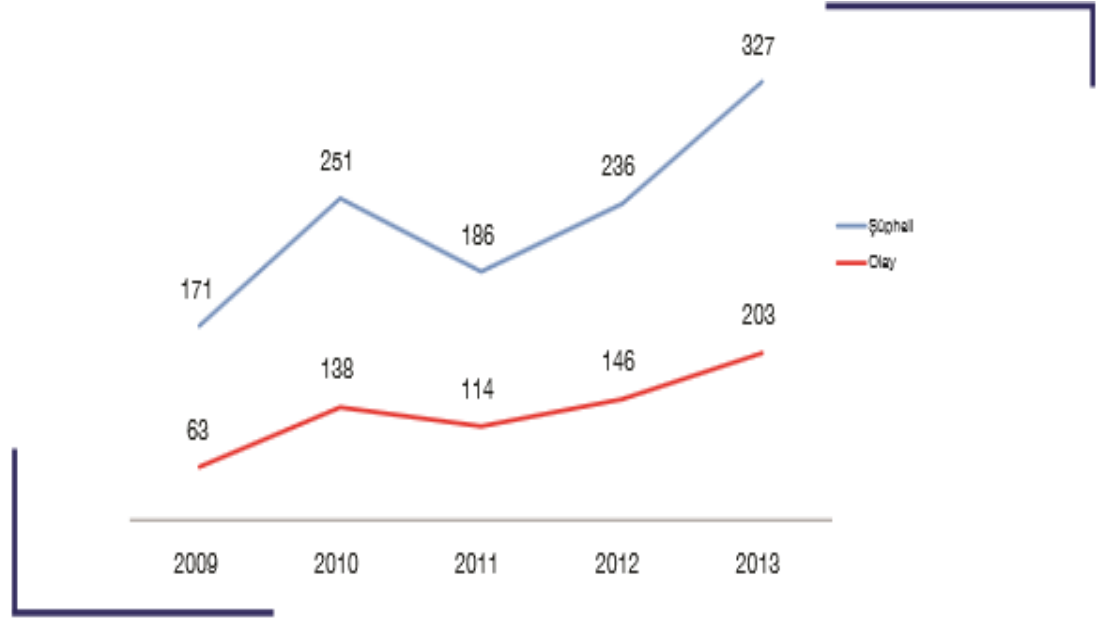

Kaynak:KOM

Son beş yıl içerisinde ülkemizde yapılan çalışmalarda 9.524.227 adet captagon maddesi ele geçirilmiştir. Captagon, kokainin çok etkili bir formudur. Captagon, kokain hidroklorid formundan sodyum bikarbonat ya da amonyum ve su kullanılarak edilir. Bu yolla elde edilen Captagon, sigara gibi içilebilmektedir. "Captagon" içime hazır, küçük miktarlarda satılır. Kokaini işleyerek küçük kristalimsi bir hal alması sağlanır. İşlenmesinin sonucu olarak Captagon, vücut tarafından daha hızlı emilir. Sigara gibi içilmesinden dolayı beyne kısa zamanda yüksek dozda madde gitmesini sağlar. Bu yüzden de etkileri kısa süre içinde hissedilmeye başlar.

Captagon genellikle 300-500 mg.lık küçük plastik poşetlerde satılır. Kokain genellikle ekonomik düzeyi yüksek olan kişilerce tüketilir. Captagon kokaine oranla çok düşük fiyatlarda satılır. Kokaine oranla ekonomik gözükse de bağımlılık geliştikçe kullanılan miktar arttığından harcanan para da bir süre sonra çok artmaktadır.

Tablo 4.12.Captagon Yakalamaları Şüpheli ve Olay Sayısı

Kaynak:KOM

Son beş yıl içerisinde ülkemizde yapılan 664 çalışmada, 1171 şüpheli şahıs ele geçirilmiştir. Ülkemizde bir adet captagonu satış fiyatı ortalama 147 liradır. Son beş yıl içerisinde yakalanan captagonun yaklaşık piyasa değeri 900 milyonun üzerindedir. Bu fiyat yüksekliği bu maddeni ticaretini cazip hale getirmektedir.

4.1.8. Metamfetamin Yakalamaları

Metamfetamin bir amfetamin türevidir. Etkileri açısından amfetaminden daha kuvvetli hissedilir. Genellikle toz, kristal, sıvı, tablet ve macun şekillerinde görülmektedir. Ülkemizde ele geçirilen metamfetamin çoğunlukla kristal ve cam kırığı formundadır. Metamfetamin üretimi dünyanın bazı bölgelerinde yoğunlaşmakla birlikte gerekli kimyasalların temin edilmesi durumunda basit düzeneklerle birçok ortamda kolaylıkla üretilebilmektedir.

2010 yılında dünya genelinde 45 ton metamfetamin ele geçirilmiştir. Bu rakam 2008 yılında ele geçirilen miktarın 2 katıdır. Bu artış büyük oranda Meksika, Doğu ve Güneydoğu Asya yakalamalarından kaynaklanmaktadır. Küresel yakalamalar büyük oranda Kuzey Amerika'da (22 ton) yoğunlaşmıştır. Küresel pazar ile mukayese edildiğinde halen küçük sayılabilecek boyutlarda olan Avrupa metamfetamin pazarı, kuzey bölümü başta olmak üzere kıtanın genelinde büyümeye devam etmektedir. Metamfetamin İskandinav ülkeleri ve Almanya'da artan oranlarda

kullanılmaktadır. Avrupa genelinde 2009 yılında 696 kg olan metamfetamin yakalamaları, 2010 yılında 576 kg'a kadar gerilese de anılan ülkelerde 2010 yılında metamfetamin olay sayılarında artış yaşanmıştır. Yakalamalarda artış olduğunu rapor eden diğer ülkeler ise Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Rusya, Hollanda ve İsviçre'dir(KOM).

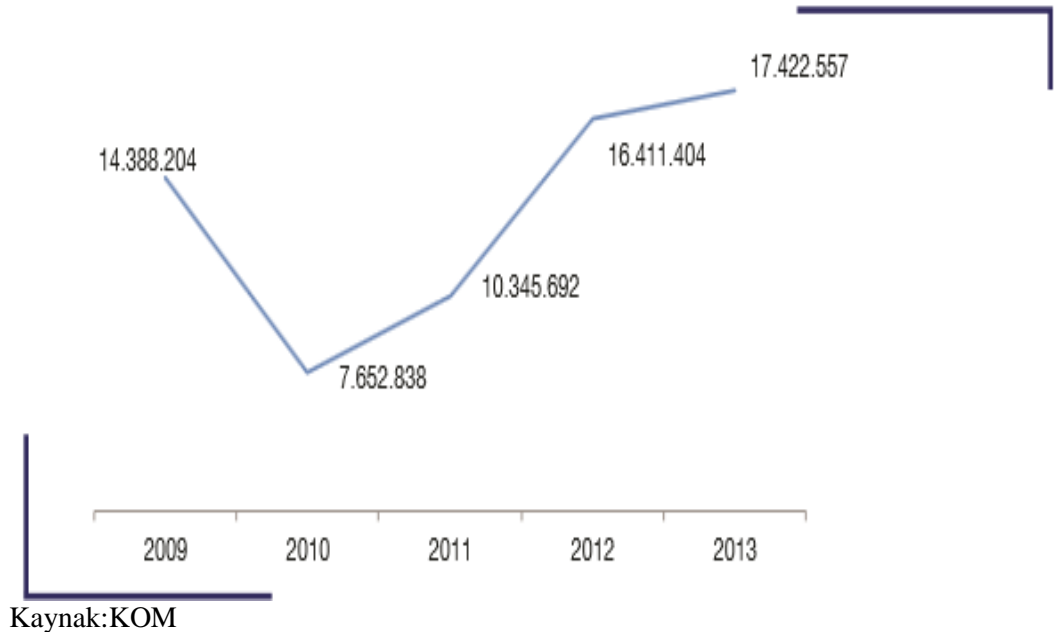
4.2. Kaçakçılığa Yönelik Çalışmalar

Kaçakçılık fiilleri, suça konu ticari ürünler ve suçun işleniş tarzı itibarıyla çok fazla çeşitlilik göstermektedir. Dönemsel olarak kaçakçılık türlerinde artış ve azalışlar gözlenebilmekte ancak genel olarak bakıldığında kaçak ürün miktarında artış olduğu görülmektedir.

4.2.1. Akaryakıt Kaçakçılığı

Akaryakıt kaçakçılığının diğer kaçakçılık faaliyetleri arasında Türkiye için ayrı bir önemi bulunmaktadır. Zira özel tüketim vergileri toplamının %51'lik kısmı akaryakıt ürünlerinden elde edilmektedir(KOM). Türkiye, ucuz akaryakıt satışının yapıldığı üretici ülkelere komşu olması ve komşu ülkeler ile ülkemiz arasındaki fiyat farkı nedeniyle akaryakıt kaçakçılığına maruz kalmaktadır.

Tablo 4.13. Ele Geçirilen Kaçak Akaryakıt Grafığı

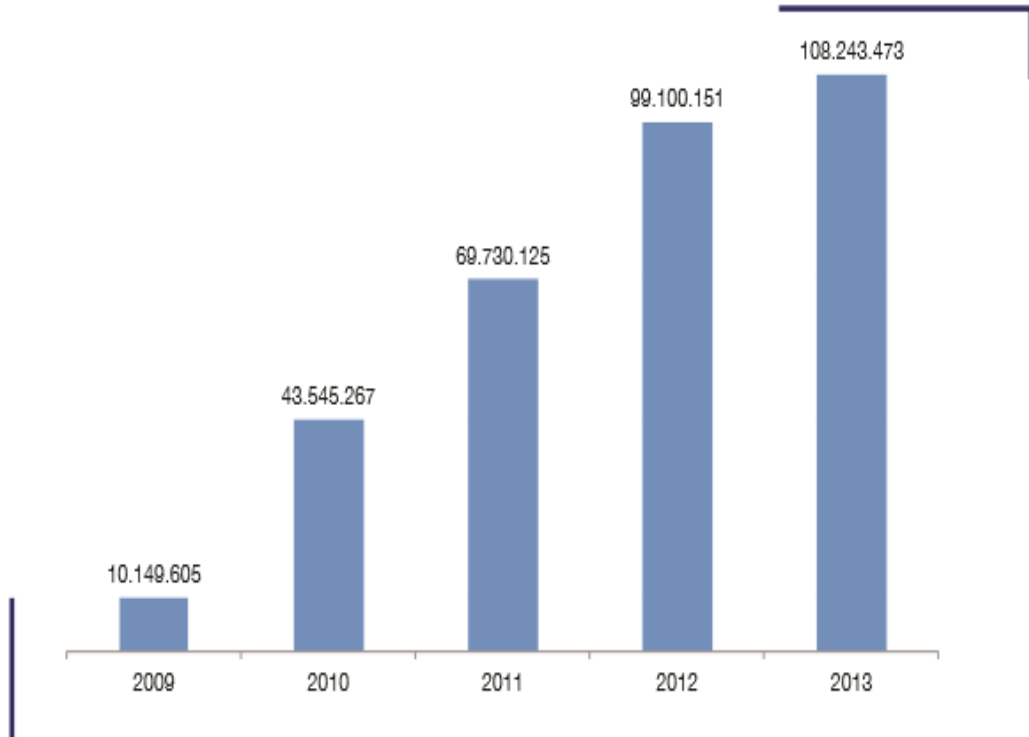
Akaryakıt kaçakçılığıyla mücadele kapsamında 2013 yılında 17.422.557 litre kaçak akaryakıt ele geçirilmiştir. 16.411.404 litre kaçak akaryakıt ele geçirilen 2012 yılı ile kıyaslandığında 2013 yılında yaklaşık %6'lık bir artış olduğu görülmektedir.

Türkiye'de akaryakıt ortalama 4,29 lira civarlarında seyretmektedir. Bu miktarın %51'i yani 2,18 liralık kısmı devlete vergi olarak ödenmektedir. 2013 yılı içerisinde ele geçirilen 17.422.557 litre kaçak akaryakıtla, devletin yaklaşık 14 milyar vergi kaybının önüne geçilmiştir.

4.2.2. Sigara Kaçakçılığı

Vergi gelirlerini azaltan, toplum sağlığını olumsuz yönde etkileyen, suç örgütleri için önemli bir finans kaynağı teşkil eden tütün mamullerinde vergi kaybı büyük rakamlara ulaşmaktadır. Ülkemizde kullanılan sigaranın yaklaşık %84 ünün vergi olduğunu düşünürsek, bu kayıp ciddi oranlara ulaşmaktadır.

Tablo 4.14. Kaçak Sigara Yakalama Grafiği(paket)

Kaynak:KOM

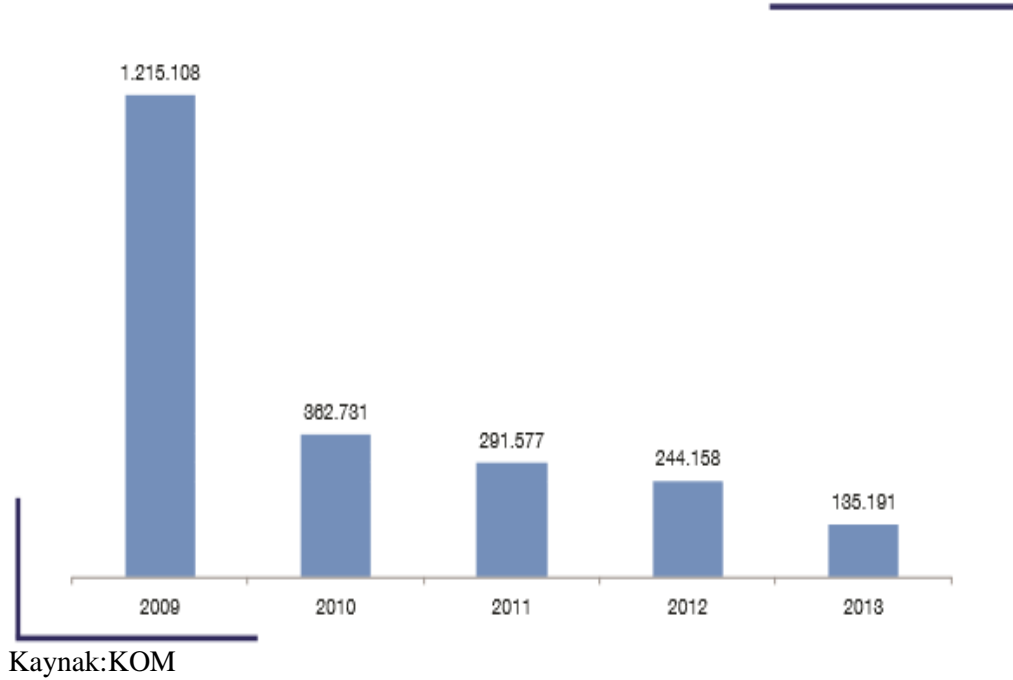
Şekildeki verilere göre 2013 yılında 108.243.473 paket kaçak sigara ele geçirilmiştir. 2012 yılında ele geçirilen 99.100.151 paket ile kıyaslama yapıldığında %9'luk bir artışın olduğu görülmektedir.

Ortalama sigara fiyatının 7 lira olduğu ülkemizde bu fiyatın %84 ü yani 5,8 lirası vergi olarak ödenmektedir. 2013 yılında ele geçirilen kaçak sigara ile yaklaşık 540 milyon vergi kaybının önüne geçilmiştir.

4.2.3. Alkol Kaçakçılığı

Alkollü içki kaçakçılığı; gümrüksüz satış mağazalarında (Free Shop) satışa sunulan ürünlerin yolcu muafiyeti yöntemiyle suistimal edilmesi, yasal ithalatı yapılan ürünler içerisine gizleme ve transit rejimi kapsamında başka bir ülkeye sevk edilmesi gereken ürünlerin iç piyasaya sürülmesi yöntemiyle gerçekleştirilmektedir.

Tablo 4.15. Alkollü İçki Yakalamaları Grafiği(şişe)

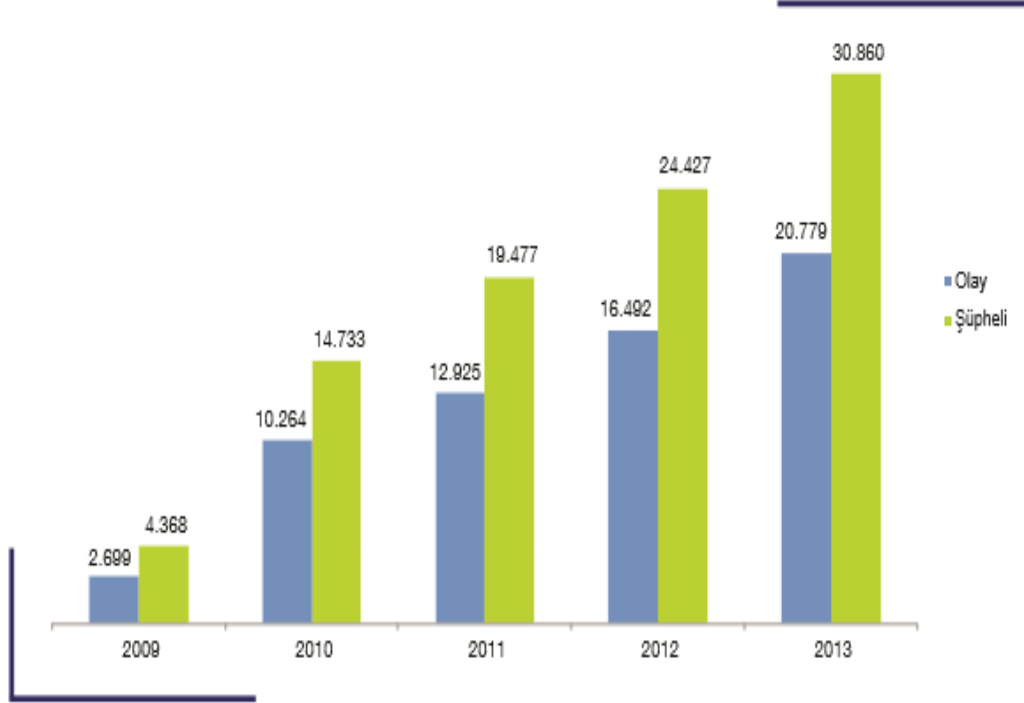

Alkollü içki kaçakçılığı ve sahteciliği ile mücadele kapsamında sahte alkollü içki imalathanesi tespitine büyük önem verilmiş ve bir önceki yıla göre bu alandaki tespitler % 50 oranında artmıştır. İmalathanelere karşı yürütülen çalışmalar sayesinde 2013 yılında 135.191 şişe alkollü içki ele geçirilmiş ve bir önceki yıla göre alkollü içki yakalamalarında % 45'lik bir düşüş meydana gelmiştir(KOM).

Bununla birlikte yasal olarak temin edilen bandrollerin usulsüz kullanılması, çeşitli yöntemlerle yurdumuza girişi sağlanan veya sahtesi üretilen alkollü içkilerin iç piyasaya sunulmasını kolaylaştırmaktadır. Aynı şekilde bandrollü olarak ihraç edilen

alkollü içkiler, illegal yollarla ülkemize sokulmakta ve üzerlerindeki yasal bandroller nedeniyle iç piyasaya kolaylıkla girebilmektedir.

Tablo 4.16. Tütün ve Alkol Kaçakçılığı Şüpheli ve Olay Sayısı

Kaynak:KOM

Alkollü içki kaçakçılığı ve sahteciliği ile mücadele kapsamında sahte alkollü içki imalathanesi tespitine büyük önem verilmiş ve bir önceki yıla göre bu alandaki tespitler % 50 oranında artmıştır. İmalathanelere karşı yürütülen başarılı çalışmalar sayesinde 2013 yılında 135.191 şişe alkollü içki ele geçirilmiş ve bir önceki yıla göre alkollü içki yakalamalarında % 45’lik bir düşüş meydana gelmiştir.

Alkol ve sigara kaçakçılığına yönelik yapılan 63,159 çalışmada 93,865 kişi yakalanmıştır. Alkol ve sigara fiyatlarındaki vergi oranlarının yüksek olması suç örgütlerinin, kolay kazınım adına iştahını kabartmaktadır.

4.2.4. Emtia Kaçakçılığı

Emtia kaçakçılığı, ülkemizi ekonomik olarak vergi kaybına uğratan, kayıt dışı ekonomiyi tetikleyen ve istihdamın azalmasına sebep olan bir kaçakçılık türüdür. Kaçak eşyaların ekonomik etkilerinin yanında toplum sağlığına da büyük zararlar verdiği bilinmektedir. Özellikle sağlıklı olmayan ortamlarda ve denetimlerden uzak bir şekilde taşınan, depolanan, paketlenen ve piyasaya sürülen kaçak ürünler (gıda,

ilaç, kozmetik ürünleri vb.) insan hayatını tehlikeye sokmaktadır. Bu nedenle emtia kaçakçılığıyla mücadele insan sağlığının korunması açısından da büyük önem arz etmektedir.

Emtia kaçakçılığı suçları geniş bir alanı kapsamaktadır. Emtia kaçakçılığıyla ilgili başlıca suç türleri aşağıda gösterilmiştir:

1. Elektronik Eşya Kaçakçılığı (cep telefonu, saat, tıbbi cihaz vb.)
2. Gıda Ürünleri Kaçakçılığı (çay, şeker, kırmızı et, badem, ceviz vb.)
3. Kişisel Kullanım Ürünleri Kaçakçılığı (ilaç, kozmetik ürünler, gözlük, çakmak vb.)
4. Muhtelif Emtia Ürünleri Kaçakçılığı (tekstil ürünleri, ev eşyaları, hırdavat)
5. Oto Kaçakçılığı (otolar, oto yedek parçaları vb.)
6. Canlı Hayvan Kaçakçılığı (büyükbaş hayvan, küçükbaş hayvan vb.)
7. İhracat Kaçakçılığı
8. İnternet Üzerinden İşlenen Kaçakçılık

4.3. Yolsuzluk Suçları

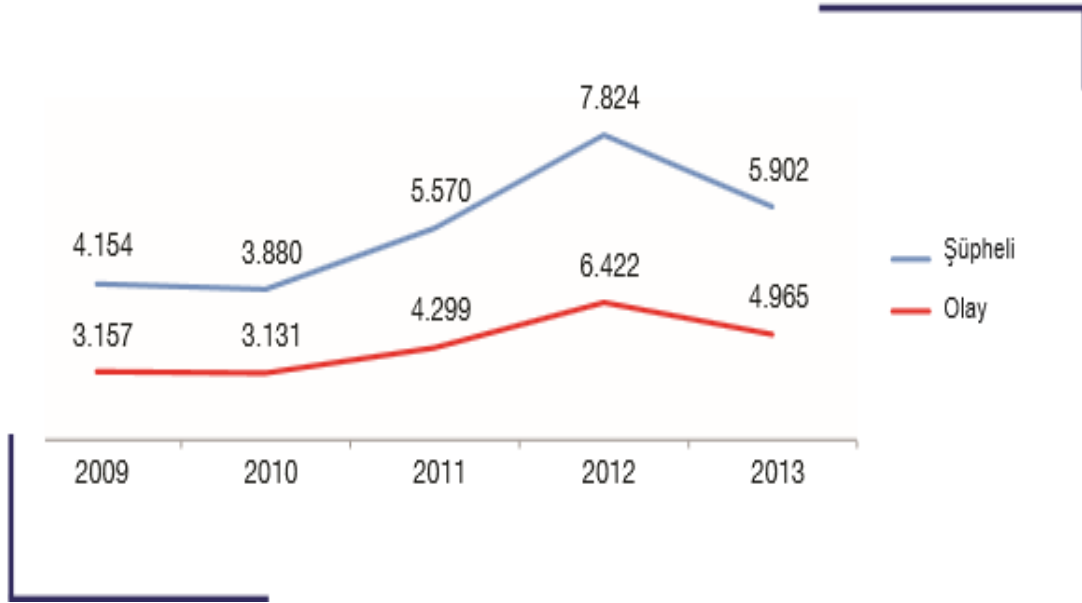
Küreselleşme ve gelişen teknoloji ile birlikte mücadelesi her geçen gün önem kazanan suç türlerindedir. Bu suçlar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik, siyasi, sosyal ve ahlaki yapıyı olumsuz yönde etkilemektedir. Yolsuzluk suçları, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının önünde bir engel olduğu gibi, haksız zenginleşme ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin de temel sebebidir. Yolsuzluk suçları, toplumu derinden etkileyen çeşitli sosyal sorunların tetikleyicisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

4 Ocak 1999 tarihli Avrupa Konseyi Yolsuzlukla Mücadele Özel Hukuku Sözleşmesi'nin 2 nci maddesinde yolsuzluk; 'Doğrudan doğruya ya da dolaylı yollardan rüşvet ve yasadışı bir menfaat temin eden kişinin yürüttüğü görevlerin veya gerekli davranışların yasalara uygun bir şekilde yerine getirilmesinde sapmalara yol açan rüşvet veya başka her türlü yasadışı menfaatin talep edilmesi, teklif edilmesi, verilmesi ya da kabul edilmesi' şeklinde tanımlanmıştır. .

4.3.1. Parada Sahtecilik

Parada sahtecilik suçlarını işleyen suç örgütleri; gelişen teknolojiyi yakından takip etmekte ve daha az riskli yöntemler kullanarak, sahtecilik suçlarını inkjet (mürekkep püskürtmeli) yazıcılar kullanarak işlemeyi tercih etmektedirler. Ofset matbaalara oranla mobilite imkanı daha fazla olan inkjet yazıcıların kullanılması sahte paranın kaynağına yönelik mücadele çalışmalarını zorlaştırmaktadır(KOM).

Tablo 4.17. Parada Sahtecilik Şüpheli ve Olay Sayısı

Son beş yıl içerisinde sahte para yakalamaya yönelik 21,974 çalışma yapılmış, bu çalışmalar neticesinde 27,33 kişi yakalanmıştır. Sadece 2013 yılında yapılan çalışmalarda, yaklaşık 2 milyon lira para piyasaya sürülmeden ele geçirilmiştir.

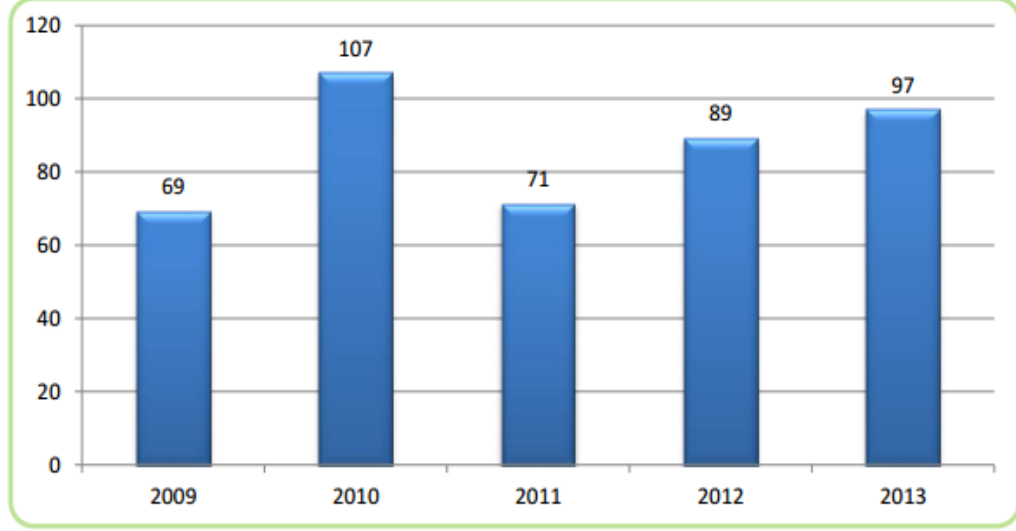
4.5. Aklama Suçları

Aklama kavramı en geniş anlamıyla yasadışı yollardan elde edilen kazançların kaynağının gizlenmesi veya niteliğinin değiştirilmesi suretiyle yasal görüntü kazandırılarak ekonomik sisteme sokulmasıdır.

Aklama suçunun, bu suçta kaynaklık eden öncül suçtan ayrı bir suç olarak sayılmasındaki asıl amaç, suç gelirlerinden yararlanan kişileri bu gelirlerden mahrum

etmek suretiyle, kazanç elde etmek amacıyla işlenen suçların engellenmesidir. Bu nedenle aklama suçu ile mücadele, öncül suçlarla mücadelenin de önemli bir aracı olarak görülmektedir.

Tablo 4.18. Değerlendirme ve İnceleme Talepleri(Savcık ve Mahkeme)

Kaynak:Masak

Son beş yılda savcılık ve mahkemeler tarafından incelenen 433 soruşturma dosyasında şahısların mal varlıklarında ki artış şüpheli görülmüş ve incelenme istenilmiştir.

Tablo 4.19.Aklama Suçu İnceleme Dosyaları

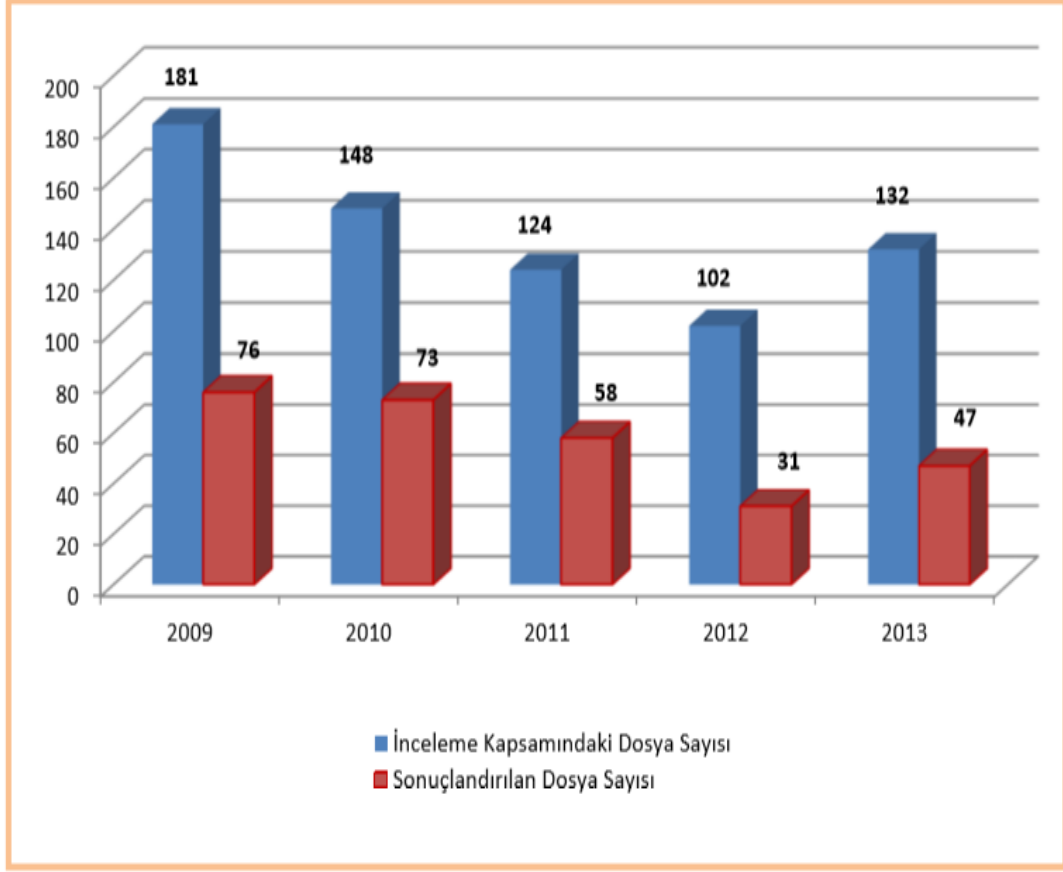
Yıl	İnceleme Kapsamındaki Dosya Sayısı	Sonuçlandırılan Dosya Sayısı
2009	181	76
2010	148	73
2011	124	58
2012	102	31
2013	132	47

Kaynak:Masak

Tabloya bakıldığında son beş yıl içerisinde 687 dosyanın incelemeye alındığı görülmektedir. Yapılan incelemelerde, dosyada geçen şahısların mevcut gelirlerinin

suç gelirleriyle olan bağlantısı hakkında bir sonca varılmaya çalışılmıştır. 285 dosyanı incelemesinin tamamlandığı, 402 dosyanın sonuçlandırılmadığı göze çarpmaktadır.

Tablo 4.20.Aklama Suçu İnceleme Grafiği

Kaynak:Masak

Tabloya bakıldığında her yıl % 20 lik düşüşün yaşandığı görülmektedir. Son beş yıl içerisinde suç gelirlerin araştırılmasına yönelik yapılan çalışmalarda, 1120 dosya incelenmiş ve 285 dosya sonuçlandırılmıştır. Suç gelirlerini aklamaya yönelik inceleme yapılan dosyalardan 193 şüpheli bulunarak gerekli inceleme için ilgili kurumlara gönderilmiştir.

Tablo.4.21.Sonuçlandırılan Analiz ve Değerlendirme Dosyalarının Konularına Göre Dağılımı ve Dosya Kapsamında Tutulan Analize Tabi Kişi Sayısı

YIL	ÖNCÜL SUÇUN KONUSU	DOSYA SAYISI	TOPLAM DOSYA SAYISI	KİŞİ SAYISI
2009	Uyuşturucu Kaçakçılığı	25	152	2.207
	Dolandırıcılık	13		
	Örgütlü Suç	10		
	Gümrük Kaçakçılığı	9		
	Haksız Zenginleşme	9		
	Akaryakıt Kaçakçılığı	6		
	İhaleye Fesat Karıştırma	6		
	Tefecilik	5		
	Rüşvet	5		
	Evrakta Sahtecilik	4		
	Fuhuşa Teşvik ve Aracılık Etmek	4		
	Zimmet	4		
	Göçmen Kaçakçılığı	1		
	SPK Suçları	1		
	İllegal Kumar	1		
	Usulsüz Mali İşlemler	48		
	Diğer	1		
2010	Uyuşturucu Kaçakçılığı	19	93	2.360
	Dolandırıcılık	13		
	Gümrük Kaçakçılığı	9		
	Tefecilik	8		
	Örgütlü Suç	6		
	Evrakta Sahtecilik	6		
	İhaleye Fesat Karıştırma	4		
	Rüşvet	4		
	Göçmen/İnsan Kaçakçılığı	3		
	Haksız Zenginleşme	3		
	Zimmet	2		
	Kıymetli Maden Kaçakçılığı	1		
	SPK Suçları	1		
	İllegal Kumar	1		
	Usulsüz Mali İşlemler	7		
Diğer	6			
2011	Tefecilik	24	100	2.844
	Uyuşturucu Kaçakçılığı	15		
	Dolandırıcılık	11		
	Akaryakıt Kaçakçılığı	5		
	Zimmet	4		
	Gümrük Kaçakçılığı	4		
	Örgütlü Suç	3		
	Göçmen/İnsan Kaçakçılığı	3		
	Haksız Zenginleşme	2		
	İhaleye Fesat Karıştırma	2		
	Marka Taklitçiliği	2		
	Rüşvet	2		
	Evrakta Sahtecilik	2		
	Sigara Kaçakçılığı	2		
	SPK Suçları	1		
Usulsüz Mali İşlemler	13			
Diğer	5			

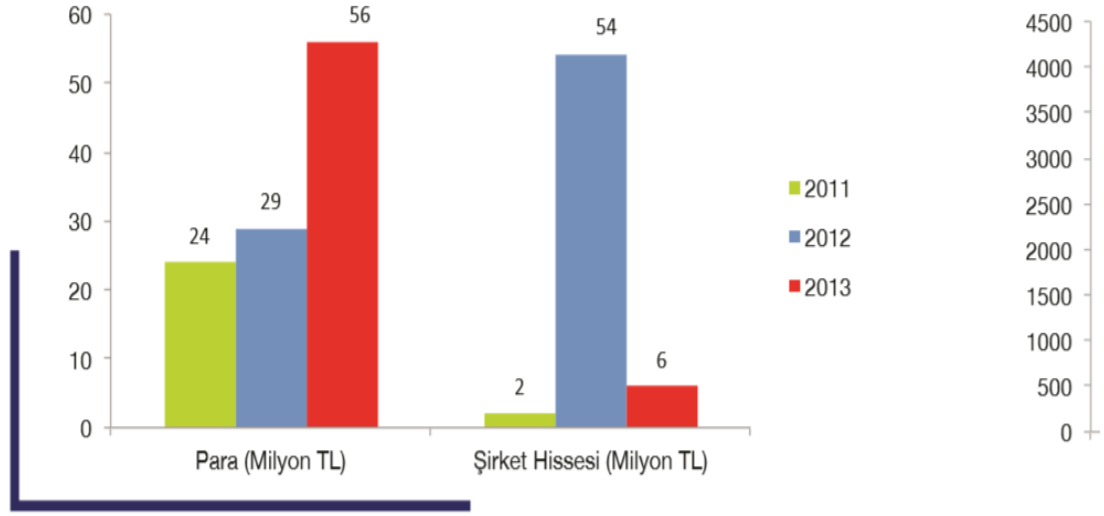
Kaynak:Masak

YIL	ÖNCÜL SUÇUN KONUSU	DOSYA SAYISI	TOPLAM DOSYA SAYISI	KİŞİ SAYISI
2012	Tefecilik	8	38	1.250
	Uyuşturucu Kaçakçılığı	6		
	Dolandırıcılık	5		
	Örgütlü Suç	3		
	Akaryakıt Kaçakçılığı	1		
	İllegal Kumar	3		
	Zimmet	2		
	Gümrük Kaçakçılığı	1		
	İhaleye Fesat Karıştırma	1		
	Hırsızlık	1		
	Görevi Kötüye Kullanma	1		
Evrakta Sahtecilik	1			
Usulsüz Mali İşlemler	5			
2013	Tefecilik	18	64	1.349
	Akaryakıt Kaçakçılığı	6		
	Dolandırıcılık	6		
	İhaleye Fesat Karıştırma	6		
	Rüşvet	3		
	Uyuşturucu	3		
	Örgütlü Suç	2		
	Hırsızlık	2		
	Zimmet	2		
	Bilişim Suçları	4		
	Gümrük kaçakçılığı	1		
	İllegal Kumar	1		
	Marka Taklitçiliği	1		
	Evrakta Sahtecilik	1		
	Sigara Kaçakçılığı	1		
	SPK Suçları	1		
	Usulsüz Mali İşlemler	1		
Diğer	3			

Kaynak:Masak

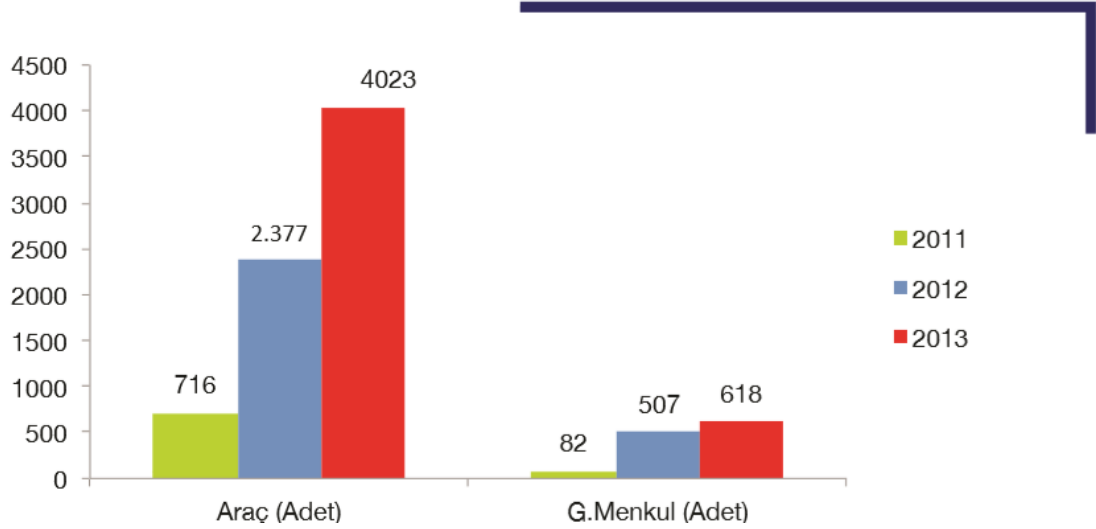
Tabloya bakıldığında incelenen dosya sayısında her yıla göre azalmaların olduğu göze çarpmaktadır. 2009 yılında bu sayı 152 iken 2013 yılında yaklaşık %70 bi düşüşle 64 e kadar gerilemiştir.Son beş yıl içerisinde 447 dosya ve 10.010 kişi ile ilgili araştırma yapılmıştır. Aklama suçuna ilişkin yapılan analiz ve değerlendirmelerde farklı kurumların görev alanlarına giren hususlarla karşılaşılması halinde, bu kurumlar da bilgilendirilmektedir. Bu kapsamda 2013 yılı içerisinde suç gelirlerinin aklanması suçuna ilişkin analiz ve değerlendirmeler sonucunda, 3.696 kişi hakkında çeşitli kurumlara istihbari nitelikte bilgilendirme yapılmıştır.

Tablo 4.22. Suç Gelirlerine El Koyma İşlemleri

Suç örgütleriyle mücadele kapsamında, suç geliri boyutunun doğrudan takip edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmalar doğrultusunda suç gelirlerine yönelik el koymalarda kayda değer bir artış yaşanmıştır. 2011 yılında 657, 2012 yılında 2.196 olayda el koyma işlemi gerçekleştirilirken 2013 yılında bu rakam 3.742'ye yükselmiştir.

Tablo 4.23. El Koyulan Araç Sayısı

Savcılık, mahkeme ve emniyet verileri doğrultusunda yapılan çalışmalarda suçtan elde edildiği tespit edilen 7116 araç ve 1207 taşınmaza el konulmuştur. El koyma işlemleri bir önceki yıla göre ortalama %50 civarlarında artış göstermiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Organize suç örgütlerinin ekonomik-teknolojik gelişme sürecinde sürekli profesyonelleşmesi ve aralarındaki ağların gelişmesi, demokratik hukuk devleti içindeki güçler dengesini yönlendirebilmesi imkânını yaratmış ve kendisine karşı mücadele eden güçlerin etkisizleştirilmesi yönündeki hukuki girişimleri de zorlaştırmıştır.

Organize suçlarla mücadele dikkatle, bilgiyle, kazanımların uygulamaya yansıtılmasıyla, siyasi kararlılıkla ve mutlaka bu suç örgütlerinin olası komplo ve manevralarına tam hazırlıkla yürütülmelidir. Tüm dünya devletleri ve Ülkemiz açısından da geçerli olduğu gibi, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla, organize suç örgütleri ile yeterli şekilde bir mücadelenin devletler tarafından yapılması zorunludur ve ancak ülkelerin demokrasileri de bu takdirde güçlü kılınabilecektir.

Kayıtdışı ekonomi ve bu ekonomiden beslenen suç örgütlenmeleriyle mücadelede yasa yapıcının ve kolluk kuvvetlerinin etkili önlemler alması gerekmektedir. Suç ekonomisinde hangi suçların ne kadar ekonomik büyüklüğe sahip olduğu tespit edilmeli ve bu suç faaliyetlerinden hangisiyle nasıl mücadele edileceği belirlenmelidir. Mücadele stratejileri geliştirilerek kayıtdışı ekonomi içinde faaliyetlerde bulunan yasadışı oluşumlar ortadan kaldırılmalıdır. Suç ekonomisinin gelişmesini engellemek için de suçtan elde edilen gelirlere el konulmalıdır.

Kayıtdışı ekonomi ile mücadele eden birimlerle operasyonel anlamda suç örgütleri ile mücadeleden birimler arasındaki koordinasyon ve eş güdüm artırılmalıdır. Bu anlamda ilgili kurumlar arasında veri paylaşımı sağlanmalıdır. Kayıtdışı ekonomiyi büyüten her türlü alan takip edilmelidir. Özellikle kaçakçılığın yoğun olduğu sınır bölgeleri kontrol altında tutulmalıdır.

Suç ekonomisi kapsamındaki suçların işlenmesinde caydırıcılığın artırılması ve dolayısıyla hızlı, kesin ve şiddetli cezaları verilmesi gerekmektedir. Çünkü bu toplumda dürüst bireylerle dürüst olmayan bireyler arasındaki adaletin sağlanmasında faydalı olacağı düşünülmektedir. Özellikle haksız rekabete yol açan kaçakçılık sektöründe faaliyet yürüten suç örgütlerinin sınırı aşan boyutlardaki etkinliği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu anlamda suç örgütlenmeleri ile mücadelede uluslar üstü bir çabaya ihtiyaç duyulduğundan ülkeler arası sağlıklı işbirliği çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Suç ekonomisiyle mücadelede, kayıtdışı

ekonominin diğer unsurlarının kontrol altına alınması gerekmektedir. Çünkü kayıtdışı ekonomi büyüdükçe kayıtlı ekonomide de kayıplar yaşanmaktadır. Bu bağlamda, kayıtdışı ekonominin gelişmesine yol açan işsizlikle mücadele edilmeli, istihdamı arttırmak için az gelişmiş illerde iş imkânları yaratılmalı, eğitime katılım ve fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ASLAN, Abdullah, “Kayıtdışı Ekonomi Üzerine”, Vergi Dünyası Dergisi, Ankara, Sayı: 241, Eylül 2001.

ALP ‘Paranın Karası’, <http://www.masak.gov.tr/tr/akgunmakale.htm> (2000) Erişim (29.03.2006).

ATO (Ankara Ticaret Odası), (2004), Hayatımız Mafya, Yayınlanmamış Rapor, Ankara: Ankara Ticaret Odası.

Ayata, S., (1989), “Toplumsal Çevre Olarak Gecekondu ve Apartman”, Toplum ve Bilim, ss.49.

Atasoy, (2005). Küresel toplumda güvenlik ve uluslararası polislik çalışmaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aykın Hasan(2007) dünyanın(...) nci Büyük Endüstrisi Organize Suç Örgütleri ve Kara Para Aklama-1, Yaklaşım Dergisi , Sayı 176,s.44-48.

Ayla YAZICI, ‘Karaparanın Aklamanın Ekonomi Üzerinde Etkileri’, SÜ. Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:5 Sayı:1 2005.

BAŞAK Ramazan, ‘50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi’, TBB Yayınları, Yayın No: 206, Yıl 1998.

BAŞAK Ramazan, ‘ Karapara İle Mücadele Gereği Türkiye Gerçeği ve Uluslar Arası İşbirliği.

Beşe, E., (2002). Polis ve organize suç: Kapsam ve genel nitelikler, içinde Çevik, H.H. & Göksu, T. (Ed.), Türkiye’de devlet, toplum ve polis, Ankara.

Beşe, Ertan, (2001), “Organize Suçların Kriminolojik Temelleri”, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1-2 ss.23-38. Beşe, Ertan.

Bovenkerk, F. ve Yeşilgöz, Y., (2000), Türkiye'nin Mafyası, İstanbul: İletişim Yayınları.

Brent, BARTLETT The Negative Effects of Money Laundering on Economic Development

www.apgml.org/Index_files/ann_meet_doc_2002_public/pdf/ADB'sEconomicResearchReportFinal.pdf 15/3/2004.

Cinoğlu, H. ve Güneş İ. D., (2003), “Organize Suçlarla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü”, A.

Çulcu, M. (1998),Mafia Üzeri Notlar, İstanbul: Kastaş Yayınevi.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2001). Kayıtdışı Ekonomi Özel İhtisas komisyonu Raporu. DPT: 2603 - ÖİK: 614. [Erişim adresi].

Demir, H.İ.(2007).Kayıtdışı ekonomi ve kara para ilişkisi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, Mete (1995), Büyük Türkçe Sözlük, İstanbul: İz Yayıncılık.

Ergil, Ergün, (2001),Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu, Yargı Yayınevi, Ankara.

Ergil, Ergün, (1999), “Karaparanın Aklanmasının Hukuki ve Cezai Boyutları”, Karapara Aklama Faaliyetleri ve Önlemler Paneli, TCMB Yayınları, Ankara.

Ergil, Ergün, (1998),Karaparanın Aklanması ve Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara.

Gray, Cheryl W.-Kaufmann, Daniel, 1998; “Corruptionand Development”, Finance&Development, March 1998.

Geleri ve H. H. Çevik (Ed.), Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Ankara:Seçkin, s.127-164.

Geleri, Aytekin (2003), “Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma”, Aytekin Geleri ve Hasan Hüseyin Çevik (Editörler), Organize Suçlarla Mücadele ve Polis , Seçkin Yayınları, Ankara.

GÜMÜŞKAYA, Hayrettin, “Karapara Kavramı ve Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi”, Vergi Sorunları Dergisi, İstanbul, Sayı: 115, Nisan 1998.

GÜNAY, Ayşe / ŞAHBAZOV, Rövsen, “Küreselleşme Sürecinde Mali Suçlar ve Mali Suçları Önlemeye Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar”, Vergi Sorunları Dergisi, İstanbul, Sayı: 130, Temmuz 1999.

Hayrettin GÜMÜŞKAYA, Karaparanın Oluşturduğu Sorunlar,Yaklaşım dergisi, S.70, 1988.

Hayrettin GÜMÜŞKAYA, Karapara ve Kayıt dışı ekonomi ilişkisi,Vergi Sorunları Dergisi, S:115,Nisan 1998.

John McDOWELL, TheConsequences Of Money Laundering and FinancialCrime-21/3/2004.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2013 Raporu

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2012 Raporu

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2011 Raporu

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2010 Raporu

Kaçakçılık ve Organize Şuçlar İstatistik Raporu

KARAGÜL Mehmet, ‘Kayıtdışı Ekonomi ve Türkiye’deki Kayıtdışı Ekonominin İncelenmesi’, CBÜ.,İİBF. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Sayı:3, 1997.

Kaufmann, Daniel,; “Corruption: TheFacts”, ForeignPolicy, No. 107 (Summer), 1997. Kaufmann.

Karatay, Ö. (2009). Kayıtdışı Ekonominin Ülke Ekonomisine Etkileri ve Toplumsal Maliyeti. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KILDİŞ Yusuf, ‘Kayıtdışı Ekonominin Ulusal-Uluslararası Boyutu ve Çözüm Önerileri’, DEÜ. SBE. Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Yıl 2000.

KILIÇDAROĞLU, Kemal, “Kayıtdışı Ekonomi ve Bürokrasi”, Vergi Dünyası Dergisi, Ankara, Sayı: 190, Haziran 1997.

KUBAN, Oktay, “Karapara Aklama Suçu”, Adalet Dergisi, Ankara, Sayı: 7, Nisan2001.

Kurdoğlu, A., (1989), Toplumsal Değişme Sürecinde Hemşehrilik Dernekleri: İstanbul Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Kurdoğlu, A (2004), Hemşehrilik ve Şehirde Siyaset: Keçiören Örneği, İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Mali Suçları Araştırma Kurulu, “Genel Hatlarıyla Karapara ve Aklama Kavramları”.

Mark, KEHOE TheThreat of Money Laundering- 15/2/2004.

Mauro, Paolo; “TheEffects of Corruption on Growth, InvestmentandGovernmentExpenditure”, IMF WorkingPaper 96/98 (Washington: International MonetaryFund), 1996.

MAVRAL, Ülker, “Karapara, Karaparanın Gelişimi, Aklanması ve Kayıtdışı Ekonomi”, Vergi Raporu Dergisi, Ankara, Sayı: 37, Ekim-Kasım 1998.

Moore, R. (2005) "Cybercrime: Investigating High-TechnologyComputerCrime," Cleveland, Mississippi: Anderson Publishing

Oktay KUBAN, Karapara Aklama Suçu, Adalet Dergisi, Y:92, S:7, Nisan 2001.

Özden SY (2004). Uyuşturucu Madde Bağımlılığı. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.

Özden SY (2005). Alkolizm sebep ve sonuçları. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.

Shaw, V. (2008). In a time of rapidsocialchange: organizedcrime in Asiaandthe Pacific, International Journal of SocialInquiry, (1) no: 1, pp.29-46.

Sean, GABB Money Laundering Directive- 12/5/2004.

Sean MURPHY, D. (2000), “MultilateralListing of States as Money-LaunderingHavens”, TheAmericanJournal of International Law, Vol: 94, No: 4, Ekim 2000, 695-696.

Tathdil, E., (1989), Kentleşme ve Gecekondu, İzmir: E.Ü. Ed.Fak.Yayımları.

Tbmm Akaryakıt Kaçakçılığı Araştırma Kurulu Raporları

T.C. Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Türkiye Bankalar Birliği, ‘Karaparanın Aklanması Suçu İle Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri’ TBB Yayınları, Yayın No:235 Aralık 2003.

T.C. IcisleriBakanligi, EGM Kacakcilik ve Organize Suclar Dairesi Baskanligi,
2002 Raporu, EGM-KOMDB Yayinlari, Sayi 2003, s.91.

Ülker TOPTAŞ, ‘Türkiye’de Kayıtdışı Ekonominin Nedenleri’ Tes-Ar Yayınları
No:26 Ankara, 1998.

Yücebaş, Ö.(2011). Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı. Ankara: Seçkin
Yayıncılık.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.egm.gov.tr>

www.gib.gov.tr

www.imf.org

ww.imolin.org

www.econserv2.bess.tcd.ie/SER/1996/mkehoe.htm

www.seangabb.co.uk/pamphlet/monlaund.htm

<http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/kayitdis/oik614>

www.terror.gen.tr

www.jandarma.tsk.mil.tr

www.kom.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

Mehti AKDOĞAN, 1987 yılında Eskişehir’de doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini Eskişehir’de tamamlamıştır. 2006 yılında Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi’ne bağlı Samsun Polis Meslek Yüksek Okulunda öğrenimine devam etmiş, akabinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi’nde İşletme bölümünden mezun olmuştur.

2008 yılından itibaren İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı çeşitli şubelerde görev almaya devam etmektedir. 2012 yılında Haliç Üniversitesinde Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisansa başlamamdan tezimi tamamladığım şu aşamaya kadar çok destek gördüm. Ancak özellikle bir kaçını vurgulamak isterim.

Değerli hocam Yrd. **Doç. Dr. Mehmet KAHVECİ’ye**, bilgi birikimiyle ve yol göstericiliğiyle hep yanımda olduğu için çok teşekkür ediyorum.

Sayın Dilara KARAELEMAS’a katkılarından dolayı teşekkürü borç bilirim.

Son teşekkür ise aileme ve yol arkadaşlarıma.

İstanbul 2014

Mehti AKDOĞAN